

.....
303.075 OSZK

.....

HANKISSE

m. 117.

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

40

OSZK

LEJUSÁGI KÖNYVTÁR

Szerkeszti

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF

UTASÍTÁSA SZERINT

VACHOTT SÁNDORNÉ.

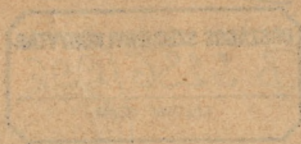
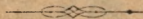
Nyolcz színnyomatú képpel.

KIADJÁK LÉGRÁDY TESTVÉREK PESTEN.

MESEK,
KALANDOK S TÖRTÉNETEK.

ANDERSEN UTÁN.

PEST.

KIADJÁK ÉS NYOMTATJÁK LEGRÁDY TESTVÉREK

1871.

303.075

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

B 3236/1996

LELTARI SZÁM

A kis tengeri leány.

Künn, a távol tengeren, a víz oly kék, mint a legszebb buzavirág levelei, s oly tiszta, mint az arany; de nagyon mély, oly mély, hogy semmiféle horgony nem érhet fenekéig, s igen sok templomtornyot kellene egymás fölé állítani, hogy mélyéről a víz felszínéig érnének. Ott alant laknak a tengeri emberek.

Azt korántsem kell képzelni, hogy ott semmi egyéb nincs, mint fehér homok. Épen nem. Ott a legcsodálatosabb fák s növények diszlenek, oly hajlékony ágakkal s levelekkel, hogy a víz minden hullámozásánál megmozdulnak, mintha élénének.

Az ágak között nagy és kis halak csúsznak át, mint itt fenn a légben a madarak. A legmélyebb helyen a tengerkirály vára áll; e vár falai korallból vannak, s a magas, hegyes ivü ablakok a legtisztább borostyánkőből, de a tetőt kagylók képezik, melyek a szerint, a mint a víz foly, megnyilnak vagy bezárulnak. S ez nagyon pom, pás, mert minden kagylóban gyöngyök tündökölnék, mik közül minden egyes királyi koronát diszithetne.

A tengeri király ott alant már számos év óta volt özvegy; gazdaságát öreg anyja vezette. Ez igen eszes asszony volt, de nagyon büszke nemeségére; ez oknál fogva viselt tizenkét osztrigát farkán, a többi nagyok csak hatot viselhettek. Különben a legtiszteletreméltóbb hölgy vala, különösen mivel unokáit, a kis tengeri hercegnőket, igen szerette. Hatan voltak, mindnyájan csodaszép gyermekek; de a legfiatalabb mégis a legszebb volt közöttük; bőre oly átlátszón, oly tisztán fénylett, mint egy rózsalevél, szemei oly kékek voltak, mint a legmélyebb tó, de mint a többinek, ugy neki sem voltak lábai; teste halfarkban végződött.

Egész nap folytán játszottak a gyermekek a vár nagy termeiben, hol a falakból élő virágok nőttek ki. A nagy borostyánkő ablakok kinyitattak, s a kis hercegnőkhöz beusztak a halak, kezeikből ettek s megengedék, hogy megsimogassák őket.

A vár előtt nagy kert terült el, teli tűzvörös és sötétkék fákkal, a gyümölcsök aranyként sugároztak s a virágok, mint az égő tűz ragyogtak, míg e fák szárai és levelei szakadatlanul mozogtak. Maga a föld a legfinomabb homok vala, de kék, mint a kénláng. Az egész földön csodaszerű kék fény ömlék el, szinte azt lehetett volna hinni, hogy nem is a tenger fenekén vagyunk, hanem magasan fenn, a légben, s magunk fölött és alatt semmi egyebet nem látunk, mint eget. Szélmentes

időben a napot is lehetett látni, bibor virághoz hasonlított az, melynek kelyhéből világosság ömlik.

Mindenik kis hercegnőnek külön virágágya volt a kertben, hol áshattak s ültethettek tetszésök szerint. Az egyik czethal alakot adott virágágyának, a másik saját alakjára kis tenger-leány alakot idomított belőle; a legkisebb azonban egészen gömbölyűre alakítá virágágyát, minő a nap, s csak olyan virággal ültette teli, mely pirosan égett, mint a nap. Ez különös gyermek volt, csendes és gondolkozó; míg nővérei mindazon csodálatos dolgokat, melyek hajótörések alkalmával jutottak kezökbe, mint diszitményeket állíták föl, azalatt ő a rózsapiros virágokon kívül, melyek a naphoz hasonlítának, csak egy kis márvány képszoborban találá örömét, mely szép fehér kőből faragott fiut ábrázolt, s mely a tenger mélyre hajótörés alkalmával merült. E márványkép mellé rózsapiros szomorufüzet ültetett, mely gyönyörűen felnőtt, s friss ágai a kép felett egész a tenger fenekéig hajoltak le, mintha a csúcsok is egymással játszva, csókolózni akartak volna.

A kis hercegnőnek semmi nem okozott nagyobb örömet, mintha ama külső embervilág felől hallhatott; az öreg nagyanyának mindent el kelle mesélnie, mit csak tudott a hajókról és városokról, az emberek és állatok felől, s különösen az tetszett szépnek előtte, hogy odafenn, a földön, illatoznak a virágok; ezt a tenger mélyén nem teszik; s hogy az erdők zöldek, míg az ágak között látható halak oly szépen s hangosan énekelnek, hogy valóság-

gos élvezet hallgatni; a kis madarakat érté, melyeket nagyanya halaknak nevezett, mert különben a gyermekek, kik madarat még soha nem láttak, nem értették volna meg őt.

Ha tizenöt évesek lesztek — mondá a nagyanya — szabad lesz mindeniteknek fölmerülni a tengerből, hogy a holdvilágnál a csúcsokra ülve, nézhessétek a vitorlázó, hatalmas hajókat; erdőket s városokat is láthattok majd! — A következő évben a nővérek legidősbike betölté tizenötödik évét; de a többiek nem, mert a többiek egy-egy évre következtek egymás után; s így a legifjabbnak még teljes öt évig kelle várakoznia, míg a tengermélyről szabad lesz fölmerülnie, s láthatja, mint áll fenn a világ. Mindenik megigérére azonban a másiknak, hogy mit az első napon látni fog, s mit legszébbnek talál, elmeséli, mert nagyanyjuk nem beszélt eleget, még igen sokra nézve szerettek volna fölvilágosítást.

Egyiknek sem volt fölfelé jutni oly nagy vágya, mint a legkisebbnek, épen annak, kinek legtovább kelle várnia, s ki mindig oly csöndes és gondolkozó vala. Nem egy éjjel állt a nyitott ablak előtt s fölnezett a sötétkék tengeren át, melyben a halak, usznyáik s farkaikkal verve a vizet, vidáman sűrögték. A holdat és csillagokat is láthatta: ezek, az igaz, halványaknak látszottak, de a vízben nagyobbaknak tetszének, mint minőnek előttünk tünnek föl; s ha egyszer-másszor sötét felhő boritá el őket szemei elől, jól tudta, hogy

vagy ezethal uszik feje fölött, vagy talán valami nagy emberekkel telt hajó. Ezeknek bizonyosan eszökbe sem jutott, hogy egy takaros kis tengeri leány áll alattok, s fehér kezeit a hajógerincz felé terjeszti.

A legidősb herczegkisasszony végre tizenöt éves lön, s szabad vala a tenger felszínére szállnia.

Midőn visszatért, százféle tárgyról is tudott mesélni, de mindenek fölött szépnek mégis csak az tetszék előtte, a mint a zátonyon feküdt a csöndes tenger fölött, s a közel parton levő nagy várost csodálta, hol a lámpák esillagokként ragyogtak, honnét zenehangok, emberi lárma s a kocsizörejhallatszottak, honnan a sokhegyü templomtornyokat szemlélte s hallá a harangok zugását; épen mert oda föl nem juthatott, vágyott mindezek után leginkább.

Ó mily áhitattal hallgatá e beszédeket a legifjabb nővér; s midőn este nyilt ablaka előtt állt, s a sötétkék vizen át fölnézett, ama nagy város jutott eszébe, lármája s tolongásaival, sőt a templomtorony harangját is hallani vélte ott alant.

Egy évvel később a második nővér nyert engedelmet fölmenni s uszni, hova tetszése kívánta. Ez épen akkor merült föl, midőn a nap alászállt, s e pillanat tetszék előtte legszebbnek. Mint mondá, olyan volt az egész ég, mintha aranyból lett volna, s a felhők — ó azok szépségét alig győzé leirni! Piros és violaszin felhők lebegtek, de gyorsabban még, mint a felhő a vad hattyusereg szállt hosszú fátyol gyanánt, a viz fölött a nap felé. A kis

tengeri-leány utánok uszék, de a nap lealkonyult, s a rózsafény eltűnt a tenger felszínéről s a felhőkről.

A következő évben a harmadik nővér szállt föl; ő a legbátrabb volt valamennyi között, s így a nagy széles folyamban uszék, mely a tengerbe ömlött. Szép zöld hegyek tűntek előtte föl, szőlővel körülvéve; pompás erdők között puszták ésházak kandikáltak; hallá a madarak dalát, s a nap oly melegen sütött, hogy időről időre alá kellett merülnie a vízbe, hogy égő arcát kissé meghűtse. Egy kis tengeröbölben egész sereg emberi gyermeket talált; ezek egészen öltözetlenül ugrándoztak s locsoltak a vízben; a kis tengeri leány játszani akart velök, de a gyermekek ijedten futottak el tőle, s jött egy kis fekete állat — (kutya volt; de ő még soha nem látott kutyát) — s oly borzasztóan ugatott reá, hogy egészen megrémült, s visszauszék a nyílt tengerre. De soha nem feledheté a pompás erdőket, a zöld hegyeket s a tarkos gyermekeket, kik a vízben usztak, bár nem volt halfarkuk.

A negyedik nővér nem volt ily bátor; ő a vad tenger közepén maradt, s azt állítá, hogy épen ott legszebb minden; sok mértföldnyire lehet látni köröskörül s az ég, mint nagy üvegharang áll a tenger fölött. Hajókat is látott, de csak a messze távolban; csüllökhöz hasonlítanak; a virgoncz delfinek bukfenczeket hánytak, míg a nagy czethalak vizet szóktettek orrlyukaikból, úgy, hogy a kis tengeri-leány száz szökőkut között képzelé magát.

Most a sor az ötödik nővérré került; ennek születésnapja épen télen esett, s azért látta azt, mit a többiek első alkalommal nem láthattak. A^Z egész tenger zöld volt, s köröskörül nagy jéghegyek usztak, mely közül mind gyöngyként tündökölt, s mégis sokkal magasabbak voltak, mint az emberek legmagasabb tornyai. A legcsodálatosb alakzatokban tüntek föl, s csillogtak, mint a gyémánt. A kis tengeri leány e jéghegyek egyik legmagasabbikára ült, s türé, hogy hosszú hajával a szél játszék, míg az arra vitorlázó hajók e hely körül rémülve keringéltek; de este felé az égen felhők tornyosultak, villámlott és mennydörgött, miközben a fekete tó a hatalmas jéghegyeket magasan fellökte, a villámok vörös fényében égtek. Minden hajón aggalom és borzadás uralkodott; a vitorlákat behuzták; de a kis tengeri leány nyugodtan ült a tündöklő jéghegyen, s nézé, a mint a kéken cikázó villámok a tajtékzó tengerbe szálltak alá.

Midőn először emelkedett valamelyik a nővérek közül a tenger színére, el vala ragadtatva ujdonszépsége által annak, mit ott látott; de miután mint felnőtt leányok oly gyakran szállhattak föl, mint tetszésök kiváná, közönbösek lőnek, s visszavágytak otthonuk után; alig egy hónap lefolytával már így beszélt mindenik: oda lenn, náluk, mégis csak legszebb minden, s oly kedélyes helyet sehol nem találhatni, mint hon.

Olykor esténkint az öt nővér karöltve szállt a víz fölé; hangjok igen szép volt, sokkal szebb,

mint az embereké, s ha vihar támadt, mely sok hajót vézszel fenyegetett, a hajók elé usztak, s a legkedvesebben elzengették, mi szép a tenger mélye, s kérék a hajósokat, ne féljenek tőle; de ezek nem érthették szavaikat, a vihar zugásának gondolták azt; a tengerfenék szépségeiből természetesen nem is élvezhettek volna semmit, miután, ha a hajó elsüllyed, megfulladnak az emberek, s csak halva jutnak a tengerkirály palotájához.

Ha esténként a nővérek így karöltve felszálltak a tengerre, a legifjabb csak maga maradt otthon; utánuk nézett s úgy érzé magát, mintha sirnia kellene; de a tengeri hölgyeknek nincsenek könnyeik, s így még többet kelle szenvednie.

Ó bár volnék már tizenöt éves! — mondá — tudom, hogy ama felső világot s embereket nagyon fogom szeretni.

Végre csakugyan tizenöt éves lön.

Ime most már téged isszárnyra bocsáthatunk, — mondá a nagyanya, az öreg özvegy királyné. — Jer csak, feldiszitlek téged is úgy, mint nővéreidet — s hajára fehér-liliom koszorut tűzött, de minden levelét a virágoknak fél gyöngyszem képezé; s az öreg, hogy a hercegné magas állását tanusítsa, nyolcz osztrigat akasztott farkára.

Nagyon fáj! — mondá a kis tengeri leány.

Ó, oly szivesen dobta volna magától az egész pompát s a nehéz koszorut, hiszen kertje piros virágai sokkal inkább illettek neki; de nem volt sza-

bad piperéjén változtatni. Nagyanyjának „Isten hozzádat“ mondva, könnyedén szállt föl a vizből.

A nap épen azon perczben alkonyult le, midőn fejét a viz fölött kiemelte, de minden felhő arany- és rózsafényben ragyogott még; a lég szelid s enyhítő volt, s a tenger csöndes, tükörsima. A kikötőnél három árboczu nagy hajó állott; csak egyetlen vitorlája volt felhuzva, mert a legkisebb szellőske sem mozdult. A matrózok munka nélkül ültek a köteleken s rudakon. Zene és ének hangzott, s midőn az est sötétebb lőn, több száz tarka lámpát gyujtottak meg; ez csaknem úgy tünt föl, mintha a légben minden nemzetek hajó-lobogója lengene. A kis tengeri leány odauszott a hajószoba ablakához, s a viz valahányszor fölemelte őt, mindannyiszor beláthatott a tükörfényes ablakon a szobába, hol sok gazdagon öltözött ember volt összegyülve; de valamennyi között a legszebb mégis csak egy ifju herczeg volt, nagy fekete szemeivel. Tizenhat évesnél bizonyosan nem volt idős, s épen ma ünneplé születése napját a hajón. A matrózok tánczoltak a tetőn, s midőn az ifju herczeg kilépett, számlálhatlan rakéta szállt az ég felé; oly világos lőn, mint fényes nappal, úgy, hogy a kis tengeri leány egészen megrémülve merült a viz alá; de nemsokára ismét földugta kis fejecskejét, s ekkor úgy tetszék, mintha az égnek minden csillaga leszálna hozzá. Efféle tűzjátékokat még soha nem látott. A nagy habok mormogtak köröskörül, pompás tűzhalak

röpültek magasan a légben, s mindez visszatükrözödék a csöndes, tiszta tengerben. Maga a hajó oly világos volt, hogy minden kis kötelet meg lehetett rajta látni, s annyival inkább az embereket. Ó, mi szép is volt az a fiatal herczeg; s kezet szorítá az emberekkel, s enyelgett s kaczagott, miközben a zene édes hargjai messze elhangzának a csöndes éjben.

Már késő vala, de a kis tengeri leány le nem vehette szemeit a hajóról s a szép ifju herczegről. A tarka lámpák kialudtak, a rakéták nem szálltak többé ég felé, s nem hallatszott ágyudörgés; de lenn a mélyben zugott és morgott. A kis tengeri leány e közben a vizen ült, s átengedé magát a hullámok ringatásának, hogy néha-néha betekintessen a hajószobába. A hajó azonban gyorsabban kezdett mozogni; egy vitorla kiterjeszkedék a másikon után, a hullámok sebesebben haladtak, nagy felhők vonultak föl s távolról mennydörgött. Ó ebből irtóztató idő lehetett! Ezért huzták be a vitorlákat a matrózok. Repülve himbálódott a nagy hajó a vad tengeren, a viz, mint magas fekete hegység emelkedék föl, s csaknem összezapott az árbocza felett, de a hajó hattyuként merült alá a hatalmas habok között, s felszállt ismét a toronymagas hullámtetőre. Ez mulatságos hajókázásnak tetszék a kis tengeri leány előtt, a hajósnép előtt azonban épen nem; a hajó csikorgott és reszketett, a falak vastag palánkjai meghajlottak a tenger erős csapkodásai alatt, az árbóc összegör-

nyedt, mint a nád, s a hajó félre dőlt, miközben a víz a nyíláson betolult. Most már látta a kis tengeri leány, hogy az emberek vészben forognak, sőt neki magának is vigyáznia kelle, nehogy a víz által hajtott hajógerendák és deszkák megsebezzék. Pillanatonként oly szuroksötét lőn, hogy szemei előtt saját kezét nem láthatta, de ha villámlék, oly világos lett ismét, hogy mindent megismerhetett a hajón. Ott sietett minden, amint csak képes volt. Mindenek előtt a fiatal herceget keresték a kis tengeri leány szemei, s midőn a hajó szétrepedt, látta őt a mély tengerbe sülyedni. Ennek első percében megörült, mert hiszen akkor hozzá fog jönni; — de azután eszébe jutott, hogy az emberek nem élhetnek a vízben, s így ő csak halva juthat apja palotájához. Meghalni! — nem, neki nem szabad meghalnia; és feledve, hogy őt is szétzúzhatnák a gerendák és palánkok, melyeket a tenger hajtott, egyenesen közéjük uszott; mélyen a víz alá merült, s azután ismét magasan felszállt, s végre csakugyan eljutott az ifju herceghez, ki a háborgó tengerben többé nem juthatott tovább; karjai s lábai fáradni kezdének, szép szemei bezárultak, meg kellett volna halnia, ha a kis tengeri leány nem sietett volna segélyére. Fejét föltartá a vízből, s nem bánta, bár mit tőnek is kettőjükkel együtt a hullámok.

Reggelre a rossz idő elmúlt, a hajónak még csak nyoma sem látszék, a nap pirosan s tisztán emelkedett föl a vízből, úgy látszott, mintha a herceg arcza élénkülni kezdene, de szemei még zárva

maradtak. A kis tengeri leány megcsókolta magas homlokát s elsimitá róla nedves haját; úgy tet-szett neki, mintha kis kertje márvány képéhez hasonlítana, s ismét megcsókolta őt, s óhajtá, hogy bárcsak életben maradna.

A kis tengeri leány most száraz földet vón maga előtt észre, kék hegyeket, melyeknek csúcsain fehér hó tündökölt, olyan formán, mintha hattyuk pihennének az ormokon; lenn a partnál szép erdőségek zöldeltek, s ezek előtt egy templom vagy kolostor állott, hogy mi volt, ő nem tudta, csak azt látá, hogy épület. A kertben citrom- és narancsfák diszlettek. Itt a tenger kis öbölt képezett, hol a vitzükör sima, de nagyon mély vala; ide, a sziklára, hova a tenger a finom homokot felhalmozta, uszott az ifju herczeggel, lefektette őt a homokra, s arról különösen gondoskodott, hogy feje magasabban feküdjék a meleg napfényen.

A nagy fehér épületben megkondultak a hangok, s a kertbe sok fiatal leányka jött. Erre a kis tengeri leány visszauszó a tengerbe, s magas kövek mögé rejtőzött, melyek kinyultak a vízből, befedte fejét és keblét a tenger tajtékával, úgy hogy senki nem láthatta arczocskáját, s figyelt, hogy vajjon ki jó a szegény herczeghez.

Nem sokára szép fiatal leány közelite, nagyon meglátszék ijedni, midőn a herczeget meglátta, de csak egy pillanatra, mert azonnal több embert hívott oda, s a kis tengeri leány látta, hogy a herczeg magához jött, s mindenkire, ki őt környezte,

nyájasan mosolygott; reá azonban nem mosolygott; hiszen még csak nem is sejté, hogy ő mentette meg életét. A kis tengeri leány oly bánatos lett, hogy miután a herceget ama nagy épületbe vitték, szomoruan alámerült s visszatért atyja palotájába.

Mindig csöndes és gondolkozó volt, most azonban még inkább az lön. Nővérei megkérdeék, mit látott odafönn először, de ő nem mesélt semmit.

Estve és reggelenként elég gyakran fölmerült azon a helyen, hol a herceget elhagyta. Láta, mint értek s szedettek le a tenger gyümölcsei, látta, mint olvadt föl a hó a magas hegyeken, de a herceget nem látta többé, s azért tért napról napra szomoruban vissza. Egyetlen vigasztalása az volt, hogy kis kertjében ülhetett, s átölelé karjaival a szép márvány-képet, mely a herceghez ugy hasonlított; de virágait nem ápolta; ezek vadon nőttek túl a korlátokon, s hosszú száraikat s leveleiket a fák ágaira fonták, ugy, hogy ott egészen sötét lön.

Végre nem türhette tovább s elmondott mindent egyik nővérenek; és akkor mindjárt megtudta a többi is, és még néhány más kis tengeri leány, kik nem beszéltek a dolgot tovább, legfölebb közel barátnéikkal közölték. Ezek egyike tudta, ki volt a herceg, sőt az ünnepélyt is látta és hallá a hajón, s tudta, honnan való s hol van birodalma.

Jer, kis nővérem -- mondák a többi herceg-

nők, s karjokat egymáséba öltve, hosszú sorban emelkedtek föl a herczeg palotája előtt.

Ez világos sárga, tündöklő kövekből épült, nagy márvány lépcsőzettel, melynek legalsó foka egész a tengerig vezetett. A tető fölött pompásan aranyozott kupolyák emelkedtek s az épületet környező oszlopok között márványképek álltak, melyek élni látszottak. Az ablakok tiszta üvegén át be lehetett látni a legpompásabb termekbe, melyeket nagybecsű selyemfüggönyök és szőnyegek diszitének, s melyek falait a gyönyörű festmények oly szépen ékesíték, hogy öröm volt látni. A legnagyobb terem közepén nagy szökőkút csevegett, melynek sugara egészen a magas tető üveg kupjáig szökött fel, melyen át a nap világa behatott a vízbe, s a gyönyörű növényekre, melyek mellette virultak.

Most már tudta a kis tengeri leány, hol lakik a herczeg, s oda uszott estve és éjenkint; sokkal közelébb mert uszni a száraz földhöz, mint bármelyik bátorkodott a többi közül, sőt merénylete ama keskeny csatornáig elvezette őt, a pompás márvány erkély alá, mely hosszú árnyékot vetett a vízre. Itt ült a kis tengeri leány s a fiatal herczeget szemlélé, ki a tiszta holdvilág mellett egészen magányosan szokott sétálni.

Látta őt sok estve, pompás hajóján, zene mellett, lobogó hajózászlókkal vitorlázva; kikandikált a zöld nádas közül, s ha ilyenkor a szél megragadá hosszú, ezüst fátyolát, mindenki, a ki látta szárnyaival, csapkodó hattyunak vélte őt.

Éjjelenként, midőn a halászok égő fákyák mellett feküdtek a tenger-parton, gyakran hallott tőlök sok jót az ifju herczeg felől, és örvende, hogy életét megmenté, midőn félholtan vitték a hullámok s arra gondolt, midőn feje keblén pihent, s szívéből csokolá meg magas homlokát; — s ő minderről mit sem tudott, még csak nem is álmodhata a kis tengeri leány felől.

Napról napra inkább vonzódott az emberekhez, s mindinkább óhajta közéjük feljutni. Az emberek világa sokkal nagyobbnak tetszék előtte, mint saját világuk — hiszen ők hajókon, tengeren is tova tudnak szállni, s felmásznak magas hegyeiken egész a felhőkig, míg birodalmaik, erdőségek — s szántóföldekkel lepve, tovább terjednek, mint meddig a szem tekintete ér. Oly sok volt, mit tudni szeretett volna, de nővérei nem válaszolhattak mindenre; megkérde tehát nagyanyját; ez a felső világgal, melyet igen helyesen szárazföldnek nevezett, nagyon ismerős vala.

Ha az emberek nem fulladnak a tengerbe — kérde a kis tengeri leány — akkor örökké élnek, s nem halnak meg soha, mint mi itt a tengerben?

De igen — viszonzá az öreg — ők is meghalnak, s életidejük még rövidebb, mint a miénk. Mi három századig élünk, s ha akkor élni megszününk, tengerhab válik belőlünk a víz fölött, s még sirunk sincs itt alatt kedveseinknél. Mi nem birunk halhatatlan lélekkel, reánk nem vár uj élet a siron túl, mi zöld nádhoz vagyunk hasonlók, mely, ha le-

vágták, többé nem zödelhet! Az embereknek ellenben van lelkök, mely örökké él, még akkor is, midőn testök földdé vált; s ez fölszáll a tiszta légen át a tündöklő csillagokig, s mint mi fölmerülünk a tengerből s látjuk az emberek birodalmait, úgy ők is fölmerülnek szép, ismeretlen helyekre, miket a mi szemeink soha sem fognak látni.

Miért nem nyertünk mi is halhatatlan lelket? kérdé búsán a kis tengeri leány — szívesen elengedném évszázadaimat, hogy csak egy napig ember lehetnék, hogy azután a mennyei világban részesülhessek!

Ily gondolatoktól őrizkedjél! — mondá az öreg, — nekünk itt sokkal jobb dolgunk van, mi sokkal boldogabbak vagyunk, mint az emberek oda fenn.

Tehát meg kell halnom, s mint tajték, szétfolynom a tengeren, hogy ne halljam többé a hullámok zenéjét, ne lássam a szép virágokat s a piros napot! Nem lehetne semmit tenni, mi által halhatatlan lelket lehetne nyerni?

Nem — viszonzá az öreg — csak ha egy ember annyira megszeretne, hogy többnek tartana apja és anyjánál, ha egész lelkével rajtad függene, s az örök hűség esküjével tételné pap által jobbját a tiédbe, akkor lelkét megosztaná veled, s te az emberi üdvösségnek részese lehetnél. Lelket adna számodra, s mégis megtartaná a magáét! De ez soha nem történhetnék meg. Mi itt a tengerben épen a legszébb: halfarkadat a földön rutnak találják; nem értenek hozzá; ott két furkós támaszszal kell birni,

mit lábszáraknak neveznek, hogy szépségre igényt lehesen tartani.

Erre felsóhajtott a kis tengeri leány s szomoruan nézett halfarkára.

Legyünk vidámak — mondá az öreg — szök-décseljünk s ugrádozzunk azon három század alatt, míg életünk tart. Ez valóban elég idő, hiszen azután annál nyugodtabban alhatunk sirunkban. Ma estére udvari bálunk lesz!

Az volt ám fényes, minőt a földön nem lehet látni. Födélzete és falai a nagy tánczteremnek vastag tiszta üvegből alakultak. Sok száz rózsapiros és fűszin zöld óriási kagylóban égett két oldalt kékesen lángoló tűz, mely az egész termet megvilágítá, s átragyogott falain úgy, hogy kívül a tenger is meg vala világítva; s a számlálhatlan nagy és kis hal mind látható lön, mert mind az üvegfalhoz úszott; néhányon bibor-vörös pikkely ragyogott, másokon ugyanaz arany- és ezüstként csillámlék. — A terem közepét széles folyam képezé, s itt tánczoltak a tengeri férfiak s hölgyek, saját szép énekők mellett. Ily szép hangokat nem lehet a földön az embereknél hallani. De a kis tengeri leány mindnyájuk között legszebben énekelt, s ugyancsak tapsoltak is neki valamennyien; ez pillanatra megörvendezetté szivét, mivel most már tudta, hogy neki van legszebb hangja a földön s a tengerben! De nem sokára ismét csak a felső világra kelle gondolnia; a szép herczeget nem felejtheté, s nem azon fájdalmat, hogy ő nem bir-

hat az övéhez hasonló halhatatlan lélekkel. És ezért lopózék ki apja házából, s míg lenn mindenki énekelt és örvendett, ő busan ült kis kertjében. Ekkor, erdei kürtrivalgást hallott, és azt gondolá, hogy bizonyosan ő vitorláz odafenn, ki kedvesebb előtte, mint apja és anyja, ő, kit gondolatai folytonosan követnek, s kinek kezébe élte boldogságát oly örömmel tenné le.

Mindenre kész vagyok szerelméért s azért, hogy halhatatlan lelket nyerhessek. Míg nővéreim atyám palotájában tánczolnak, fölkeresem a tengeri boszorkányt, ő, kitől oly igen félek különben, talán fog majd segíteni vagy tanácsolni.

És a kis tengeri leány megindult a zúgó folyamár felé, mely mögött a boszorkány lakott. Még soha nem járt arra; ott nem nőttek virágok, sem fű, csak a csupasz, szürke homok nyult a folyamárig, hol a víz, mint a malom zúgó kerekei, úgy forgott, s mindent, mit megragadhatott, lesodrott a mélységbe; e szétzúzó forgás között kelle haladnia, ha a boszorkány birodalmába kívánt jutni; az melyet a darabja habzó iszapon vezetett keresztül, ut nagy boszorkány ingovány lápjának szokott nevezni. E mögött állt háza, különös erdőségben. Minden fa és bokor félig állat, félig növény volt: habarczok valának, s ezek mindenike, mint megannyi százfejű kigyó, nyult föl a földből; hosszú nyálkás karjaik képezék az ágakat, ujjaiuk hajlékony férgekhez voltak hasonlók, s töveiktől fogva a csúcsokig minden izök mozgásban vala. Mindent,

mit a tengerben megragadhattak, szorosan átkötöztek, és soha többé el nem bocsátották. A kis tengeri leány ez erdő előtt ijedten állott meg; szive szorongva dobogott, csaknem visszafordult, de a herczeg eszébe jutván s a halhatatlan emberi lélek, bátorsága fölelevenült. Hosszu, lengő haját szorosan feje köré csavarta, hogy annál fogva meg ne ragadhassák őt a habarczok: most, két kezét keblén összetéve, mint a hal, nyilként szállt át a vizen a habarczok között, melyek hajlékony karjaikat s ujjait felé terjesztgeték. Láta, hogy a borzasztó habarczok mindent fogva tartanak, mit egyszer megragadtak, áldozataikat száz erős karral fonva körül, mint vas bilincsekkel — hajótörést szenvedett embereket, kik lesülyedtek, hajórudakat s ládákat, szárazföldi állatok vázait, s mi minden-nél iszonyubb, egy kis tengeri leányt is megfogtak s megfojtottak.

Végre nagy, nyálkával lepett tésre jutott, hol nagy s kövér vizicsigák hánykolódtak hátukon, undok sárgás fehér hasukat mutatva. E tér közepén fehér ház állott hajótörést szenvedett emberek csontjaiból, s itt ült a boszorkány, s mint az emberek a kis kanári madarat szokták czukorral etetni, úgy ő szájából egy békát etetett. A fertelmes, kövér vizicsigákat kis báránycáinak nevezte. s nagy, szivacsos mellén fetrengteté őket.

Tudom jól, mit akarsz — mondá a tengeri boszorkány — az valóban bolondság tőled! De történjék kívánságod szerint, bár szerencsétlenség-

gedre lesz, szép kis herczegné! Te halfarkadtól óhajtanál szabadulni, s a helyett két támaszt kívánnál, melyen járni lehessen, mint az emberek, hogy a fiatal herczeg beléd szeressen, s te vele együtt halhatatlan lelket nyerhess! — Szavai közben oly fertelmesen kaczagott a boszorkány, hogy a béka és csigák a földre hullottak, s ott hánykolódtak. Épen legjobbkor jösz — folytatta a boszorkány — holnap, napkelte után, már nem segíthetem volna egy év eltelte előtt. Készítetek számodra egy italt, s midőn a nap kel, úszszál a szárazra föl, ott ülj a partra, s idd ki, akkor halfarkad összetöpörődik ama dolgokká, miket az emberek lábszáraknak neveznek; de fájni fog, mintha éles fegyver járna keresztül. Minden, ki látni fog, azt fogja mondani, te vagy a legszebb gyermek, kit valaha látott! Lengő járásod megmarad, semmi tánczosné nem utánozandhat, de minden lépésednél úgy fogod magadat érzeni, mintha éles késre lépnél s vérzenék lábad. Ha mindezt kész vagy elszenvedni, akkor segítségedre leszek!

Kész vagyok! — mondá a kis tengeri leány remegő hangon, s a halhatatlan lélekre gondolt.

De fontold meg — szolt a boszorkány — ha egyszer emberi alakot vettél föl, soha többé nem lehetsz kis tengeri leány. Soha nem szállhatsz le a vízbe nővéreidhez, atyád palotájába, s ha a herczeg nem szeret meg annyira, hogy érted apját, anyját feledné, s egész lelkével rajtad függve, oltár előtt tenné kezét kezedbe, hogy férj és nő váljék belőle-

tek: akkor nem nyerhetsz halhatatlan lelket. Az első reggelen, miután mással megesküdt, meg kell szivednek szakadni, s hab lesz belőled a tengeren.

Megkísértem! — mondá a kis tengeri leány, és oly sápadt lőn, mint a halál.

De engem meg kell fizetned! — szólt a boszorkány — s az, mit kívánok, nem csekélység. Az egész tengermélyben neked van legszebb hangod, azzal reményled őt meghódítani, de abból semmi nem lesz, hangodat nekem kell adnod. A legbecesebbet, mivel birsz, kell pompás italomért adni! Hiszen benne saját véreimből is iszol, hogy éles legyen ez ital, mint a kétélű fegyver.

Vajjon mi marad számomra, ha elveszed hangomat? — mondá a kis tengeri leány.

Szép alakod — vizzonzá a boszorkány — lengő járásod, beszédes szemeid; mind ezzel könnyen elbódíthatsz egy emberi szívet. Nos, hát elvesztéd bátorságodat? öltsd kis nyelvedet ki, hadd vágjam el, akkor megkapod erős italomat.

Legyen! — mondá a kis tengeri leány, s a boszorkány tüzre tette üstjét, hogy megfőzze a varázsitalt. — Semmi nem szükségesb, mint a tisztaság — kezdé ismét a boszorkány, s kisúrolta az üstöt néhány csomóba kötött csigával, azután megsérté saját mellét, s fekete vérét belé csöpögtette; a gőz a legkülönösebb alakzatokban szállt föl, melyek látása szomorú aggodalmakat keltett a szívben. Minden perczb n új dolgokat vetett a

boszorkány az üstbe, melynek tartalma, midőn legjobb forrásban volt, oly hangot adott, mint a gyík sirása. Végre készen volt az ital — hasonló volt a legtisztább vízhez.

Ime, vedd! — mondá a boszorkány, s levágta a kis tengeri leány nyelvét. Most már néma lőn, és nem tudott sem énekelni, sem beszélni.

Ha a habarczok visszatértedkor meg akarnának ragadni erdőmben — mondá a boszorkány — szöktesse rájuk ez italból csak néhány csöppet, s karjaik s ujjaiuk ezer darabra pattognak! De eire nem volt szükség; a habarczok iszonynyal hátráltak a kis tengeri leány előtt, midőn kezében a borzasztó italt, mint sugárzó csillagot, megpillanták. S így csakhamar elhagyta az erdőt, az iszapot s a zúgó folyamárt.

Apja palotáját jól látta, a nagy tánczteremben a fáklyák már ki valának oltva; bizonyosan aludtak már mindnyájan, és még sem merte kedveseit viszontlátni, miután most már néma volt, s őket örökre el akarta hagyni. Ugy érzé magát, mintha szive szét akarna pattanni.

A kertbe lopózott, s minden nővére virágágyából leszakított egy virágot, ezer csókot vetett a palota felé, s fölszállt a sötétkék tenger felszínére.

Még a nap nem kelt föl, midőn a herczeg palotáját megpillantá, s a pompás márvány lépcsőzeten fölment. A hold csodálatos tisztán ragyogott. A kis tengeri leány megitta az éles, égető italt, s úgy érzé magát, mintha kétélű fegyver járná át

minden izét, elájult s halottként feküdt helyén. Midőn a nap a tengeren átpillantá, fölbredt, s égető fájdalmat érze; de előtte a szép fiatal herczeg állt, s éjszemeit reá függeszté úgy, hogy neki le kellett sütni az övéit. Ekkor vette észre, hogy halfarka eltűnt, s oly takaros kis fehér lábai voltak, mint bár mi más leánykának; de ruhája nem volt, s így hosszú fekete hajába burkolózék. A herczeg megkérde, mint jutott ide, s ez oly szeliden és szomoruan nézett reá sötétkék szemeivel, — hiszen nem tudott beszélni! Ekkor megfogta kezét a herczeg, s palotájába vezette. Minden lépésinél úgy érzé lábait, amint a boszorkány előre mondta, mintha hegyes tűkön, vagy éles késeken járna, de ezt szívesen tűrte; a herczeg karján könnyen lépdelt föl a tengerből, a lépcsőkön és ő, és valamennyien bámulák lengő, s kellemteli járását.

Gyönyörű muszlin- és selyemruhákba öltöztették föl; az egész palotában ő volt a legszebb, de néma volt; nem tudott sem beszélni, sem énekelni. Aranyba és selyembe öltözött szép rabnók énekeltek a herczegnek s királyi szüleinek; egy közülök szebben énekelt, mint valamennyi, s a herczeg tapsolt kezeivel, s felé mosolygott; erre a kis tengeri leány nagyon bús lett, hiszen ő sokkal szebben tudott énekelni. Ó ha tudná — gondolta — hogy örökre odaadtam hangomat azért, hogy nála lehessenek!

Most táncolni kezdenek a rabnók, takaros lengő sorokban a dicső zene mellett; ekkor fölemelé

a kis tengeri leány szép fehér karjait, s lábujjhegyen lebegett át a földön, és táncolni kezdett, mint soha még ember nem tánczolt; szépsége minden mozdulatánál jobban feltűnt, s szemei mélyebben hatottak a szivre, mint a rabnők éneke.

Mindnyájan el voltak ragadtatva, különösen a herczeg, ki őt kis lelelczének nevezte, s ő tánczolt, és tánczolt, bár a padozat minden érintése szúró fájdalmat okozott lábának. A herczeg kérte őt, maradjon mindig nála, s engedelmet adott reá, hogy bársony párnákon ajtaja előtt alhassék.

Férfiruhát készítettetett számára, hogy lovon is kísérhesse őt. S ők együtt lovaglának az illatos erdőkben, hol az ágak vállaikat érinték, s a fris levelek mögött a kis madarak daloltak. Fölmászott a herczeggel a magas hegyekre, s bár finom lábai véreztek, nevetett rajta és követte őt, mignem a felhők alattok úsztak, mint valami madársereg, mely idegen hazájába készül költözni.

Hon a herczeg palotájában, ha éjjel mindenki aludt, kiment a széles márvány lépcsőzetre, hogy lehűtse égő lábait a tengervizben, s ekkor azokra gondolt, ott lenn a mélyben.

Egykor éjjel feljöttek egymás karjaiba füződve nővérei, s oly búsan éneklének uszás közben; ő intett nekik, s nővérei fölismerék őt, s elbeszélték, távozása mennyi bánatot okozott mindnyájuknak. Ez időtől fogva minden éjjel meglátogaták őt, s egykor messze távolban nagyanyját is látta, ki már sok év óta nem volt fenn a tengerből, s látta

apját is, a tengeri királyt, koronával fején, mindketten kezöket nyujták felé, de oly közel nem bátorzkodtak a száraz földhöz jönni, mint a leányok.

Napról-napra kedvesebb lön a kis tengeri leány a herczeg előtt, ugy szerette őt, mint csak egy kedves, jó gyermeket szeretni lehet; de hogy őt királynévá tegye — az eszébe sem jutott, s neki mégis nejjé kelle lennie, mert különben nem nyerhet halhatatlan lelket, hanem habbá válik a menyegző reggelén.

Nem tartasz felőlem többet mint másokról? — szemei ezt látszának kérdeni, midőn a herczeg karjai közé zárta őt, s megcsókolá szép homlokát.

Nagyon kedves vagy nekem — mondá a herczeg — a te szived jobb, mint bárki másé, s oly bensőleg ragaszkodol hozzám, és hasonlitasz egy fiatal leányhoz, kit csak egyszer láttam, és bizonyosan soha többé nem fogok látni. Hajótörést szenvedtem, s a hullámok partra vetének egy templom közelében, melyben több fiatal leány végzé a szogálatokat; a legifjabb közülök feltalált a parton, s éltemet menté meg. Csak kétszer láttam őt; ő az egyetlen e világon, kit szeretni tudnék, de te nagyon hasonlitasz hozzá, s csaknem háttérbe szorítod képét lelkemben; ő a szent templomé, s azért küldött téged számomra jó szerencsém, hogy soha ne váljunk meg egymástól.

Ó ő nem tudja, hogy én mentém meg életét! — gondolá a kis tengerileány — hogy én vittem őt a tengeren át amaz erdőig, melyben a templom

áll; ott ültem a hab mögött s körülnéztem, hogy nem jő-e valaki. Láttam ama szép leányt is, kit inkább szeret, mint engem! s a kis tengeri leány mélyen sóhajtott, sirni nem tudott. — Ama leány a szent templomé, mint mondá, s így soha nem jöhet a világba, és soha nem találkozhatnak; míg nála vagyok, látom őt naponkint, ápolni s szeretni én fogom őt, s egészen feláldozom neki életemet!

A herczeg házasodni fog -- susogák mindenfelé — és pedig a szomszéd király leányát veszi el! Ez okoknál fogva készítik ama pompás hajót. Az igaz, állítólag csak utazást tesz a herczeg, hogy a szomszéd király országát megnézzé, de azért mégis a szomszéd király leányát megnézni; nagy kíséret fogja őt követni; — de a kis tengeri leány csak fejét rázta s nevetett, ő jobban ismeré a herczeg gondolatait, mint a többiek. — Utaznom kell — mondá a herczeg — hogy megnézzem a szép herczegnőt, mert szülőim kívánják; de kényszeríteni nem akarnak, hogy menyasszonyul válaszszam! Én nem szerethetem őt, mert nem hasonlíthat ama szép templomi leányhoz úgy, mint te hasonlítasz hozzá; ha valaha feleséget kell választanom, sokkal inkább választanálak téged, kis néma lelenczem, beszédes szemeiddel! — és megcsókolá piros ajkait, játszék hosszú hajával, s fejét keblére hajtotta; s a kis tengeri leány emberi boldogságról s halhatatlan lélekről álmodott!

Nem félsz a tengertől néma gyermekem? --

kérdé a herczeg, midőn a pompás hajón álltak, mely őt a szomszéd király birodalmába vala szállítandó, s mesélt a leánykának viharról és tengercsendről, a csodálatos halakról, lenn a mélyen, s mindenről, mit a buvár ott látott, s ő mosolygott e meséket hallgatva, hiszen sokkal jobban ismerte, mint bárkimás a tenger fenekét.

A holdvilágos éjen, midőn a kormányos kivételével mindnyájan aludtak, a kis tengeri leány ott ült a hajó oldalán, s meredten nézett le a tiszta vízbe, s úgy tetszett neki, mintha látná apja palotáját, melynek csúcsánál öreg nagyanya áll, ezüst koronájával, s fölnéz a habzó hullámokon át, a hajógerinczre. Nővérei viz fölé szállva, bánatosan néztek reá, s tördelék kezeiket, ő intett nekik, mosolygott feléjük, s szerette volna elbeszélni, hogy minden jól és szerencsésen megy; de a hajólegény közelite hozzá, s nővérei azonnal alámerültek úgy, hogy a fiu azt hitte, a fejérség, mit látott, csak a tenger habja volt.

Következő reggelen kikötött a hajó a szomszéd király pompás városában. Minden templomharang megkondult, a magas toronyokban kürtök harsogtak, s a katonák lengő lobogókkal s csillámló szuronyokkal álltak sorban. Minden nap ünnepély tartaték. Bálok s társaságok követték egymást, de a herczegnő még nem volt itt, őt messze távolban nevelték, szent kolostor falai között, ott tanulá meg a királyi erényeket. Végre megérkezett.

A kis tengeri leány kíváncsi volt szépségét

látni, s el kelle ismernie, hogy kedvesebb szépséget soha nem látott. Bőre oly finom s átlátszó volt, s a hosszú, sötét pillák mögött, a leghűbb fekete szemek mosolygtak.

O az! — mondá a herczeg — ő az, ki életem megmenté, midőn halottként feküdtem a tengerparton! s piruló menyasszonyát karjai közé zárta. — Túl boldog vagyok — mondá a kis tengeri leányhoz. — Mit soha reményleni sem merem, beteljesült. Te bizonyosan örvendeni fogsz szerencsémnek, mert te szeretsz engem legjobban!

S a kis tengeri leány megcsókolta a herczeg kezét, s úgy tetszett neki, mintha szive meg akarna szakadni. Hiszen menyegzője reggele halálát fogja okozni, s tengerhubbá változtatja.

Minden templomharang zúgott, hirnökök lovagoltak az utczákon, s jelenték az eljegyzést. Minden oltáron i latos olaj égett gyönyörű lámpákban. A papok himbálták a szent iüstölöt, s a vőlegény és menyasszony kezet adtak egymásnak, s a püspök áldását fogadták. A kis tengeri leány selyembe s aranyba öltözve, a menyasszony mögött állt, s uszályát tartá, de fülei nem hallák az ünnepélyes zenét, szemei nem látták a szent szertartást, halála éjjelére gondolt, s mindenre, mit e földön vesztett.

Még ugyanazon estve hajóra szállt a vőlegény és menyasszony, az ágyuk dörögtek, s a hajó közepén pompás arany és bibor sátor volt felütve, s benn a legszebb párnák. Itt kelle az uj párnák aludnia a csöndes, hűvös éjben.

A vitorlák dagadoztak a szélben, s a hajó könnyen csuszott tova a sima tengeren.

Midőn sötétedett, tarka lámpák gyújtattak s a matrózók vidám tánczokat jártak a födélzeten. A kis tengeri leánynak azon napra kelle gondolnia, melyen először merült fel a tengerből, s ugyan e pompát s vidámságot látta, s körülkeringélt a tánczban tova szállva, mint az üzött fecske, mindenki elragadtatva csodálta őt — még soha ily gyönyörűen nem tánczolt; pedig ő oly kinokat szenvedett, mintha éles kések metszették volna lábait; de nem érzé, hiszen szívében még élésebb fájdalom dúlt. Tudta ő, hogy ez az utolsó est, a melyen őt, kiért családját s hazáját elhagyta, látja, kiért szép hangját oda adta, s mondhatlan fájdalomokat szenvedett a nélkül, hogy a herczeg csak sejtené is. Utolsó este volt, melyen vele ugyanegy levegőt szivhatott, s a mély tengert, s a csillagos eget láthatta; örök éj várt reá; hiszen lelke nem volt, s azt nem nyerheti többé. S a hajón egész éjfélig mulattak s vigadtak; s a kis tengeri leány nevetett és tánczolt halálos gondolataival szívében. A herczeg megcsókolá szép menyasszonyát, s az hájával játszék ifju férjének, s karöltve vonultak nyugalomra a pompás sátorba.

Ekkor csend állott be a hajón; csak a kormányos állt a kormány-keréknél; a kis tengeri leány a fedélzet széléhez támaszkodék fehér karjával, s kelet felé tekintett; hiszen az első nap-sugár meg fogja őt ölni. Erre nővéreit látá föl-

merülni a tengerből; mindnyájan igen halványak voltak s szép, hosszú hajuk nem lengett többé a szélben, mert le volt vágva.

Kértük a boszorkányt, lenne segítségünkre, hogy ne kelljen az éjjel meghalnod. Egy kést adott nekünk, im itt van! Látod mily éles? Mielőtt a nap kél, szurd a herczeg szívébe, s ha meleg vére lábaidra szökik, ismét összenőnek azok halfarkakká, s te ujólag kis tengeri leány leszesz, visszajöhetsz közénk a vízbe, s élhetsz három századig, mielőtt holt, sós tenger-habbá változnál. Siess! egynek meg kell halni, mielőtt a nap kel, neki vagy neked. Öreg nagyanyánknak mind elhullott fehér haja bánatában, ugy, mint a miénk a boszorkány olója alatt. Öld meg a herczeget, s jer vissza! Siess, látod ama vörös csikokat az égen? néhány percz alatt felszáll a nap, s neked halnod kell. — S ők mélyen sóhajtvá süllyedtek le a hullámok közé.

A kis tengeri leány félre vonta a sátor bibor szőnyegzetét, s látta a szép alvó menyasszony fejét a herczeg keblén pihenni, és meghajolt, megcsókolá a herczeg magas homlokát, s fölnézett az égre, melyen a hajnalpir mind tisztábban világita, azután az éles késre pillantott, s tekintetét ismét a herczegre szögezé, ki álmában menyasszonya nevét susogá — tehát egyedül csak vele van elfoglalva, s a kés remegett kezében; de egyszerre elveté magától a hullámok közé, s a víz magasan felszökött. s cseppei vérként piroslottak. Még egyszer nézett

megtörő szemekkel a herczegre, s a tengerbe ro-
hant, s testét habként érzé szétfolyni.

A nap fölszállt a tengerből, sugarai melegen
s szeliden hullának a halálhideg tengerhabra, s a
kis tengeri leány nem érzé a halált, látta a tiszta
napot, mely előtt százankint lebegtek valamely át-
látszó, dicső teremtmények, rajtok keresztül jól
látta a hajó fehér vitorláját s az ég piros fellegeit;
s ezen lények hangja dallam volt, de oly szellemi,
hogy emberi fülek nem hallhatták volna, valamint
őket magukat sem láthatták volna emberi szemek;
szárnyak nélkül lebegtek, saját könnyűségük által
emelve, a légen át. A kis tengeri leány észrevette,
hogy neki is azokéhoz hasonló teste van, mely
mindinkább kiemelkedék a habból.

Hova jutottam? — kérdé, és szava, mint e
többi lényé, oly szellemileg hangzott, hogy semmi
földi hangszer nem utánozhatná.

A lég leányai közé! — viszonzák a többiek.
— A kis tengeri leánynak nincs halhatatlan lelke,
s arra soha sem tehet szert, csak egy ember sze-
relme által! Örök léte idegen hatalomtól függ. A
lég leányainak sincs halhatatlan lelkök, de jótéte-
mények által nyerhetnek azt. Mi elszállunk a forró
éghajlatok alá, hol az emberek égető dögvészes
légben epednek el s mi hűvöst lengetünk számukra.
Elterjesztjük a légben a virágok illatát, s gyógyu-
lást és enyhülést nyújtunk. Ha három századon át
törekedtünk annyi jót tenni, mennyit csak képesek
valánk, akkor halhatatlan lelket nyerünk. S ré-

szesülünk mi is az emberek örök üdvösségében. Te szegény kis tengeri leány, egész szivedből töreked-tél ugyanazon cél után, mint mi, sokat szenved-tél s türtél, és fölemelkedél a lég szellemei közé; ime most már három század alatt magad vihatsz ki örök üdvösséget magadnak.

S a kis tengeri leány fölemelé átlátszó kar-jait Isten napjához, először érze könyeket szemei-ben. — A hajón ismét zaj és élet látszott, látta a herceget szép menyasszonyával együtt, midőn őt mindenütt keresték; végre fájdalommal néztek mind-ketten a habzó tajtékra. mintha tudnák, hogy ő a hullámok közé rohant. Láthatlanul csókolta meg a menyasszony homlokát, azután az ifju férjre mo-solygott, s a lég többi gyermekeivel együtt felszállt a rózsapiros felhőkhöz, melyek a légben vitorláztak.

Három század múlva Isten országában lebe-günk így!

Talán előbb is oda jutunk — viszonzá susogva egyik. — Láthatlanul szállunk az emberek házaiba, hol gyermekek vannak, s minden napért, melyen egy jó gyermeket találunk, ki szülőinek örömet okoz, megrövidíti Isten próbaidőnket. A gyerme-tek nem tudják, mikor szobáikban lengünk, s ha jámborsá-guk felett örömnkben mosolyognunk kell, akkor egy év elengedettik számunkra a három évszázad-ból; ha ellenben pajkos és rossz gyermeket látunk, bánatunkban könyeket hullatunk, s minden könyű egy nappal szaporítja próbaidőnket! —

II. Mesék kalandok és történetek.

Az utitárs.

Szegény János mélyen bánkódék, mert atyja igen beteg volt, s többé nem volt remény meggyógyításához. Kettőjükön kívül épen senki nem volt a szobában; a lámpa az asztalon kialváshoz közeledett. Már késő est volt.

Te jó fiú voltál, János! — mondá a beteg atya; a jó Isten bizonyosan meg fog segíteni — s reá nézett komoly, szelid szemeivel, még egyszer felsóhajtott s meghalt, de úgy látszott, mintha csak szendergett volna. János siratta őt; hiszen senkie nem volt többé a világon, sem apja, sem anyja, sem testvérei. Szegény János! ott térdelt az ágy előtt, s holt apja kezeit csókolta, sok keserű könnyet hullatott, de végre bezárta szemeit, s elszunyadt, fejét az ágy kemény oldalfájára támasztva.

Ekkor igen különöst álmodott: a nap és a hold meghajlának előtte, s apját ismét vidáman, s egészségben látta, s nevetni hallá: így nevetett mindég, ha nagyon jó kedve volt. Bájló leány, szép hosszú haja fölött arany koronával, kezét nyujtá neki, s apja így szólt: — látod, mily szép menyasszonyt nyertél? Ő az egész világon a legszebb! — Erre felébredt, s mind az a sok szép, mit álmában

látott, eltűnt, apja holtan s hidegen feküdt az ágyban, s ő egészen egyedül volt: szegény János!

Pár nap mulva eltemették a halottat. János szorosán a koporsó mellett haladt. A jó atyát, ki őt oly igen szerette, soha nem fogja többé látni. Hallotta amint a föld a koporsóra hullott, még látta egyik sarkát -- még egy halom földet dobta reá, és az is eltűnt. Körülte halottas énekeket zengettek, s az oly ünnepélyesen hangzott, hogy könyek toluultak szemeibe; sirt, s ez jól esett szomorúságában. A nap gyönyörűen sütött a zöld lombozatú fákra, mintha azt akarná mondani: Ne busulj János! nem látod mily szép kék az ég, ott van atyád, s kéri a jó Istent, hogy mindig jó dolgod legyen.

Egész életemben jó leszek, — gondolá János — hogy egykor én is atyámhoz jussak az égbe; ó mi öröm lesz egymást viszontlátni! Mi sokat fogok neki beszélhetni, s ő mi sokfélélet fog nekem mutogatni, mint már itt a földön is tette. Ó mi öröm lesz az!

János oly élénken gondolt ez örömökre, hogy mosolyognia kelle, míg arczaira könyek peregtek. A kis madarak a gesztenye fákon ülve így csiripeltek: — kvivit, kvivit! — és oly vidámak voltak, bár ők is jelen valának a temetésen; de jól tudták, hogy a holt ember most már az égben van, s szárnyai vannak, sokkal nagyobb és szebbek, mint az övék s hogy boldog, mert itt a földön jó és jámbor volt; és az okozta vidámságukat. János lát-

ta, amint a zöld fákról a messze világba repültek, s neki is kedve jött tova szállni. De először nagy fakeresztet faragott apja sirjára, s midőn estve oda vitte, a sir homokkal és virágokkal szépen föl volt diszítve. Ezt idegen emberek tették; mert valamennyien tisztelték a jó atyát, ki most már halva volt.

Másnap korán reggel összecsatolá kis táskáját János, s egész örökségét zsebébe dugta; ötven tallér s néhány fillérből állt az egész; ezzel akart a világba indulni. Előbb azonban a temetőbe ment, apja sirjához, s egy miatyánkat elimádkozva, így szólt: Isten veled kedves atyám! jó ember kívánok maradni, hogy imádkozhassál értem Istenhez, hogy megsegítsen.

Künn a mezőn a virágok szépen s frissen diszlettek, s midőn János oda ért, integettek a szélben, mintha azt akarnák mondani: Légy üdvözölve a zöldben! Nem pompás-e itt? — De János még egyszer visszafordult a régi templom felé, melyben őt, mint kis gyermeket keresztelték, s hol minden vasárnap együtt énekelt s imádkozott apjával. Fenn a toronyban, a kis templom-koboldot pillantá meg, hegyes piros sapkájában, meggörbitett kézzel árnyékolva arcját, mivel a nap épen szemébe sütött. János bucsut intett neki, s a kis kobold piros sapkáját lebegteté, kezét szívére nyomta, s csókokat hányt neki, hogy megmutassa, mily jóakarója, s mily szerencsés utat kíván neki.

János végig gondolta, mi sok szépet fog látni

abban a pompás nagy világban, és tovább és mind tovább ment, oly messze, mint még soha sem volt. végre nem is ismerte többé a városokat, melyeken áthaladt, s az embereket sem, kikkel találkozték, mert egészen idegenek közé jutott.

Az első éjszakát a mezőn kelte töltenie, egy szénakazlon hált meg, más ágy ott nem volt. De épen úgy volt legjobban; a királynak sem lehetne puhább fekhelye. Az egész nagy mezőség, a patak-
kal s szénakazallal együtt, s fölötte a kék ég oda-
fent, valóban pompás alvó-termet képezett. A zöld
fű, apró piros és fehér virágokkal elhintve volt :
lábszőnyege, az orgona- és vadrózsabokrok nagy
virágbokrai, fürdő kádját egész patak képezte friss
vizével, melyből a nádos jó estvét, s jó reggelt
integetett neki. A hold, mint éji lámpa, magasan
függött a kék boltozaton; ez oly éji lámpa volt,
mely az ágy mennyezetét semmiesetre nem fogja
lángbaborítani; János tehát nyugodtan alhaték;
s azt tette is, s csak akkor ébredt föl, midőn a
nap magasan ragyogott, s a kis madárcák körös-
körüli így daloltak: Jó reggelt! még nem keltél
föl?

A harangok megkondultak; vasárnap volt; az
emberek a templomba mentek, és János is velök
ment, meghallgatá Isten szavát, s egy zsoltárt éne-
kelt. Ugy tetszék neki, mintha hon ülne, kis tem-
plomában, melyben keresztelteték, s hol atyjával
oly sok zsoltárt énekelt.

A temetőben számos sir volt, s néhányan ma-

gasra nőtt a fű. János apja sirjára gondolt, mely nem sokára szint így el fog vadulni, miután ő nem tisztogatható s ékesíthető. Leült tehát, s levágta a fűvet, föligazgatá a ledölt fakereszteket, s a szél-től tova ragadt koszorúkat helyökre függeszté, azt gondolván: Talán valaki majd atyám sirjával is így tesz, miután én többé nem tehetem.

A temető-ajtóban, mankójára támaszkodva, öreg koldus állott. János neki adta eddig megta-karított filléreit, s vidáman s eléggülten ment to-vább a messze világba.

Este felé borzasztó zivatar támadt. János sie-tett, hogy fődél alá juthasson, de csakhamar beállt a sötét éj. Ekkor végre egy kis templomhozért, mely magánosan állt egy dombon. Szerencsére az ajtó nem volt bezárva, bement tehát, hogy míg a zivatar elvonul, ott maradhasson.

Itt meghúzódom valamely szögletben, s kissé kipihenek, egészen kifáradtam, gondolá. — S leült, összekulcsolá kezeit, s elmondá esteli imáját, de úgy szólván még el sem végzé, már édesen elszuny-nyadt és álmodék, míg künn mennydörgött s vil-lámlott.

Éjfél körül volt az idő, midőn fölébredt; a zivatar elvonúlt, s a hold tisztán sütött be hozzá az ablakon. A templom közepén nyílt koporsó ál-lott, s benne halott feküdt. János legkisebbé sem ijedt meg, hiszen neki jó lelkiismerete volt, s jól tudta, hogy a holtak nem bántanak senkit; az élő rossz emberek azok, kik ártani szoktak. Ily gonosz

élő emberek álltak a holt ember mellett a templomban, nem akarták koporsójában hagyni, hanem kivetni a templom ajtaján a szegény holt embert!

Miért háborgatjátok? kérdé János — hiszen az bűn; engedjétek őt Jézus nevében pihenni!

Bolond beszéd! — mondák az undok emberek; rászedett bennünket! Adósunk volt pénzzel, s nem tudott kifizetni; s most a mellett még megis halt, s mi egy fillért sem kapunk. Ezért megboszuljuk magunkat, kidobjuk őt a templom ajtaja elé, mint a kutyát.

Nekem ötven talléromnál nincs több, — monda János — ennyiből áll egész örökségem; de ezt megkaphatjátok azon ígélet mellett, hogy a szegény halott embert békén hagyjátok nyugodni. Én majd csak el leszek pénz nélkül is, hiszen tagjaim erősek, s a jó Isten segítségemre lesz.

Legyen — mondák a fertelmes emberek, — ha te megfizetsz helyette, akkor nem bántjuk őt. — S elvitték a pénzt s nagyot nevetve az ily jó indulat felett, tovább mentek. János a tetemet vissza fekteté a koporsóba, összekulcsolta kezeit s elégülten indult tovább a nagy erdőbe.

Köröskörül a holdvilág mellett, mely hosszú csikokban nyult az ágak közé, szép kis tündérméhek játszottak vidáman. János legkisebbé sem zavarta őket, mert jól tudták, hogy mi ártatlan jó fiú, s csak a gonoszok előtt nem igen szeretik magukat mutogatni. Nehány közülök alig volt egy ujnál

nagyobb, s hosszú, sárga hajukat arany fésű tűzte föl; párosan himbálóztak a harmatesöppeken, melyek a leveleken s hosszú fűszálakon függöttek; néha egy csepp leesett, s ekkor a magasfüre hullottak a tündérekék, s a többi apróság ugyancsak kaczagott és zajongott ilyenkor. Mulatság volt nézni őket! Daloltak is, s János világosan megismeré ama szép verseket, miket mint kis fiu tanult. Nagy tarka ezüstkoronás fejü pókok tövisről tövisre, hosszan lefüggő hidakat s nagy palotákat építettek, melyek, ha harmat esett rájok, a tiszta holdvilágnál úgy ragyogtak, mint az üveg. S ez így tartott világos reggelig, míg a nap fölkelte. Ekkor hirtelen elbujtak a tündérekék a virág-bimbókba, s a szél elragadá hidaik- s váraikat, s mint nagy pókhálókat röpité a légbe.

János épen kilépett az erdőből, midőn erős férfihang így szólítá meg: Megállj pajtás, merre vezet utad?

A nagy világba! viszonzá János. — Nincs sem apám, sem anyám, szegény fiu vagyok, de a nagy Isten majd csak megsegít.

Én is a világba indultam — viszonzá az idegen férfiu — s így talán jó lesz együtt utaznunk.

Nem bánom — mondá János, s így együtt utaztak, s csakhamar megszerették egymást, mert mind a ketten jó emberek voltak. De János észrevette, hogy az idegen sokkal eszélyesb volt ná-

lánál; az csak nem az egész világot bejárta már, s igen sok mindenről tudott beszélni.

A nap már magasan szállt föl, midőn nagy fa alá ülve, reggelijöket elkölték. E pillanatban egy öreg asszony jött arra. O, mi nagyon vén volt! Egészen görnyedve járt, mankójára támaszkodva, hátán egy csomag ág-bogat vitt, melyet az erdőben gyűjtött. Köténye fel volt kötve, s abból János három vesszőt látott előkandikálni fűzfaágakból és harasztból. Midőn egészen közelökre ért, egyik lába megcsúszott, s a szegény öreg asszony hangosan felsikoltva, leroskadt, mert egyik lába eltört!

János azonnal haza akarta őt vinni; de az idegen fölnyitá bőröndét, kivett egy szelenczét, s mondá, hogy van abban bizonyos kenőcse, melylyel hamarjában meggyógyítja ő a jó öreg lábát, úgy, hogy saját erejéből mehet haza, mintha soha nem lett volna eltörve. De jutalmul a három vesszőt kívánja, mely kötényében van.

Azzal jól meg volna fizetve fáradságod! — viszonzá az öreg, és sajátságosan intett fejével; a vesszőktől épen nem örömet vált meg; de törött lábbal ott feküdni szintén nem volt kedve: oda adta tehát a vesszőket, s alig kente meg az idegen a vén anyó lábát, midőn az fölugrott, s még könnyebben járt, mit előbb. Oly erős volt a kenőcs, de nem is készült ám az gyógyszerárban.

Mi szándékod a vesszőkkel? — kérdé János utitársától.

Ezek reám nézve fölérnek három szép bokrétával! — mondá — nagyon tetszenek nekem, minthogy én különös ember vagyok.

Igy haladtak még egy jó darabon.

Ej mi sötétség emelkedik föl amott? — mondá János, ujjával a láthatár felé mutatva — borzasztó sötét felhők!

Csalódot! — viszonzá az utitárs — azok nem felhők, hanem hegyek. Ama szép hegyek, melyeken a felhők fölé emelkedhetünk a légben. Ott, hidd el, pompás lenni! Holnap bizonyosan eljutunk odáig.

A hegyek nem voltak oly közel, mint látszóttak, még egy napig kelle utazniok, mielőtt odaértek, hol a sötét erdők az édig emelkedtek, s oly nagy sziklák heverték, mint egy-egy ház. Nem volt könnyű oda felkapaszkodni, s János és utitársa a fogadót keresték föl, hogy ott a következő nap uthoz erőt gyűjtsenek.

Lenn a fogadó nagy köztermében sok ember gyült össze; mert kis báb-színházat állított föl egy ember. A nézők körben ültek, s a látvány felett mulattak. Legelől egy vastag, vén mészáros foglalt helyet, s nagy szelindeke ott feküdt mellette.

Elkezdődött a színjáték. Szép előadás volt, egy királyról királynéről, kik pompás trónon ültek, fejükön arany korona volt, s ruhájok hosszú uszályban végződött, mivel uszályok dolgában nem vala takarékosagra szükségök. A legtakarosabb üveg szemü, nagy bajuszu fabábok álltak az ajtóknál, s nyitogatták az ajtót ki és be, hogy tiszta léget

bocsássanak a terembe. Ez szép játék volt s épen nem szomorú; de midőn fölállt a királyné s át lépdelt a szobán — Isten tudja mi jutott a nagy szelindeknek eszébe; egy ugrással a szinpadon termett, nagy fogaival megragadta a királynét karcsu derekánál fogva, úgy, hogy az krik-krakkot mondott!

A szegény ember, ki a kis színház tulajdonosa s vezetője volt, megijedt és nagyon elszomrodott királynéja miatt, mert az volt a legszebb bábja, és im, a fertelmes vén szelindek leharapta fejét! Midőn azonban eltávoztak az emberek, azt mondá az idegen, (az t. i., ki Jánossal jött) hogy ő majd meggyógyítja; s elővette táskáját, s megkente a bábót ugyanazon kenőccsel, mely a szegény öreg asszonynak annyira használt, midőn lábát eltörte. Alig kente meg, midőn ismét egész lön, sőt tagjait magától is tudta mozgatni, a nélkül, hogy a zsinórt meg kellett volna huzni; a báb csak olyan volt tehát, mint egy élő ember, de persze, beszélni nem tudott. A báb-játékos ugyan csak örvendett is; most nem is volt szükség a bábót tartania, minthogy magától is tudott táncolni. A többi ezt egy sem tudta.

Később, midőn az éj beállt, s az emberek a csapszékben mindnyájan ágyban voltak, valaki borzasztó mélyen sóhajtozott, és oly gyakran, hogy végre mindenki fölkel, megnézni, hogy ki lehet az? Azon ember, ki a komédiát készíté, odament kis színházához, mert onnan jöttek a sóhajtások. Itt, a

bábok össze-vissza feküdtek, a király minden poroszlójával együtt, és épen ezek sóhajtoztak oly keservesen, s üvegszemeiket a báb-játékosra mereszték; ők is szerettek volna kissé megkenetni, mint a királyné, hogy mint a királyné, magoktól mozoghassanak. A királyné térdre borult, leemelte fejéről szép arany-koronáját, s így szólt:

Vedd e koronát, de kend meg férjemet s udvarnokaimat! — Erre a szegény ember, a királyné és a többi báb tulajdonosa, nem tarthatta vissza könnyeit. A játékos megsajnálta a báb-királynét, az egész másnap esti jövedelmét az utitársnak ajánlá, hacsak négy-öt legszebb bábját megkeni; de az utitárs így szólt: semmi egyebet nem akar a báb-játékostól, csak nagy kardját; s midőn azt megkapta, megkente a bábokat, ezek azonnal táncolni kezdtek, még pedig oly szépen, hogy minden leány, az élő leányok t. i., hasonlóan táncolni kezdtek, amint őket ugrálni látták. A kosis s a szakácsné tánczoltak, az inas a szobaleány hasonlóan, minden jelenlevő idegennel együtt, sőt a csipővas és tűzlapát is, csakhogy e kettő mindjárt az első ugrásnál elesett. Ez mulatságos éj volt!

Másnap reggel elindult János utitársával, s föl a magas hegyekre a fekete fenyveseknek vette útját. Oly magasságra jutottak, hogy végre úgy tűntek föl alattok a templom-tornyok, mint piros eperszemek, nagy zöld szőnyegen; el láttak a távolba. Ennyit még soha nem látott János a szép világból, s a nap oly melegen sütött a friss

kék légen át, s a vadászok oly szépen fújták kürtjeiket, hogy örömeben könnyek tolultak szeméibe, s önkénytelenül így szólt: Édes jó Istenem, mi jó vagy irányunkban, hogy mind e sok pompát s dicsőséget nekünk adtad!

Az utitárs szintén összekulesolt kezekkel állott, s a völgyben elterülő falvakra nézett, melyeket meg-aranyozott a fényes napsugár. E pillanatban csodálatos szép hang zendült meg fejük fölött; felnéztek: nagy fehér hattyú lebegett a légtérben; oly szép volt s oly szépen dalolt, mint még soha nem hallottak madarat dalolni; de az ének mind gyöngébb lön; a hattyú meghajtá fejét, s lezuhant a földre, ott feküdt halva lábaiknál, a szép madár.

Két ily gyönyörű szárny, — mondá az utitárs — ily fehér és nagy, mint e madaré, pénzt ér; ezeket magammal viszem! Látod mi jó, hogy a kardot megkaptam! — s egy csapással levágta a holt madár két szárnyát.

És még sok, igen sok mértföldet utaztak e hegyeken át, míg végre egy nagy városhoz jutot-gta, melynek sok száz tornya a napfényben ezüst-ként ragyogott; a város közepén pompás márvány palota állott, piros arannyal fődözve. Ebben a király lakott.

János és társa nem akartak mindjárt a városba menni, hanem a fogadóban maradtak a kapu előtt, hogy előbb átöltözzenek, mert nagyon csinosan kívántak bevonulni. A fogadós beszélte nekik, hogy a király igen jószívü ember, ki a világon senkinek

sem árt, de leánya, attól Isten őrizzen! az ugyan-
 csak gonosz herczegasszony! Szép, az igaz, kecese-
 sebb leányt képzelní sem lehet; de mit ér, miután
 oly rossz boszorkány, s annyi szép királyfiunak
 került már életébe. Mindenkinék szabad őt felesé-
 gül kérni, legyen bár királyfi, nemes, vagy kol-
 dus, az egészen mindegy; csak három kérdésére
 kelle felelnie; ha képes erre, akkor feleségül megy
 hozzá, s apja halála után király lesz annak egész
 birodalmában, ha azonban a három kérdésre nem
 tudott felelni, akkor fölakasztatá, vagy lefejez-
 teté őt. Ily gonosz és istentelen volt a szép ki-
 rályleány. Apja, az öreg király, nagyon szívére vette
 a dolgot, s mert gonoszságát nem tilthatta meg;
 egyszer t. i. kijelenté: hogy szerelmes kalandjairól
 mit sem akar tudni, tegyen e részben saját tet-
 szése szerint. Bár elég királyfi jött ezután is, hogy
 kérdéseit megoldhassa, egynek sem sikerült, s így
 mindnyáját lefejezték, vagy fölakaszták kegyelem
 nélkül. Mindegyiket idején figyelmeztették, hogy
 álljon el kérői szerepétől. Az öreg király mind e
 sok nyomor felett annyira elbusult, hogy minden
 évben egy egész napig könyörgött térdein valameny-
 nyi katonájával együtt, leánya megtéréseért; de a
 szép herczegnő nem akart meg térni. A vénpálinka
 ivó asszonyok feketére festék italukat, mielőtt
 fölhajták, annyira szomorkodtak; s ennél többet
 valóban kívánni sem lehetett volna tőlük.

A fertelmes királyleány! — mondá János —
 egy kis vesszőzés nem ártana neki, csak volnék

én apja helyén, tudom, kiverném belőle a lefejeztetést és akasztásokat!

Még beszéltek, midőn künn „éljen“ kiáltást hallának. A királyleány lovagolt arra, s oly csodaszép volt, hogy az emberek elfeledék gonoszságát, s éljennel üdvözölték őt. Tizenkét arany-tulipánnal diszeskedő fehér selyem ruhás, hajadon lovagolt körülte, szénfekete paripákon; maga a királyleány hófehér lovon ült, egészen aranyos ruhában, gyémánt és rubinkövekkel diszitve; a vessző olyan volt kezében, mint egy napsugár; fejének aranykoronája az ég apró csillagaihoz hasonlita, s köpenye ezer és ezer gyönyörű lepkeszárnyból volt készítve s ő mégis sokkal szebb vala, mint minden ruhája.

Midőn János megpillantá őt, arcza vérvörös lön, s nem volt képes egy szót sem kimondani; a királyleány épen olyan volt, mint az a szép arany koronás leány, ki felől azon éjjel, melyen apja meghalt, álmodott. Oly mérték felett szépnek találta őt, hogy akarta vagy nem, belé kellett szeretnie. Nem is lehet az igaz, hogy oly gonosz boszorkány volna, gondolá, ki az embereket fejez-teti s akasztatja, ha ki nem találják, mit gondol. Azt mondják, szabad őt a legszegényebb koldusnak is megkérni — fölmegyek tehát én is a királyi palotába és megkérem!

Mindenki azt tanácslá neki, ne tegye, mivel ő is úgy fog járni, mint a többiek. Az utitárs szintén azt javaslá, de János remélve, hogy végre

is jól üt ki a dolog, kikefélte csizmáit és kabátját, megmosta arcát és kezeit, s megfésülte szép szőke haját, s egészen magánosan a városba indult, a királyi palota felé.

Szabad! — mondá a király, midőn János kopogtatott. — János belépett, s az öreg király reggeli kabátban, és himzett papucsokkal lábán, sietett elébe; fején arany-korona volt, s az egyik kezében királyi pálcza, a másikban az ország almája. — Várj kissé! mondá, az ország almáját hóna alá véve, hogy Jánossal kezet szorithasson. De alig értesült, hogy János mint kérő jó, oly keservesen kezdett sirni, hogy kezeiből a királyi pálcza és alma a földre hullott, és szemeit kabátjával kelle törölgetnie, a szegény öreg királynak.

Hagyj azzal föl! — mondá — pórul fogsz jární, épen mint a többi. Jer csak, és nézd ezt! — És e szavakkal Jánost kivezeté a királyleány mulató kertjébe. Az borzasztó volt! minden fán három—négy királyfi függött, kik kérői voltak a herczegnőnek, de kérdéseit nem tudták kitalálni.

Minden széllebbenésre csörögtek a csontok, úgy, hogy a kis madarak rémülve szálltak el e kertből.

A virágok embercsontokhoz voltak kötözve, s a virágcserepekben halott-koponyák vigyorogtak! Ez aztán már méltó kert volt egy királyleány számára.

Látod mindezt! — mondá az öreg — te is így jársz majd, mint a többi. Hagyj föl hát szándékkal; különben engem teszesz szerencsétle-

nebbé, mivel a siralmas dolgot én felettébb szívemre veszem.

János megcsókolá a jó öreg király kezét, s mondá, hogy sokkal többet tart a szép herczegnőről, minthogy jó végét ne reményelné a dolognak.

E pillanatban maga a királyleány lovagolt várkertjébe hölgyeivel, elébe siettek tehát őt üdvözölni. Nagyon kedves volt, Jánosnak kezét adott, s azért az ifju még többet tartott felőle, mint előbb; bizonyosan nem lesz oly gonosz boszorkány, mint az emberek mondják. Most a terembe mentek, s a kis leánykák csemegével is megkínálá köket; de az öreg király oly bús volt, hogy épen semmit nem tudott enni, s azonkívül a borsoska nagyon kemény is volt fogainak.

Határozattá lön, hogy János a következő regelen ismét eljő a várba; akkor a birák s a tanács össze fognak gyűlni, hogy hallják, mint sikerülend a talány megfejtése. Ha jól megy a dolog, még kétszer kell neki új tárgyat kitalálni; de ez ideig még senki nem akadt, ki egyet is kitalált volna, s azért adóztak élőkkel.

János nem aggódott; ő vidám volt s jó reménnyel gondolt a szép királyleányra, s meg volt győződve, hogy a jó Isten segítségére leend; de miként? azt nem tudta maga sem, s nem okoskodék fölötte. Örömeben végig tánczolt az országuton, midőn visszatért a fogadóba, hol reá utitársa várt.

János nem fáradt ki annak ismételésében, mi

kedves volt a királyleány s mi gyönyörű; valódi óhajtással várta a következő napot, melyen ismét a király palotájába mehet, hogy szerencséjét megkísértse.

De utitársa aggalmasan rázta fejét, s nagyon szomorú volt. — Olyan igazán ragaszkodom hozzád — mondá — mi hosszú ideig együtt lehettünk volna, s ily hamar elveszítselek! Te kedves, szegény János, szeretnék megsiratni, de ma nem rontom örömeidet, hiszen talán utolsó estve vagyunk együtt. Legyünk hát vidámak, mulassunk szivünkéből; holnap lesz elég időm sirni.

A városban azonnal megtudta minden ember, hogy a királyleánynak új kérője van; azért általános gyász lőn. A színházat bezárták, a süteményárusnák betakarták cukor-babáikat fekete fátyollal, a király és a papok térdre borultak a templomban. Mindenki gyászban volt s könnyeket hullatott, mert hiszen szegény János is úgy fog járni, mint a többiek.

Este felé az utitárs nagy edény puncsot hozott, s így szólt Jánoshoz: legyünk vigán, s igyunk a királyleány egészségére. Alig ivott azonban János két pohárral, midőn egészen álmos és elfáradt lőn, úgy, hogy szemei bezárultak s mély álomba merült. Utitársa szépen felfogta őt, s az ágyba fektette; s midőn sötét éj állt be, elővette a két nagy szárnyat, melyet a hattyuról vágott le, s szorosán saját vállaihoz kötötte, a legnagyobb vesszőt pedig, melyet azon vén asszonytól kapott,

kinek lábát meggyógyítá, a zsebébe dugta, s így felkészülve, megnyitá az ablakot s kiszállt; a városon végig, a királyi palotához repült, hol azon ablak szögletében, mely a király-leány alvószobájába vezetett, elrejtőzék.

A városban minden csöndes volt; az óra három negyedet ütött tizenkettőre, az ablak megnyílt, s a királyleány nagy fehér köpenyben, s hosszú fekete szárnyakkal kiszállt, s a városon át egy nagy hegy felé repült. De az utitárs láthatlanná tette magát, s utána szállva, annyira verte a vesszővel, hogy ugyancsak vérzett, a hova ütött. Ez volt ám csak ut a légen át! A szél megragadta a királyleány köpenyét, úgy, hogy az, mint nagy hajóvitortla, terjedt mindenfelé.

Mily jégeső! mily jégeső! — szólt a királyleány, valahányszor egy ütést kapott, mi bizonyosan nagyon gyógyító volt rá nézve. Végre elérte a hegyet, s kopogott. Midőn a hegy megnyílt, menydörgés hallatszott; a királyleány bement, s az utitárs mögötte, mert senki nem vette észre, miután láthatlanná tette magát. Magas uton haladtak át, melynek falai sok ezer póktól fénylettek, melyek fel s alá futkosva, tüzként világítanak. Végre egy nagy arany s ezüsből épült terembe jutottak, melynek falazatán napvirág nagyságu piros és kék virágok diszlettek; de leszakítani nem lehetett e virágokat, mert ágai mérges kigyók voltak, s a virágok tüzek, melyek szájukban égtek. Az egész földézet ragyogó fénybogárkakkal s ég-

szin denevérekkel volt lepve, melyek csapkodtak vékony szárnyaikkal; különös látvány volt. A terem közepén négy lóvázon trón állott, melyeken a hámot vörös tüzpókok tartották, a trón tejfejér üvegből volt, s a párnákat apró fekete egerek képezték, melyek egymás farkába kapaszkodtak. A trón felett rózsaszin pókháló fedélzet függött, melyet apró kék legyek leptek, s mint drágakövek, úgy csillogtak. A trónon vén varázsló ült, s ferelmes fején korona, s kezében királyi pálcza diszlék. A királyleánynak megcsókolta homlokát, leültette maga mellé a pompás trónra, s most kezdődék a zene. Nagy fekete tücskök doromboltak, s egy bagoly saját hasát verte, mivel nem volt dob, melyet üthetett volna. Ez ugyan nevetséges hangverseny volt! Fejükön bolygó-tüzzel, apró lidérczek tánczoltak körül a teremben. Az utitársat senki nem vette észre, ki a trón mögé rejtőzött, hogy mindent jól láthasson és halljon. Az udvaroncok, kik szintén bebocsáttattak, nagyon udvariasan s előkelően viselték magukat, de kinek jó szemei voltak, egyszerre láthatta, mint áll velök a dolog. Valamennyi udvaronc kétfejű seprőnyél volt, kikben a varázsló életet, s reájuk aranyos ruhákat varázsolt. De az mit sem jelente, hiszen az udvaroncok csak látványos alkalmaknál használtatnak.

Miután a táncz elkezdődött, a királyleány elbeszélte a varázslónak, hogy uj kérője van, s megkérde, mire gondoljon másnap reggel, ha a kérő apja palotájába jő, gondolatait kitalálni.

Halljad — mondá a varázsló — azt tanács-
lom, gondolj valami igen könnyüre, akkor bizo-
nyosan soha ki nem fogja találni, gondolj például
cipődre. Azután fejeztesd őt le, de ne feledd, hol-
nap, ha jössz, szemeit magaddal hozni: azokat meg-
akarom enni.

A királyleány mélyen meghajolt, s mondá,
hogy nem fogja a szemeket otthon felejtetni. Most
a varázsló ismét megnyitá a hegyet, s a királyleány
haza repült, de az utitárs is utána repült, s any-
nyira verte őt vesszőjével, hogy a borzasztó jégeső
miatt felsóhajtott s amint csak képes volt, ugy-
sietett szobája ablakához. Az utitárs visszazállt a
fogadóba, hol János még mindig mély álomban
feküdt, leoldá szárnyait, s lefeküdt, mert fáradt
volt.

János korán reggel felébredvén, az utitárs el-
beszélte, minő különös álma volt az éjjel a király-
leányról és cipőjéről, s kérte Jánost, kérdezné meg
tőle, nem cipőjére gondolt-e? Hiszen épen ez volt,
mit a hegyben a varázslótól hallott, csakhogy Já-
nosnak nem akart a dolgról semmit mondani,
csak arra inté, kérdezze meg, a szép királyleány
nem cipőjére gondolt-e?

Mindenesetre megkérdem — viszonzá János
— talán egészen való, a mit álmodtál, mert én
mindig azt hiszem, a jó Isten segítségemre lesz.
De mindamellet is elbucsuzom tőled, mert ha
rosszul talállok, akkor többé nem látjuk egymást.

És megcsókolták egymást, s János a városba

s a királyi palotába ment. Az egész terem teli volt emberekkel, a birák karszékeiken ültek, s fejöket a lágy párnákra támaszták; mert hiszen oly sokat kelle fejökbe verniök. Az öreg király fölállt, s szemeit fehér zsebkendővel törölgeté. Végre belépett a királyleány. Most még sokkal szebb volt, mint tegnap; nyájasan köszönt mindenfelé, de Jánosnak kezét nyujtá, s így szólt: Jó reggelt kedvesem!

Most Jánosnak ki kelle találnia a király-kisasszony gondolatát. Ó, mily nyájasan nézett reá a szép hercegné, de alig hallá e szót: czipő, midőn oly fehér lett, mint a hó, s egész testében remeggett; ez azonban mit sem használt, János mégis csak jól talált.

A patvarba! ugyancsak örvendett ám az öreg király, s minden ember tapsolt Jánosnak, ki először oly jól talált.

Az utitárs is örvende, midőn megtudta, hogy a dolog oly jól ütött ki, s János összekulcsolá kezeit, s hálát adott a jó Istennek, ki bizonyosan ezentúl is megsegíti őt. A következő napon ismét találnia kelle.

Az estve ugy mult el, mint a tegnapi. János elaludt, s az utitárs a királyleánynyal ismét a hegyhez szállt, s még jobban megverte, mint először, mivel ez uttal két vesszőt hozott magával. Őt senki nem látta, de ő látott és hallott mindent. A királyleány keztyüjére akart gondolni, s az utitárs ezt ismét ugy beszélte el Jánosnak, mintha álmodta volna. S így János ismét jól találhatott, s ez nagy

örömöt okozott a királyi palotában. Az egész udvar tánczolt örömében, mint előbb a királytól látták, de a királyleány pamlagán feküdt, s egy szót sem volt képes szólni. Most már az volt a kérdés, vajjon János jól fog-e harmadszor is találni. Ha igen, akkor a szép királyleányt feleségül nyeri s az öreg király halála után az országot is örökölni fogja: ha rosszul talál, akkor életével adózik, s szép kék szemeit a varázsló emészti föl.

Előtte való estve János korán lefeküdt, elmondá buzgón esti imáját, s nyugodtan aludt el. Az utitárs azonban ismét felköté szárnyait, a kardot oldalára csatolta, s mind a három vesszőt magához véve, kirepült az ablakon.

Szuroksötét éj volt; oly nagy szélvész volt, hogy a téglákat lehordta a fedélzetekről s a királyleány kertjében a fák, melyeken csontvázak függöttek, mint a nádas, ugy hajlongtak. Minden perczben villámlott, s szakadatlanul dörgött az ég; így ment egész éjjel. Egyszerre az ablak fölnyilt, s a királyleány kirepült. Sápadt volt, mint a halál, de a zivatar fölött kaczagott, mely neki még nem volt elég erős; nagy fehér köpenye lebegett a szélben, mint nagy hajóvitorla, de az utitárs három vesszejével annyira verte őt, hogy vére a földre csepegett, s végre alig birt helyéből mozdulni. Nagy nehezen mégis elérte a hegyet.

Szélvész és jégeső van — mondá — soha életemben nem voltam künn ily időben.

Néha jut a jóból is tulságos sok — mondá a

varázsló. A királyleány elbeszélte, hogy János másodszer is kitalálta gondolatát. Ha harmadszor is sikerülend neki, akkor ő nyertes, s a királyleány nem jöhet többé a hegyhez, s föl kell hagynia minden varázsmesterségeivel; ez búsitá el őt oly igen.

Nem fogja kitalálni! — mondá a varázsló. — Majd gondolkodj én ki valamit, mit soha ki nem talál, ha csak nálam nem nagyobb varázsló. De most legyünk vigán! Erre megfogta a királyleány kezét, s körültánczolt vele, s valamennyi apró kobold és bolygó tűz szintén tánczoltak, még a kis vörös pókok is fel s alá ugráltak a falon — s ezek ugy csillogtak, villogtak, mintha csupa tűzvirágok lettek volna. A bagoly dobolt, a házitücsök csiripelt, s a nagy mezei tücskök doromboltak. Ez volt aztán a vig tánczmulatság!

Táncz után a királyleánynak haza kellett mennie, mert különben nem találták volna a királyi palotában. A varázsló elkíséré őt, hogy társaságát annál tovább élvezhesse.

S a borzasztó időben kirepültek, s az utitárs három vesszejét eltörte hátukon; a varázsló még soha életében nem tapasztalt ily jégesőt. A királyi palota előtt jó éjt kívánt a királyleánynak, s egyszersmind ezt sugta: gondolj az én fejemre! Az utitárs meghallotta, s azon perczen, melyben a herczegnő besurrant az ablakon, s a varázsló vissza akart fordulni, megragadá hosszú fekete szakálát, s levágta kardjával fejét; testét a halak számára a tengerbe dobta, fejét azonban vízbe mártva,

selyem kendőjébe kötötte, s magával haza vivén, lefeküdt aludni.

Következő reggel zsebkendőjét Jánosnak adta azon meghagyással, hogy addig ki ne oldozza, míg a királyleány azt nem kérdi, mire gondolt.

Oly sok ember gyült össze, a királyi palota nagy termében, hogy mint az összekötözött hónapok retkek, oly szorosan álltak egymás mellett. A tanácsosok lágy párnás székeiken ültek, s az öreg király új ruhákba öltözött, s arany koronáját s pálczáját kifényesítetté, de a királyleány egészen sápadt volt, s tiszta fekete ruhában jelent meg, mintha temetésre készülne.

Mire gondolok most? — kérdé, s János azonnal kioldá a zsebkendőt, s maga is nem kevésbé borzadt meg az undok boszorkányfej megpillantásakor. Mindnyájan összerázkódtak, mert ez iszonyu látvány volt! A királyleány szoborként ült helyén, s egyetlen szót sem tudott ejteni; végre fölemelkedék, s kezét Jánosnak nyujtá; mert természetesen most is jól talált. Nem nézett sem egyikre, sem másikra, hanem felsőhajtván, így szólott: — Most már férjem vagy! Ma estve megüljük a menyegzőt!

Ugy van! — mondá az öreg király — ez tetszik nekem! S minden ember éljent kiáltott, az őrizet zeneszóval járt az utczákon, a harangok zúgtak, s a süteményárusnék levették czukorbabáikról a fekete fátyolt, mert most általános volt az öröm. Három sült ökör, kacsákkal és csirkékkel

töltve, állittatott ki a vásártérre, s mindenkinek szabad volt belőle egy darabot lemetszeni. A szökőkutakból a legédesebb bor habzott fel s ha a péknél valaki két krajczáros zsemlyét akart venni, ráadásul hat nagy kalácsot is kapott, még pedig mazsolás kalácsot.

Estve az egész várost kivilágíták, a katonák ágyúikat elsütötték, a fiuk durranó golyócskákkal lövöldöztek, s a királyi palotában ettek-ittak, ugrándoztak. A legelőkelőbb urak s kisasszonyok tánczoltak egymással, s vidám énekük a messze távolba hangzott.

De a királyleány még mindig boszorkány volt, és Jánost egyáltalában nem szerette. Ezt az utitárs észrevette, azért Jánosnak három tollat adott a hattyu szárnyából s egy kis üveget, valami csöppekkel, s azt tanácslá neki, állittasson a menyasszony ágya mellé egy nagy kád vizet; s midőn a királyleány az ágyba akar lépni, taszitsa meg kissé, úgy, hogy a vízbe essék; miután a csöppeket a vízbe önté, s a tollakat is belé dobta, meritse alá háromszor a szép asszonyt, s akkor megszabadul a boszorkányságtól, s nagyon fogja őt szeretni.

János egészen úgy tőn, a mint az utitárs javasolta. A királyleány hangosan felsikoltott, midőn őt víz alá merité, és úgy vergődött kezei közt, mint egy szikrázó fekete hattyu; midőn másodszori alámerülése után feljött, a hattyu egészen fehér volt, csak nyaka körül látszott még egy fekete

gyűrű. János buzgón imádkozott Istenhez, s harmadszor is viz alá merítette a hattyut, mely pillanatban csodaszép királyleánynya változék át. Még sokkal szobb volt, mint azelőtt, s szép szemekben könnyekkel mondott hálát Jánosnak, hogy őt a varázslat alól felszabadította.

Következő reggel eljött az öreg király egész udvarával, s az egész hosszú nap folytán végéig nem volt a jó kívánatoknak; végre az utitárs is megjelent, kezében botjával, s hátán táskájával. János ismét, és ismét összecsókolá őt, s kérte, ne utazzék el, hanem maradjon nála, mert hiszen egész szerencsáját neki köszöni. De az utitárs fejét rázta, s szeliden és nyájasan így szólt: Nem lehet, az én időmnek vége. Tartozásomat lefizetem. Emlékszel ama halottra, kinek nyugalmát a rossz emberek háborítani akarták? Te mindenedet odaadtad, mivel birtál, hogy sirjában nyugalmat szerezhess neki. Ama holt ember én vagyok!

E perczen eltűnt.

A menyegző egy egész hónapig tartott. János és a királyleány kimondhatatlanul szerették egymást, s az öreg még soká élt; unokái királyi pálcájával játszott s térdein lovagoltak, János pedig az egész birodalom királya volt.

A repülő bőrönd.

Volt egyszer egy kereskedő, ki oly gazdag vala, hogy egész utat, sőt ráadásul még egy kis utczácskát rakathatott volna ezüst pénzzel: de azt nem tette, tudta ő másra is használni pénzét, s ha kiadott néhány garast, tallért kapott vissza. Mídonn ily tengernyi pénzt gyűjtött össze, meghalt.

Minden pénzét fia örökölte. De ez vigan s örökök közt kezdett élni, minden éjjel álarczos bálba ment, készített papírsárkányt bankjegyekből, s játékból kövecs helyett dupla Lajos aranyat hajigált a tengerbe; ily módon a pénznek el kellett fogyni, s el is fogyott; végre már csak két garasa volt, egy pár papucs s egy régi kabátja. Most már barátjai a faképnél hagyták, miután nem járhattak vele az utczán, egynek azonban jó szive volt közöttök, s ez küldött számára egy régi bőröndöt, így szólván: — Rakd belé holmidat.

A bőrönd igen szép volt, csakhogy ő nem birt többé semmi belérakni valóval, s így maga ült a bőröndbe.

Ez ugyan nevetséges bőrönd volt. Amint zárárt megnyomták, tudott repülni; a kereskedő fiu megnyomta, és ő a bőrönddel együtt felszállt a ké-

ményen át egész a felhőkig; s a magasban feneke ropogni kezdett, mire ő természetesen megijedt; mert ha feneke ketté vált volna, szép kis bukfeneczet vetett volna. Isten mentsen tőle!

Igy jutott Törökországba. A bőröndöt elrejté az erdőbe száraz levelek alá, s bement a városba; ezt könnyen megtehetette, mivel a törökök is épen olyan hosszú reggeli kabát s papucsban jártak, mint ő. A városban egy dajkával találkozáék, kinek karján gyermek volt. Hallod, török dajka — mondá — miféle palota az ama magas ablakokkal, a város mellett?

Ott a király leánya lakik — viszonzá — azt jósták neki, hogy kedvese által lesz boldogtalaná, s azért nem szabad senkinek hozzá menni, ha a király s királyné nincs jelen.

Köszönöm — mondá a kereskedő fiu, s kiment az erdőbe, beült bőröndébe felszállt a födélzetre, s az ablakon bemászott a királykisasszonyhoz.

Ez pamlagon feküd és aludt; oly szép volt, hogy a kereskedő fiu megcsókolta őt; erre fölébredt, s ugyancsak megijedt; de a kereskedő fiu azt mondá, hogy ő a törökök istene, ki a magasból jött le hozzá, s ezzel beérte a szép királykisasszony.

S így ültek egymás mellett, s az ifju szép dolgokat mesélt a leányka szemeiről; ezek a legszebb sötét tavak voltak, melyekben a gondolatok úgy uszkáltak, mint kis tengeri leányok; s mesélt homlokáról, ez havas volt, pompás teremekkel és képekkel.

Minő gyönyörű dolgok voltak ezek! Tetszetek is a leánykának, mit látva a kereskedő fiu, feleségül kérte a herczegnőt, s ez igent mondott.

De vasárnap el kell önnek jönnie, — mond — a király és királyné akkor nálam theáznak; tudom, örvendenek ők is, hogy férjül a török istent nyerem! Legyen azonban rajta, hogy szép kis meséket mondhasson, mert szülöim azt mindenek felett szeretik; az anyám az erkölcsös és nagyuras meséket szereti, az atyám pedig a vigákat, melyeken nagyon sokat lehet nevetni.

Jól van; hiszen nem is hozok egyéb menyasszonyi ajándékot, mint egy mesét — viszonzá, s ezzel megváltak, de előbb a királyleány adott neki egy egészen aranyokkal kirakott kardot; s azt az ifju nagyon jól tudta használni.

Azonnal elszállt, vett magának uj kabátot, s künn ült az erdőben, hogy vasárnapig költhessen egy mesét, — a költés pedig nem oly könnyü dolog.

De mégis csak elkészült, s a vasárnap meg is jelent.

A király, a királyné s az egész udvar a királyleánynál theázott. A kérő kitünően fogadtaték.

Fog ön valamit mesélni? — kérdé a királyné — olyat, minek mély értelme van s tanulságos is.

De melyen nevetni is lehet — tevé hozzá a király.

Ó igen — viszonzá, s el kezdett mesélni, figyeljeteek csak jól reá.

Volt egyszer egy csomag gyufa, mely rendkívül büszke volt magas származására; törzsfája a nagy fenyőfa, melynek minden szála közülök forgácsából készült, nagyon tekintélyes vén fa volt az erdőn. A gyufák ott feküdtek a párkányon a tűzszerszám s egy vén vas bögre mellett, s ezeknek meséltek ifjuságukról. „Akkor még, mikor a zöldágakon voltunk — mondák — valóban zöldágon valánk! Minden reggel és estve gyémánt theát kaptunk, ez volt a harmat, mindig napsugáron valánk, midőn a nap sütt, s minden kis madárnak történeteket kelle nekünk mesélni. Gazdagok voltunk, mert a lombos fák csak nyáron valának felöltözve, a mi családunknak azonban módjában állt nyáron és télen zöld ruhában járni. De megjelentek a fávágók, s családunkat kiirtották, törzsatyánk egy pompás hajón nyert alkalmazást, mely, ha akar, körül vitorláz a világban, a többi ágak más felé jutottak, s a mi hivatásunk az lőn, hogy a köznép számára világot gyujtsunk; azért jutánk előkelő származásunk mellett is a konyhára.

Nekem egészen másként folyt dolgom — mondá a vashögre a gyufa-csomag mellett. — Azon perctől fogva, melyben a világra jöttem, mindig suroltak és főztek, ó, de mennyiszer! Én a szilárdakkal tartok, és sajátkép az elsők közé tartozom a házban. Egyetlen örömöm az, ha ebéd után tisztán kisuroolva a deszkán fekehetem, s társaimmal néhány okos szót válthatok; de a réz, veder kivételével, mely néha lejár az udvarra is-

mi többiek nagyon csöndes, s otthonias életet viszünk. Egyetlen ujság-szatócsunk a tarka fakosár de ez felettéb lázítólag beszél a kormányról s a népről; nem régiben egy vén cserép e beszédekét hallva, ijedtében leesett, s ezer darabra törött; mondhatom önnek, ő a szabadelvűek közé tartozik.

Sokat fecsegsz — mondá a tűziszter s az aczél úgy a kovához ütődék, hogy csak úgy szikrázott belé.

Ne csináljunk egy jó estvét magunknak?

Igen, igen, beszéljünk arról, ki köztünk a legelőkelőbb! — mondák a gyufák.

Nem, magam felől nem akarok beszélni — szólt a cseréptál — hadd legyen inkább szép műtani estélyünk! Majd én elkezdem, mesélek valamit a mindennapi életből; abba oly szépen beleképzeltetjük magunkat s az oly érdekes!

A keleti tenger mellett a dán bükköknél —

Ez dicső kezdet — mondá valamennyi tányér — bizonyosan érdekes történet lesz!

Ott töltém ifjuságomat egy csöndes család körében; minden tizennégy napban kitisztogatták a butorokat, felsurolták a padlókat, s tiszta kárpitokat akasztgattak fel!

Mi érdekesen beszél ön! — szólt a szobaseprő. Mindjárt észre lehet venni, hogy nőszemély mesél; a tisztaságszeretet jellemzi beszédét.

Igen, az jellemzi — mondá a rézveder, s örömeben felugrott, úgy, hogy a víz kilocsant a földre.

S a tál tovább mesélt, s a vége épen olyan jó volt, mint kezdete.

Minden tányér csörgött örömeiben, s a porseprő zöldpetrezselymet vőn elő a homoklyukból, s a tálát megkoszoruzta vele, mivel tudta, hogy a többiek boszankodni fognak.

Tánczoljunk — mondá a csipővas, - s tánczolt: nagy ég! hōgy dobálta fél lábát a légbе. A vén székszövet ott a szögletben elszakadt e látványon.

Engem nem fognak megkoszoruzni? — mondá a csipővas, és megkoszoruztaték.

Ez mégis közönséges csomag! — mondá a gyufacsomag.

Most a theafőzőnek kellett volna énekelnie, de meg van hūlve, mint mondá, s csak akkor tud énekelni, mikor főznie kell; ezt azonban csak büszkeségből mondá, nem akarván másutt énekelni, csak benn az uraság asztalán.

Ott hátul, az ablakban egy irótoll űlt, melylyel a szobaleány szokott írni; semmi különös nem volt rajta, csak az, hogy nagyon mélyen ütteték a tintatartóba, de épen azzal dicsekedett. Ha a theafőző nem akar énekelni, — mondá — hát csak maradjon magának; künn, ama kalitkában egy csaogány van, tud az énekelni, habár nem tanult semmit; de ma estve ne beszéljünk senkiről rosztat.

Nagyon helytelenek találom — szólta a theafőzőnek, ki konyha énekese s fél fivére volt a theafőzőnek, hogy idegen madarat hallgassunk meg. Hazafiság ez? — Itéljen a tarka fakosár.

Annyira boszankodom — viszonzá ez — szívem mélyéből boszankodom, a mint csak képzelhető! Méltó módon töltjük így az estvét? — Nem sokkal jobb volna-e az egész házat felforgatni, s új, természetszerűbb rendet alakítani a dolgokra nézve? Akkor mindenki maga helyére jutna, s én elvállalom a felforgatás rendezését. Az aztán már más volna.

Igen, üssünk lármát! — mondák mindnyájan. E közben megnyílt az ajtó; a szolgáló lépett be; erre mindnyájan lecsöndesedtek, senki püsszeni sem mert; de azért egyetlen fazék sem akadt, mely ne tudta volna, mire leende képes, míg előkelő származása van; — hiszen, ha akartuk volna — gondolák — mulatságos egy estve lehetett volna biz ez!

A szolgáló vette a gyufacsomagot, s gyertyát gyújtott -- nagy ég! — mint szikráztak, s aztán egy közölök lángba borult.

Most már mindenki láthatja — gondolá — hogy mi vagyunk az elsők! milyen fényünk van, mily világosságunk! — és ezzel elégett.

Ez dicső egy mese volt! — szólt a királyné — egészen a konyhában képzeltem magamat, — leányunk csakugyan a tiéd legyen.

Igen, igen — szólt a király — hétfőn megkapod leányomat — mert most már, mivel a családhoz tartozott, tegezték őt.

Az esküvő napja meghatározott, s előtte

való estve az egész várost kivilágították; az utcza gyermeköcök lábujhegyen éljent kiáltottak

Nekem is kell valamit tennem — szólt a kereskedőfiu, és vett röppentyűket, durranó golyókat s minden kigondolható tüzjátékot, s beülvén bőröndébe, felszállt azokkal együtt a légbe.

Ó mi gyönyörűen ment s égett ez!

Minden török ugrándozni kezdett, ugy, hogy papucsaik füleikhez repültek; ily légtüneményt még soha nem láttak. Most már csakugyan elhitték, hogy maga a törökisten az, ki a királyleányt feleségül veszi.

Midőn a kereskedőfiu bőröndével ismét az erdőbe tért, azt gondolá: — a városba megyek, s megnézem, hatást idézett-e elő a dolog, mit természetesen tudni kívánt.

S mit mindent beszéltek az emberek! — Mindenki, kit megkértett, saját módja szerint látta, de valamennyien szépnek találták.

Én láttam magát a törökistent — mondá az egyik — olyan szemei voltak, mint a ragyogó csillagok, s szakállá, mint a tájtékozó víz.

Tüzköpenyben repült — szólt a másik — a legkedvesebb kis angyalok nézegettek ki ruháinak redői közül.

És a menyegzőt másnapra tüzték ki.

Kiment az erdőbe, hogy ismét bőröndébe ülhessen — de hova lett?

A bőrönd elégett. — A tüzjáték egy szikrája benne maradt, az meggyult, s a bőrönd hamuvá égett. Most már a szegény kereskedőfiu nem tudott többé repülni, sem menyasszonyához jutni.

A királyleány egész nap a fedélzeten állt és várta; még most is vár, az ifju azonban a világban jár s meséket mond, de azok nem oly vigak ám, mint az volt, melyet a gyufákról mesélt.

A homok-ember.

Egész világon senki sincs, ki annyi mesét tudna, mint a homokember, az tud ám mesélni!

Estve, midőn a gyermekek még asztalnál ültek, vagy kis székeiken, nagy sietve feljö a lépcsőkön; harisnyában jár, az ajtót egészen csöndesen nyitja föl, és homokot szór a gyermekek szemeibe. De ez korán sem valami darabos homok, hanem azon faj, melyből a homoktortát készítik, oly finom, még is elég azonban arra, hogy a gyermekek ne tartassák nyitva szemeiket, azért nem látják őt; ilyenkor aztán mögéjük lopódzik, s csöndesen nyakukra lehel; erre fejök oly nehéz lesz — ? de nem fáj; mert a homokember épen jót akar a gyermekeknek, csak azt kívánja, nyugodtan maradjanak, s nyugodtak leginkább ágyban szoktak lenni; legyenek csöndesen, hogy meséket mondhasson nekik.

Ha már alusznak a gyermekek, a homokember az ágy szélére ül. Öltözete tiszta és finom, kabátja selyemből van, de hogy milyen színű, lehetetlen megmondani, mert az a szerint, a mint fordul, majd zöld, majd piros, majd kék színben tündököl; mindkét karja alatt esernyőt tart, egyiket teli képekkel, ezt a jó gyermekek fölé tartja, és

akkor egész éjjel a legszebb történeteket álmodják; s a másik esernyőn semmi nincs, ezt a pajkos gyermekek fölé tartja, s ezek aztán némán s bután alusznak, s midőn reggel fölébrednek, nem álmodtak semmit.

Halljuk csak, mint járt el a homokember egy egész héten át egy jó kis fiuhoz, s mit mesélt neki! Ezen egész hét mese lesz, mert egy hét épen hét naphól áll.

Hétfő.

Hallsza! — mondá a homokember, midőn a gyermek már ágyban volt — el kezdek diszitni! — segyszerreminden virág virágcserepekben, nagyfává alakult, hosszú ágaik a földézetig nyultak föl, sőt elterültek a falakon is, úgy, hogy az egész szoba a legszebb bokorhoz hasonlóvá lőn, s minden ág tele volt virággal, s minden virág szebb volt a rózsánál, s pompásan illatozott; ha megette volna valaki, édesebbnek találja vala a befőttnél! A gyümölcsök aranyként tüdőköltek, sőt mazsolával csaknem teli tömött lepények is voltak. Mindez valami gyönyörű volt. De ugyan e perczben borzasztó jajgatás hallatszott azon asztalfiókból, melyben a kis fiu könyveit tartotta.

Mi ez! — mondá a homokember, s az asztalhoz menvén, kihuzta fiókját. Ott feküdt a tábla, melyen számok voltak összegörnyedve és zsufolva, mert a számtan feladatba hamis szám csuszott

be, úgy, hogy az egész közel volt ahhoz, hogy széthulljon; a palairla úgy ficzánkolt s ugrosott kötőjén, mint kis kutya, segíteni akart a számtani feladaton, de nem tudott! Ott feküdt továbbá a kis fiu irókönyve is; abból is panasz és hemzsegés hallatszott; azt pedig ugyan csunya volt hallgatni; minden lap felülről fogva le teli volt írva nagy betűkkel, s mindenik mellett volt egy kis betű, végig, az egész sorban, — ez a mintairat volt — mellette pedig ismét néhány betű állott, melyek amazokhoz vélték hasonlítani; ezeket a kis fiu írta, de biz azok olyan formán feküdtek, mintha reá lennének hullva az irón vonalokra, melyek felett állniok kellett.

Nézzétek, így kellene magatokat tartani — mondá a mintairat — így oldalvást, gyors kanyarítással.

Ó hiszen szívesen tennők! — szóltak a kis fiu betűi — de nem tudunk, oly nyomorékok vagyunk.

Akkor orvosságot kell vennetek — mondá a homokember.

Nem, nem! — szóltak a betűk s úgy főlegyesesültek, hogy öröm volt nézni.

Most már nem mesélhetek tovább! — mondá a homokember — a betűket kell gyakoroltatnom! egy, kettő! egy, kettő! — és csakugyan gyakoroltatá a betűket, s azok oly egyenesen szépen álltak ott, mint csak betűminta állhat, de midőn a

homokember távozott, épen oly nyomorultak voltak, mint előbb.

Kedd.

Alig pihent ágyában a kis fiu, midőn a homokember a szoba minden butorát megérinté kis varázs botjával, s azok azonnal beszélni kezdtek magok felől; kivéve a köpőládát, mely nyugodtan állt, s boszankodék a többi azon hiuságán, hogy valamennyien magukról beszélnek, és arra még csak nem is gondolnak, ki oly szerényen áll a szögletben s engedi magát leköpni.

A szekrény fölött egy nagy kép függött, aranyozott keretben, tájkép volt, nagy fákkal, a fű között virágokkal, s folyammal, mely hátul az erdő körül kanyarodott, több vár lábánál futva el a tenger felé.

A homokember megérinté varázsbotjával a képet, s a madarak el kezdtek énekelni, a fák ágai mozogtak, s a felhők oly gyorsan repültek, hogy árnyaik elvonulását a tájképen látni lehetett.

Erre a homokember fölemelte a kis fiut a kerethez s a kép kellő közepében a magas fűben láb-
ra állította. Oda futott a vízhez, beült egy kis hajóba, mely pirosra és fehérre volt festve, s vitorlái ezüstként csillogtak. Hat aranykoronával, s tündöklő kék csillagokkal diszeskedő hattyu huzta a hajót egy zöld erdő mellett, hol a fák rablók s boszorkányok felől, s a virágok, kis tündérekről

meséltek, és arról, mit a lepkék beszéltek nekik.

A legszebb ezüst és arany pikkelyű halak usztak a hajó mögött, s olykor felvetették magukat a víz fölé úgy, hogy a víz hangosan locsesant; piros és kék, kis és nagy madarak, két hosszú sorban szálltak utána; a muszliczák tánczoltak, a cserebogarak zúgtak: bum, bum; valamennyien a a kis fiut akarták kísélni, s mindenkinek volt egy elmesélni való története!

Ez volt aztán hajózás! majd sűrűek és sötétek voltak az erdők, majd, mint a legszebb kert, napfényben ragyogtak, s virágokkal ékeskedtek. Itt nagy üveg és márványpaloták álltak, s az erkélyeken királykisasszonyok, mind olyan kis leányok, kiket a fiucska jól ismert, kikkel gyakrabban játszott. Kinyújták kezeiket, s mindenik oly szép czukormalaczkát tartott, minőt csak süteményárusnénál kapni; s a kis fiu megfogta a czukormalaczká egyik végét, s a másikat a kiskirályleány; így mindenik kapott egy darabot, a leányka a kisebbet, a fiu a nagyobbat. Minden palota előtt kis királyfiak álltak őrt; arany kardjaikat vállaikhoz tarták, s mazsolát és czinkatonát szórtak; ezek aztán igazi királyfiak voltak ám! A kis fiu majd erdőkön, majd nagy termeken vagy valamely városon vitorlázott át, azon várost is látta, melyben dajkája lakott, ugyanaz, ki őt hordozta, mikor még egész piczi gyermek volt, s ki őt oly nagyon szerette; a dajka nyájasan integetett felé, s szokott kedves bölcsődalát énekelte.

És minden madár vele dalolt, a virágok táncoltak száraikon s a vén fák integettek, míg a homokember mesélt.

Szerda.

Mint szakad künn az eső! A kis fiu még álmában is hallotta, s midőn a homokember megnyitá az ablakot, a viz egészen az ablakdeszkáig ért; künn egész tó volt; az ablak előtt pompás hajó állott.

Akarsz vitorlázni, kis fiu? — kérdé a homokember — akkor ma reggelig idegen országokat láthatsz, s reggelre ismét itt lesz!

És a fiucska egyszerre csak a pompás hajón termett, vasárnapi ruhájában. Az idő csakhamar szép lett, s ők átvitorláztak az utczákon, megkerülték a templomokat; mert az egész táj tengerré változott át. Oly soká vitorláztak, hogy végre semmi szárazföld nem volt látható, s ők nagy seereg gólyát pillantának meg, ezek is a kis fiu házából jöttek, s melegebb hazát indultak keresni. Egyik gólya mindig a másik mögött repült, s már messze, messze elszálltak! Egy közülök úgy elfáradt, hogy szárnyai alig vihették tovább, ő volt utolsó a sorban; csakhamar nagy messze maradt. társai mögött, míg végre szétterjesztett szárnyakkal mind mélyebben szállt le, s még egy pár szárny csapást tőn, de az nem segített bum! ott hevert a földézetten.

A hajósinas felvette, s a ketreczbe tette. a csirkék, kacsák és pulykák közé; a szegény gólya egészen bámészan állt köztük.

Nézzétek csak, mi bolondos ficzkó! mondá valamennyi csirke.

S a kanpulyka annyira felfujta magát, mint csak bírta, s kérdé, ki legyen; s a kacsák hátráltak, s egymásba megütközve mondák: pat, pat!

S a gólya mesélt a meleg Afrikáról, a piramidokról és a struczról, mely mint vad ló vágta a pusztákon, de a kacsák nem érték őt, s így szóltak: Nemde, abban megegyezünk, hogy ostoba?

Igen bizony, ő ostoba! mondá a kanpulyka és hurukkolt.

Erre a gólya elhallgatott és Afrikára gondolt.

Ugyan szép vékony lábaid vannak! — szólt a kanpulyka. Hogy mérik rőfét.

Pat, pat, pat! vihogott valamennyi kacsa, de a gólya ugy tón, mintha nem hallotta volna.

Bizony nevetethnél te is — szólt hozzá a kanpulyka — mert ez jó élcz volt; vagy talán nem elég magas reád nézve? ó, ó! ő nem sokoldalú; hát csak folytassuk, legyünk magunk előtt érdekesek! és elkezdett hurukkolni, s a kacsák sápcg-tak, — gik, gak! gik, gak!

De a kis fiu a ketreczhez ment, kinyitotta ajtaját, s előhivta a gólyát, s ez kiugrott hozzá a földéltre; most már kipihente magát, s ugy lát-szott, mintha köszönetet intene a kis fiunak, erre szétterjeszté szárnyait s elszállt a meleg tartomá-

nyok felé; de a tyukok kottyogtak, a kacsák sá-
pogtak s a kanpulyka feje vérvörös lett.

Holnap levest főzünk belőletek! — mondá a
kis fiu, s fölébredt s kis ágyában találta magát.
— Ez különös utazás volt, melyet vele ez éjjel a
homokember tétetett.

Csötörtök

Tudod mit? — szólt a homokember — csak
meg ne ijedj; majd mutatok egy kis egeret! S
odatartá kezét, melyben egy parányi állatka volt.
— Azért jött, hogy menyegzőjére meghivjon. Két
kis egér házasságra akar lépni. Oda lenn laknak
éléskamrátok padozata alatt.

Pompás lakás mondhatom!

De miként jutok át a piczi egérlyukon? kér-
dé a kis fiu.

Arról majd gondoskodom! — szólt a homok-
ember — majd kicsivé teszlek! S megérinté a fiut
varázsbotjával: ez erre elkezdett kicsi és kisebb
lenni, s végre nem volt nagyobb egy ujjnyinál.
Most már kölcsönözhetsz magadnak ruhát czinkat-
onádtól, azt hiszem épen reád fog illeni, s társa-
ságba pedig igen szép egyenruhában jelenni meg.

Az igaz — mondá a kis fiu s azon perczben
ugy lön öltözve, mint a legszebb czinkatona.

Nem volna ön oly szives, anyja gyűszüjébe ülni
— mondá a kis egér — akkor bátorságot veszek
magamnak önt huzhatni!

Istenem, s maga fáradozik miattam nagysád! — szolt a kis fiu az egér kisasszonynak, s az egérlakadalomra kocsiztak.

A padozat alatt először is nagy folyosóba jutottak, mely épen oly magas volt, hogy a gyűszűvel elkocsizhattak alatta; az egész folyosó taplóval volt kivilágítva.

Nem dicső illat van-e itt? kérde az egér, mely öt huzta — az egész folyosó szalonna bőrkével van kirakva! Ennél semmi sem lehet szebb!

Végre beléptek a mennyegző terembe; itt, jobbra, az egérhölgyek álltak; czinczogtak, mint ha egymást nevetnék; balról az egér urak, lábujjikkal bajuszukat simogatva; a terem közepén a jegyesek foglaltak helyet, egy kiürített sajtthéjban, s borzasztó sokat csókolóztak a lakodalmas nép szemeláttára. Mind több és több idegen érkezett; az egerek csaknem agyon nyomták egymást a tolongásban, erre a jegyesek az ajtó közé álltak, úgy, hogy sem ki, sem be nem mehetett senki. — Mint a folyosó, úgy a szoba is egészen ki volt rakva szalonna bőrkével; ebből állt egész lakoma; de végre azután egy borsó szemet hordtak körül, melyre egy kis, a családhoz tartozó egér beléharapdosta az uj pár nevének kezdő betűit.

Minden egér egyhangulag azt mondá, hogy a menyegző rendkívül diszes, s a társalgás is igen jónak mondható.

A kis fiú aztán ismét hazakocsizott; nagyon előkelő társaságban volt ugyan, de meg is érezték

tagjai, hogy annyira kelle zsugorodnia, s összehúznia magát.

Péntek.

Hihetlen, mennyi vén ember kér engem magához! — szólt a homokember — különösen azok, kik valami rosztat tettek. — Édes jó homokember — így szólnak — nem tudjuk szemünket lezárni, s mégis feküdnünk kell egész éjjel, hogy nézzük gonosz tetteinket, melyek, mint rút koboldok, ágyunk szélére ülnek, s forró-vizzel fecskendeznek; ha te eljönnél, s elüznéd őket, hogy csak egyszer jól alhatnánk — mi boldogok volnánk — s aztán oly mélyen sóhajtának; hiszen szívesen megfizetnénk — folytaták — egy jóéjt; a pénz az ablakon fekszik! De én pénzért nem teszem — mondá a homokember.

Mit tegyünk ma éjjel? — kérde a kis fiutól.

Nem tudom van-e ma kedved lakadalomra menni? Ez egészen másnemű lesz, mint a tegnapi volt. Nővéred nagy férfibabája, Béla, elveszi Bertát, a másik babát, s azon kívül a babának születésnapja is van, s épen azért sok ajándék jó majd össze.

Jól tudom! — szólt a kis fiú - valahányszor új ruhákra van a babának szüksége, nővérem mindig születés-napot, vagy lakadalmat tart! ez már százszor is megtörtént!

Igen, de ma éjjel a lakadalom százegyedikeszer történik, s ha a százegy kite't, akkor minden-

nek vége! Épen azért lesz ezuttal nagyszerű lakzi! Nézd csak!

S a kis fiu odapillanta az asztalra, ott állott a kis babaház, világított ablakokkal, s az ajtó előtt minden cinkatona tisztelgett fegyverével. A mátkapár a padozaton ült, s fejét gondolatteljesen az asztal-lábhoz hajtá; erre elég oka lehetett mindkettejüknek. De a homokember felölté a nagymama fekete ruháját, s összeadá őket. Midőn az esküvő megtörtént, valamennyi szobabútor énekelni kezdett egy dalt, melyet az irón írt, a takarodó nótájára.

S most ajándékokat kaptak; de minden enni való dolgot elutasítottak, mert nekik elég volt a szerelem.

Most már falura menjünk-e, vagy külföldre utazzunk? — kérdé a völegény; s a fecskét, mely sokat utazott, s a vén udvari tyukot, mely már ötször költött csirkéket, tanácskozásra kérték. S a fecske mesélt a szép tartományokról, hol oly nagy szemü s nehéz szőlőfürtök függenek a tőkéken, hol a lég oly szelid, s a hegyek oly kékek, mint nálunk soha sem.

De tudom, nem terem ott meg a mi zöld kelkáposztánk! — mondá a tyuk. — Egy nyáron valamennyi kis csibémmel falun laktam: volt ott egy kövecses árok, hol szabadon kaparászhattunk; egy kertbe is szabad volt bemennünk, mely teli volt zöld kellel! Ó mi szép volt az! semmi szebbet nem képzelhetek magamnak.

Csakhogy egyik kelkáposzta épen olyan, mint a másik — szólt a fecske — s itt oly gyakran van rossz idő!

Azt megszoktuk! — mondá a tyuk.

De itt hideg van, fagy!

Jó az a kelkáposztának! — szólt a tyuk. — Egyébiránt meleg is lehet. Nem volt-e négy év előtt olyan nyarunk, mely öt hétig tartott? Oly forróság volt, hogy alig lehetett lélegzeni! Azután itt oly mérges állatok nincsenek, mint a külföldön, s rablóktól is mentek vagyunk! Az valóságos együgyü, ki hazánkat nem találja legszebbnek, s nem érdekli, hogy itt lakják! S szavai közben könnyek hullottak a tyuk arcára. — Hiszen utaztam én is, tizenkét mértföldet kocsiztam hordóban! Az utazás semmi örömet nem nyújt!

A tyuk valóban okos asszony — mondá Berta — nem is akarok én hegyekre utazni, hiszen folytonosan csak föl s alá kell menni! Nem, mi a kövecses árokba költözünk s kelkáposztás kertben teszünk sétákat.

És e mellett maradtak.

Szombat.

Hallok ma történetet? — kérde a kis fiu amint a homokember elaltatta őt.

Ma este nem lesz arra időnk — szólt a homokember, s kifeszíté legszebb ernyőjét fölötte. — Nézd a chinaiakat! — s az egész ernyő nagy

chinai tálhoz lön hasonlónvá, teli kék fákkal, hegyes hidakkal, s apró chinaiakkal, kik ott állva, integtek fejökkel.

Holnapra az egész világot föl kell diszitenünk! — szólt a homokember — hiszen ünnepnap, vásárnap lesz. A templom-toronyba kell mennem, hogy megnézzem, a kis templom-szellemek kifényesítettek-e minden harangot, hogy szépen hangozzanak; ki kell sietnem a mezőre, hogy lássam, a szelek lefujták-e a fűszálakról s a levelekről a port; le kell szednem valamennyi csillagot, hogy kifényesítem; kötényembe szedem őket, de előbb mindeniket meg kell számozni, s a lyukakat is, melyben fenn ülnek, hogy mindenik ismét saját helyére jöjjön, különben nem ülnének elég szilárdan, s nagyon is sok csillaghullást látnánk, ha egyik a másik után leesnének.

Hallgasson csak, tudja mit, homokember ur! — szólt egy régi arczkép, mely azon falon függött, melynél a kis fiu aludt — én e fiucska szép apja vagyok. Nagyon szépen köszönöm, hogy mesél neki, de fogalmait nem szabad összezavarnia. A csillagokat nem lehet kifényesíteni s leszedni; a csillagok testek, mint földünk, s ez helyesen van így.

Köszönet, te vén széppapa! — mondá a homokember. — Köszönet! Te vén ősapa vagy! Én meg vén pogány vagyok, a rómaiak s görögök álmistennek neveztek! A legelőkelőbb házakhoz is jártam, s járok mostan is! Tudok én nagyokkal

s kicsinyekkel bánni! Most már mesélhetsz te! S a homokember vette esernyőjét s távozott.

Végre véleményünket sem szabad kimondanunk! — mormogá az arczkép.

Erre a kis fiu fölébredt.

Vasárnap.

Jó estvét! — szólt a homokember, s a kis fiu intett, mig amaz hirtelen odaugrott, s a szép apa arczképét megforditá, nehogy mint tegnap megszólaljon.

Most már mesélj azon öt szem zöld borsórol, mely egy hüvelybe lakott, s azon kakasról, mely a jérczének udvarolt, és az öltögető tőröl, mely finom akart lenni, s azt képzelte hogy ő a varrótü.

A jóból is sok a mi sok! — szólt a homokember — inkább mutatok valamit; tudom mit, fivéremről mesélek! ki, az csak egyszer szokott meglátogatni valakit, s ha fölkeres valakit, lovára veszi, s mesél neki; de csak két mesét tud, az egyik oly borzasztó, hogy leirni sem lehet. S erre a homokember a kis fiut az ablakhoz emelte s így szólt: Nézd fivéremet, a másik homokembert, őt halálnak is nevezik! Látod, épen nem néz ki oly rosszul, mint a képes-könyvekben, hol csupa csontváz; ruhája ezüsthimzéstől ragyog. Ez a legszebb huszár egyenruha! Fekete bársony köpeny repül hátul a ló felett: nézd csak, mint vágdat!

És a kis fiu látta, amint a homokember fia-

talt s vénet lovára emelt, néhányat előre, mást ismét hátra ültetett, de mindenkitől előbb megkérde mindig, minő bizonyítványa van.

Jó — mondák valamenyien. — Hadd lássam magam! viszonzá, s akkor meg kellett a bizonyítványt mutatniok, s mind azokat, kikről „igen jó“ vagy „kitünő“ volt beírva, lován előre ültette, s szép mesét mondott nekik, s kiknél „meglehetős“ vagy „rosz“ állott, azoknak hátra kellett ülniök, s a rut történetet hallgatták; ezek remegtek és sirtak, le akartak ugrani a lóról, de nem tudtak, mert szilárdan odanőttek.

Hiszen a halál a legszebb homokember! — mondá a kis fiu; ettől nem félek.

Azt ne is tedd — szólt a homokember — csak azon légy, hogy jó bizonyítványt szerezz.

Igen ez tanulságos! — mormogá a szépapa arczképe — még is csak használ, ha kimondjuk véleményünket, most már meg volt elégedve.

Lásd, ez a homokember története, ma estve mesélhet neked maga még többet.

II. Mesek kalandok és történetek.

A boldog család

A boldog család.

Az első zöld levél itt falun természetesen csak a lapulevél, mely oly nagy, hogy ha az ember derekára tartja, olyan, mint egy kötény, ha a fejére teszi, esős időben fölért egy ernyővel. Soha nem nő a lapu magánosan; hol egy áll, ott van több is, úgy, hogy egész erdőség alakul belőle, s ez egész erdőség a csigák számára van, a fehér, nagy csigák számára, melyekből, régi időkben előkelő embereknek fricassét készítettek, s azt mondták hozzá: Ó mily izletesek, mert azt vélték, hogy a csiga-frikassée pompás étel.

Volt akkor időben egy régi nemesi udvar, hol a csigákat többé nem ették; itt azok egészen kihaltak, de nem ám a lapubokrok, ezek minden utat s ágyat benőttek; többé nem lehetett kifogni rajtok; egész lapuerdőt képeztek. Itt-amott még állt egy alma, vagy öszibarackfa; ezek nélkül a kertnek még csak helyét sem lehetett volna tudni, mert minden egyéb csak lapubokor volt, s ezek alatt élt az utolsó ősi csigapár.

Egyik sem tudta a kettő közül, milyen koros, azt azonban igen, hogy azelőtt sokkal többen voltak, hogy külföldi családból származtak, s hogy ez

egész lapuerdő az ő kedvükért alakult. Soha nem voltak kívül a kerten, de azért tudták, hogy a külvilágban van még bizonyos valami, mit nemesi udvarnak neveztek, s hogy ott a csigák megszoktak főzetni, azután megfeketedve, ezüst tányérra kerülnek, de mind erről nem bírtak tiszta fogalommal, annyit azonban tudtak, hogy az dicső s nagyon urias dolog lehet! Sem a cserebogár, sem a béka, sem a földi giliszta, bár mindeniket megkérdezék, nem tudott kellő felvilágosítást adni, minthogy egy sem volt közülök soha megfőzve, s nem is került ezüst tányérra.

A vén fehér csigák az egész világon legelőkelőbbek voltak, azt maguk is tudták, valamint azt is, hogy a lapuerdőt azért tartják számukra, hogy ők meghizva, ezüst táczára kerüljenek.

Nagyon magánosan éltek, de igen boldogan, s mivel maguknak nem voltak gyermekeik, egy közönséges kis facsigát fogadtak föl, s azt úgy nevelék, mint saját gyermeküket. De a kicsike nem akart nőni, minthogy csak közönséges származásu volt. az öreg anyacsiga azonban állítá, hogy ő világosan látja, miként nevelt fia üdül, s ha ezt a papa nem láthatja, tapogassa meg csak a kis csigát. Azt megis tette az atya s úgy találta, hogy a mamának csakugyan igaza van.

Egy napon erősen esett.

Hallod, hogy kopognak a lapulevelek — mondá a csigapapa.

Csöppek hullanak — szólta a csigamama. —

Majd meglásd, milyen nedves lesz! Orvendek, hogy jó hajlékunk van, s a kicsinek szintén. Hiszen látod ez előnyben csak mi részesülünk, ebből is látszik, hogy mi vagyunk a világ urai. Mindjárt születésünkkel nyerünk házat is, s a lapuerdő csak miattunk létezik. Szeretném tudni, ugyan mennyire terjedhet a mi azonkívül van.

Kivül nincs semmi egyéb — szólt a csigapapa. — Jobb élet mint nálunk, sehol sincs, s én semmi mást nem kívánhatok magamnak.

A csigamama azonban kijelenté, hogy a nemesi udvart szeretné ismerni, mert megfőzötve ezüst tányérra jutni, mint valamennyi elődeik, mégis csak valami nagyon különös lehet.

A nemesi ház valószínűleg leomlott s a lapuerdő benötte helyét, úgy, hogy az emberek, kik még benne vannak, többé ki nem jöhetnek — viszonzá a csigapapa. De a kitekintés nem is oly sürgős: te azonban mindig kapni szoktál az ujságon, s e részben a kicsi is utánozni kezd már. Vagy nem mászott három hosszú napon át utánam a hosszú száron, úgy, hogy szinte a fejem szédült, midőn visszaneéztem rá.

Csak ne neheztelj — szólt az anyacsiga. — A kicsi oly óvatosan s elővigyázattal csuszik, hogy bizonyosan sok örömünkre lesz ezentúl is s mi egyebet kívánhatnánk még mi öregek? De gondoltál-e már arra, hol veszünk számára feleséget? Mit gondolsz, van-e még e lapuerdőben a mi nemzetségünkől csiga?

Fekete csiga van akárhány — monda a csigapapa — de mind házatlan s mégis mily elfogultak önmaguk iránt! Legjobb volna ez ügyet a hangyákra bízni. Ők egész nap erre — amarra szaladoznak, mintha sok volna a dolguk; ezek bizonyosan fognak fogadott fiunk számára feleséget találni.

Ismernénk mi igen szépet számára — szóltak a hangyák — de nem fog hozzá menni, mert királyné.

Nem tesz semmit! — viszonzák az öregek — van-e háza?

Palotája van — viszonzák a hangyák — a legszebb hangya-palotája hétszáz átjárattal.

Köszönjük szépen — szóltak a csigák. — Fiunkat csak nem engedjük hangyaboly alá dugni. Ha jobbat nem tudtok, úgy e dolgot a fehér muszliczákra bizzuk: ezek eső- és napfényben messzeleszállongnak: bizonyosan jól fogják ismerni a lapuerdőt kívül-belül.

Igen! mi tudunk feleséget számára, — mondák a muszliczák. — Száz lépésnyire innen ül egy pizskebokron egy kedves kis csiga; egészen egyedül áll, s már férjhez menendő. Csak száz ember lépésnyire van ide.

Hozzátok őt el! — szólt a csigapapa — fiunk egész lapuerdővel bir s a kisasszony csak egy bokorral.

S arra a hangyák elhozták a kis csigakisasszonyt. Nyolcz napig tartott, míg megérkeztek vele, de az volt épen a szép benne, mivel abból lehetett látni, hogy a menyasszony jó családból való.

A menyegzőt azonnal megtartották. Hat fénybogárka világított úgy, a mint birt, különben egészen csöndesen ment minden, mivel az öreg csigapár nem türheté a zajt és dobzódást. Az anyacsiga azonban igen szép zárbeszédet tartott — az öreg csigaapa nem volt reá képes, minthogy nagyon meg vala indulva. Esküvő után az egész lapuerdő átadaték a fiatal párnak, mint nászajándék, s a csigamama ismétlé, mit oly gyakran mondott: e birtok az egész világon a legszebb, s ha a fiatal pár hűn s szeretve él egymással, s szépen megsaporodik, akkor gyermekeik majdan bizonyosan a nemesi udvarra kerülnek, s megfőzetvén, ezüst tányérra jutnak.

Midőn a csigamama elvégzé beszédét, a két öreg házába huzta magát, és soha többé nem jött elő; hosszú álmukat aludták. — A fiatal csigapár átvette tehát az uralkodást a lapuerdő felett, és sok utódnak örvendett, bár azok soha nem főzetek meg, s nem jutottak ezüst tányérra. Ebből azon következményt vonták, hogy a nemesi udvar leomlott s minden ember kihalt a világon, s mivel a lapuerdő lakosai közül senki nem mondott nekik e részben ellent, igaznak kellett lenni. S hozzá eső is csöpögött a lapulevelekre, s úgy kopogott, mint a dob; a nap kisütött, s tarkán szinezte be a lapuerdőt. A házaspár egész családjával együtt rendkívül boldognak érezte magát; de mindnyájan valóban boldogok is voltak.

A len.

A len kivirágzott. Szép kék s oly lágy virágocskái voltak, mint az éjipillangó szárnyai. A nap reá sütött, s az eső megöntözte, mi rá nézve épen annyi, mintha a kis gyermeket megmossák, s azután csókot kap anyjától. Attól nagyon szépek lesznek, s a len is az lön.

Azt mondják az emberek, hogy szép vagyok — mondá a len — s oly hosszú fogok lenni, hogy ugyancsak jó darab vászon válik belőlem. Mi boldog is vagyok! Bizonyosan minden másnál boldogabb! Oly jó dolgom van, s lesz valami belőlem! Mily vidámmá tesz a napfény, s mint izlik s üdit az eső! Végtelen boldog vagyok, kétségtelenül a legboldogabb!

Az ám! az ám! — mondák a csaláncsattogók. — Nem ismered a világot, de mi vén bütykös ifjonzok igen is ismerjük, — mondák — s miközben siralmasan pattogtak.

Csip! Csap! Csörr! Jerünk haza, vége a dalnak! Nem, nincs vége! — mondá a len. — A nap holnap sütni fog, az eső jól esik; szinte hallom, mint nőlk, érzem, mint virulok. Én vagyok a világon a legboldogabb!

De egyszer emberek jöttek, s a lent fejénél fogva tövestől kiszakaszták; nagy fájdalom volt ez! Azután vízbe tették, mintha meg akarnák fojtani, onnan a tűzre került, mintha meg akarnák sütni; ez borzasztó volt!

Nem lehet mindig jó napunk! — mondá a len — át kell némely dolgon esni, azáltal eszélyessé válunk.

De még mindig nagyon rossz dolga volt, mert meggerebenyezték, megáztatták, megsulykolták, törték és szöszölték; s mit tudta ő mindezt, hogy nevezik, s mit akarnak vele! Végre még nyújtó padra is került, s volt azután csirr, csurr! úgy, hogy lehetetlen vala gondolatait összetartani.

Nagyon is boldog voltam — gondolá kinjai között. — Örvideni kell a jónak, melyet élvezünk; éljen a jó kedv! — s ezt mondá akkor is, midőn a szövöszékre került, hol egyetlen darab fehér vászonná alakult; a sok lenből csak egyetlen darab szövet lett.

Hiszen ez egyetlen a maga nemében! Ezt soha nem hittem volna! Mint kedvez nekem a szerencse! Ó a csalánc, attogók tudtak is valamit, együgyű: Csap! Csap! Csörr! kiáltásokkal. Jerünk haza, vége a dalnak! — Még soká nem lesz vége a dalnak, sőt csak most kezdődik. Ha sokat kellett is kiállanom, lett is belőlem valami: elvitázhatlanul én vagyok a legboldogabb mindenki között! — Mily erős s mily puha lettem, mily fehér s mily hosszú! Ez mégis egészen más, mint növénynek lenni, ha

mindjárt virul is! Senki nem őrzi s vizet is csak akkor kap, ha esik. Most ellenben kellőleg kiszolgál-
nak: a leány minden reggel megfordít, s minden
estve esőfürdőt ad az öntöző kannával, igen, maga
a tisztelendő asszony is magasztalva szólt rólam,
s azt mondá, én vagyok az egész plébánián a leg-
jobb végvászon. Igazán, nem lehetnék szerencsésebb,
mint vagyok!

Erre a vászon bejutott a házba, s olló alá ke-
rült; kiszabták, s bökdösék a varrótüvel, hogy
öröm volt nézni. A vászonból tizenkét darab fehér-
nemű lőn, tizenkét ing, tizenkét egész darab.

Nem látjátok! csak most lett igazán valami
belőlem! Ez volt tebát rendeltetésem! Mily dicső!
Most már hasznomat veszik a világban, és épen ez
az, mire törekednünk kell! Tizenkét darab lett be-
lőlem, de azért mindnyájan egyek vagyunk tizen-
ketten. Mily példátlan szerencse!

Évek multak, s a vászon szakadni kezdett.

Hiszen végre minden mulandó! — mondá min-
den darab. — Szivesen tartottam volna kissé to-
vább, de nem szabad képtelenséget kívánnunk. És
im rongyökká tépettek, ugy, hogy azt hitték vé-
gük van, mert széthasogatva, péppé lőnek keverve,
s megfőzettek; maguk sem tudták, mi történik ve-
lők, s végre finom fehér papir lett belőlök.

Ez azután meglepetés, valódi, nagyszerű meg-
lepetés; — mondá a papir. — Most finomabb va-
gyok, mint az imént, s irni fognak rám! S mi min-
dent lehet irni! Mily végtelen boldogság ez! És a

papírra irtak, a legdicsebb történetek jegyeztettek reá, az emberek hallák, mi reá volt írva, s az-
mind oly igaz és jó vala, hogy az által az embe-
rek okosabbak s jobbak lettek; valódi áldás volt,
mit e papirok tartalmaztak.

Ez több, mint mit álmodni mertem volna, mi-
dön még kis kék virágocska voltam a mezőn! Hogy
juthatott volna az eszembe, hogy arra lehetnék
hivatva, hogy örömet s ismereteket terjeszsek az
emberek között! Magam sem foghatom még meg,
és mégis valóban úgy van. Isten tudja, hogy én
semmit sem működtem közre, s mégis egyik öro-
möt a másik után készítik számomra! Mindig, va-
lahányszor azt hiszem, végem van, átmegyek va-
lami magasabb és jobb állapotba. Most már uta-
zom is, s a világba küldetem, hogy minden ember
olvashasson. Ez a legvalószínűbb. Azelőtt kék vi-
rágaim voltak, most a legszebb gondolataim. Én
vagyok, s maradok a világ legboldogabbja!

De a papír nem ment utazni, hanem nyom-
dába jutott. Itt minden, mi reá írva volt, könyvbe
foglaltatott, sok száz könyvbe, s így sokkal több
ember vehette hasznát, s élvezhette, mintha azon
egy darab papírnak, mely, míg az egész világot
körülfutja, felét szétkapkodták volna.

Igy valóban a legokosabb, — gondolá a be-
írott papír. Ez eszembe sem jutott! Honn fogok
maradni, hol mint öreg nagyapát tiszteletben tar-
tanak; én vagyok az, melyen az írott betűk áll-
nak, a tollból a szavak egyenesen belém ömlöttek.

Én maradok, s a könyvek szétfutnak a világba! Igy aztán lehet majd valami üdvöst kieszközölnöm, és ó! mi boldognak érzem magamat!

Erre a papírt összehajtották, egy csomagba kötötték s a könyvekre tették. — Jól esik saját műveinken pihenni — mondá a papír. — Igen jó magunkat összeszedni s tisztába jönnünk, mi lakik bennünk. Csak most tudom igazán, mi van bennem. Magunkat ismerni, ez valódi haladás. Ugyan mi következhetik, mert tovább kell menni, mindig tovább!

Egy napon minden papírt a tüzhelyre tettek, hogy elégessék, nem adták el a kofának, hogy vajjat és cukrot csavarjon beléjük. Minden gyermek, ki a házban volt, körülállta a tüzhelyt; mert látni akarták, hogy szállnak tova a szikrák, s hogy alusznak ki egymásután; ezek az iskolából kijövő gyermekek, s az utolsó szikra, az iskolamester; gyakran azt hisszük, hogy már távozott, de később a többi után ő is megérkezik.

S minden papír egy csomagban a tűzön feküdt. Nagy ég! mint lobogtak a lángok a magasba! S egyszerre csak egyetlen lánggá alakultak, mely oly magasra csapott, mint a len kis kék virágait csak emelheté, s oly tisztán ragyogott, mint a fehér vászon soha nem fénylett. Az írott betűk egy pillanatban egészen pirosak lőnek, s minden szó és gondolat lángba ment át.

Most a naphoz szállok fel! — mondá a láng oly hangon, mintha ezer hang mondta volna ki

egyszerre. A láng felszállt a kéményen, kicsapott, s a lángnál is finomabban, s az emberi szemek előtt egészen láthatlan részecskék lebegtek a légtelenben, oly nagy számmal, mint a virágok a lenen egykor nyiltak. Ezek még könnyebbek voltak, mint a láng, mely őket vitte, s midőn ez kialvék, s a papírból csak a fekete hamu maradt hátra, még egyszer át tánczoltak fölötte, s hol valamit megérintének, nyomuk látható lőn. A piros szikrácskák valának ezek, a gyermekek, kik iskolából jöttek, s mögöttük az iskolamester. Öröm volt látni, s a gyermekek a holt hamu körül állva, így énekelének:

Csipp! Csapp! Csörr! Jerünk haza, vége a dalnak!

De a kis láthatlan lények így szóltak: A dalnak soha nem lesz vége, s épen az legjobb benne. Én tudom, s azért vagyok valamennyi között a legboldogabb.

A gyermekek azonban sem nem hallhaták, sem nem értheték, s arra nem is volt szükségök, minthogy gyermekeknek nem jó mindent tudni.

Az ugrók.

A balha, tücsök és a szökcsér egykor tudni kívánták, melyikök képes köztük legnagyobbat ugrani, meghívtak tehát mindenkit, ki csak jönniakart, a verseny szemléletére. Ez ugyan derék három ugró volt, midőn a szobába összegyültek.

Annak adom leányomat, ki legmagasabban ugrik! — mondá a király — mert az mégis nagyon nyomoruságos volna, ha az urak hiában ugrálnának.

A balha jelent meg először. Ennek nagyon szívélyes modora volt, s köszönetett mindenfelé, mert tiszta vér volt benne, s megszokta, hogy emberekkel bánjék; s ez sokat tesz!

Azután a tücsök jött. Ez persze tetemesen nehézkesebb volt, de ennek daczára igen könnyen ugrott; zöld egyenruhát viselt, melyet magával hozott a világra. Elmondá, hogy ő nagyon régi egyiptusi nemzetségből származott, s itt is oly nagy tiszteletben áll, hogy a mezőről egyenesen azért hozatott be, hogy három osztályu kártyaházba tétessék, mely csupa kártyákból készült, melyek tarka felüket befelé fordíták; a házacskán

ajtók s ablakok is voltak, melyek épen a coeur-dáma kebelébe valának metszve. — Oly jól énekeltem! — mondá — hogy tizenhat házitücsök, melyek bár gyermek koruk óta fütyöltek, nem nyert kártyaházat, s midőn engem hallottak, még véznábra zsugorodtak mérgükben, mint már előbb voltak.

Mind a két jövevény, a balha épen úgy, mint a mezei tücsök, itt szép előnyösen mutatták be magukat, s azon véleményben voltak, hogy minden nehézség nélkül feleségül vehetnek egy királyleányt.

A szökcser semmit sem mondott, de tudta mindenki, hogy annál többet gondolt, s midőn az udvari uszár csak kissé hozzá szaglált, azonnal kész volt az ugrány jó származását tanusítani. A tanácsnok ur, ki három érdemrendet kapott a hallgatásért, azt is tudni gondolta, hogy a szökcser jósolni is képes, s hogy hátáról leolvashatá, vajjon a tél kemény, vagy szelid lesz-e, s ezt még annak a hátán sem lehet meglátni, ki naptárt ír!

Nem akarok többet hallani! — szólt az öreg király — de ezeket én is fölteszem részemről felőle.

Most azonban az ugrás következett. Először a balha ugrott, s oly magasan, hogy senki nem láthatta hol maradt, s ezért állíták a többiek, hogy épen nem is ugrott, mi igazán nagy otrombaság volt.

A tücsök csak fél oly magasan ugrott, mint

a balha, de egyenesen a király arczára. Ez undorító! — mondá a király.

Az ugrány soká csöndesen állt, s gondolkozott; végre azt hitték, nem is tud ugrani.

Csak ne lett volna roszul! — mondá az udvari uszár, s ismét szaglálódni kezdett. Erre huss hirtelen egy kik rézsutos ugrást tön, s a királyleánynak, ki egy alacsony arany zsámolyon ült, egyenesen az ölébe esett le.

Erre a király így szólt: A legmagasabb ugrást, melyet itt tenni lehetett, a szökcsér tette, mert épen leányom czélja a versenynek. A szökcsér bebizonyítá ügyességét, mert ő nem esett orrára.

És a királyleányt a szökcsér nyerte el.

Mégis én ugrottam legmagasabban, — gondolá a balha. — De mindegy! Tartsa meg magának a királyleányt mindenestől! Mégis csak én ugrottam legmagasabban; hanem jó szem kell hozzá, hogy engem észrevegyenek.

És ezzel távozott a balha, s idegen hadiszolgálatba lépett, hol, mint mondják, agyonütötték.

A tücsök azonban kiment az árokba, s elmélkedett a világ folyása felől. — A balhának igaza van! — mondá — jó szem kell hozzá, hogy valamik lehessünk! — S erre elkezdé panaszdalát énekelni. E történetet dalából meritették, mely lehet, hogy nem is igaz, bár nyomtatva áll.

H. Mesék kalandok és történetek.

A hókirályné.

(Kaland, hét mesében.)

Első mese, mely a tükörről és a tükör cserepeiről szól.

FigyeljeteK — elkezdődik! Midőn végét érzük a mesének, többet fogunk tudni, mint most, mert egy gonosz varázslóval lesz dolgunk, valamennyi között a leggonoszabbal, magával az ördöggel.

Egykor igen jó kedvben volt az ördög, mert egy tükört készíte, mely azon tulajdonnal birt, hogy minden szép és jó, mi benne visszatükrözödék, csaknem láthatatlanná lett, de a mi semmit nem ért, s csuf volt, az annál inkább visszatükrözödött, s még rutabb volt benne. E tükörben a legszebb tájképek olyanokká lőnek, mint a főtt paréj, s a legszebb emberek undorítóK lőnek, vagy fejükön álltak test nélkül, s arczuk ugy el volt torzítva, hogy reájok sem lehetett ismerni, s ha valakinek csak egy szeplőcskéje volt is, az oly nagy lőn e tükörben, hogy orrát és füleit is ellepte. — Sikerrült! — mondá az ördög örvendezve mesterműve fölött. — Ha valakinek egy jó gondolata támadt, oly fertelmesen vigyorgott a varázstükör, hogy magának a sátánnak is kaczagni kellett saját gonosz

találmánya fölött. Mindenki, a ki a varázsiskolába járt, — mert a sátán valóban tökéletes varázsiskolát tartott — széltében beszélé, hogy csoda történt; csak most láthatni igazán — mondák — milyen a világ, s minők valóban az emberek. Minden vidéket összefutkostak e tükörrel, s végre az egész országban egyetlen ember sem találkozott, ki az által eltorzítva ne lett volna. Utoljára az égbe akartak vele menni, hogy az angyalkákat, s a jó Istent is rászedjék. Minél magasabban emelkedtek a tükörrel, annál inkább vigyorogtak benne, úgy, hogy már alig lehetett tartani, s vérük oly hevesen megrendült, hogy kezökből kiesett, s lezuhant a földre, hol száz millió s millió s még több darabra törött, s még nagyobb szerencsétlenséget okozott, mint előbb. Mert néhány darabja alig volt nagyobb, mint egy homokszem, s ezek szétszálltak a világban, s az emberek szemeibe hullottak, s az ily emberek azután mindent visszásan láttak, vagy csak a rossz dologra nézve birtak szemekkel, mert a legparányibb üvegszem is megtartá ugyanazon varázserőt, melylyel az egész tükör birt. Sőt néhány ember szívébe is bevette magát egy darabka tükörüveg: s az ily sziv azután nem vala egyéb, mint egy darab jég. Néhány cserepe a varázstükörnek oly nagy volt, hogy ablaküvegnek használtaték; de ily ablakon át nem vala tanácsos barátaira nézni az embernek. Más üvegdarabok szemüvegeknek használtattak, s akkor ment csak rosszul a dolog, ha ily szemüvegeket tettek föl az

emberek, hogy jól lássanak s igazságos ítéleteket hozhassanak. A gonosz oly borzasztóan kaczagott mindezek felett, hogy hasa szétpattant. De künn még sok apró tükör darab repdesett a légben, s majd meglátjuk, mi történik tovább.

Második mese. A kis fiú és a kis leány.

Oda át a városban, hol annyi a ház s ember, hogy nem marad hely csak egy kis kertecskének sem, s hol épen azért be kell érni az embereknek virágcserepekbe ültetett virágokkal, volt két szegény gyermek, kiknek valamivel nagyobb kertjük volt egy virágcserepnél. Nem voltak testvérek, de azért épen úgy szerették egymást. Szülőik szomszédban laktak két parányi szobácskában, hol a házak egymásba olvadtak, s az esőfogó a homoru ereszbe futott. Mindegyik háznak egy kis ablaka volt; s csak a csatorna alá kellett lépni, úgy már egyik ablaktól a másikhoz jutott az ember.

A szülők földdel töltött faládákat állítanak az ablakok elé, azokban zöldséget termesztettek az ételekhez, s mindenik ládában volt egy rózsabokor, mely gyönyörűen virágzott. Egyszer azon gondolatra jöttek a szülők, hogy a két faládát keresztbe

tegyék a csatornára, úgy, hogy azok az egyik ablaktól csaknem a másikig értek. A borsóindák kifüggöttek a ládából, a rózsabokrok nagy hajtásokban nyultak fel, s az ablakokra csavarodva, egymáshoz hajoltak; az egész oly formán tűnt fel, mint egy zöld diadalkapu, mely virágokkal van díszítve. Mind a két földes láda meglehetősen magas volt, s a gyermekek tudták, hogy oly magasra nem szabad felmászniok; a szülők gyakran megengedék nekik, hogy kis székeiken a rózsabokrok alá ülhessenek, hol azután pompásan játszhattak együtt.

Télen e mulatságnak természetesen vége szakadt. Az ablakok akkor gyakran egészen befagyva. De a gyermekek tudtak magukon segíteni; réz krajczárokat melegítének a kályhán, s forró felét a befagyott ablaküvegre tették. Így aztán a legpompásabb kandikáló lyukacsákat csinálták, melyek oly gömbölyűk, oly kerekéek voltak! s megettük takaros, szelid szem pislogott — mindenik ablakból egy. Ez a kis fiu és kis leány szeme volt. A fiu neve Miklós volt, s a lányé Gerda. — Nyáron egy ugrással egymásnál voltak; télen mindazon sok lépcsőn le, s mindazon sok lépcsőn fel kelle előbb menniök, s künn esett a hó.

Ezek a fehér méhek, e szanaszéthemzsegők — mondá a nagyanya.

Van ezeknek is méhkirálynéjok? — kérdé a fiu — mert tudta, hogy az igazi méheknek van királynéjok.

Bizony van! — szólt a nagymama — ott repül, hol legsűrűbben hemzsegek. Az a legnagyobb minden fehér hely között, és soha nem marad nyugodtan a földön, mindig föl száll a fekete fölhöz. Elég szer dong téli éjeken a város utcáin át, s bekandit az ablakokon, melyek azután mindenféle csodálatos virágokkal fagnak be.

Igen, azt láttuk! — mondák a gyermekek, s most már tudták, hogy igaznak kell lenni.

Be tudna a hókirályné ide jönni? — kérde a kis leány.

Csak hadd jöjjön! — szólt a fiú — ó, majd felültetem a meleg kályhára, s akkor elolvad.

A nagymama megszimitá haját kezével, s mást mesélt.

Egy este midőn a kis Miklós már otthon, s félig le volt vetkőzve, fölmászott az ablak melletti székre s kinézett a befagyott ablak kis gömbölyű kandikálóján. Künn hullott a hópehely s egy közüle, épen a legnagyobb, a virágláda szélén maradt; mind inkább-inkább nőtt, végre egész nőalak vált belőle, a legfinomabb flór ruhába öltözve, mely sok millió csillogó fénykővel volt kirakva. E hölgy oly szép s finom volt, de jégből, csupa fényes vakító jégből, és mégis élt. Szemei, mint csillagok, úgy ragyogtak. de nem volt sem nyugta, sem maradása. Fejével köszöngetett s kezével integetett. A kis fiú ezen megijedt s le mászott a székről, s nyomban azután oly suhogás hallatszott, mintha valami nagy madár szállt volna el az ablak mellől

Másnap tiszta fagyos idő volt; később beállt az olvadás s aztán eljött a tavasz; a nap sütött, a mezők kizöldültek; a fecskék fészkeiket rakták, az ablakok is fölengedtek, s a kis gyermekek ismét kertjökben időztek, fenn a csatornán, magasabban minden emeletnél.

A rózsák e nyáron igen gyönyörűen virultak! A kis leányka megtanult könyv nélkül egy kis dalocskát, ebben volt valami a rózsáról, s ha énekelte, saját rózsáira gondolt. Eléneklé a kis fiúnak e dalt, s az együtt énekelt vele.

Rózsa virit a völgyben,
Menny a gyermek keblében.

És a kicsinyek kezét fogva ültek egymás mellett, megcsókolták a rózsákat, kinéztek Isten tiszta napfényébe, s úgy tetszett, mintha magánál Jézusnál lettek volna. Ó, mi dicső nyári napok voltak ezek! S mi szép volt a rózsák között lenni, melyek szüntelen virágoztak.

Miklós és Gerda együtt ültek, s egy képes könyvben nézegeték az állatokat és madarakat. Ekkor történt, — az óra a város tornyán épen ötöt ütött — hogy Miklós így szólt: Jaj! valami szívembe szúrt!... Valami a szemembe repült!

A kis leányka megölelte nyakát; Miklós pislogott szemeivel, de nem! ott semmi nem volt látható.

Azt hiszem már kijött — mondá a kis fiú. De nem jött ki; egy üvegszem volt épen a varázstükröből. Mi jól ismerjük a gonosz üveget, mely

minden nagyot és jót, mely benne visszatükröződék, kicsinek s rútnak, a gonoszt és rútat pedig kellőleg tünteti föl, úgy hogy a hiba azonnal szembeötlik. Szegény Miklós! egy üvegszem egyenesen a szívébe is nyomult, mely nem sokára jégdarabbá volt válandó! Fájdalmat nem okozott többé, de azért mégis benn vala!

Miért sirsz? — kérde a kis Gerdától — oly rút vagy akkor. Hiszen nincs semmi bajom? — Pfuj — mondá egyszerre — e rózsát itt féreg rágta meg, s nézd csak amazt, az meg egészen ferdén áll! Ezek ugyan rút rózsák ám, végre is épen oly fertelmesek, mint a ládák, melyben vannak, azután megtaszítá lábával a virágládát, s leszakított két rózsát.

Mit csinálsz Miklós? szólta a kis leány, s midőn a fiu észrevette Gerda ijedelmét, még egy rózsát szakított le, s a nyílt ablakon át elfutott, s ott hagyta a kedves kis leányt.

Ha Gerda a képes könyvvel kereste őt fel, azt mondá Miklós, hogy az csak pólyás gyermekeknek való, s ha a nagyanya valamit mesélt, mindig volt valami kifogása, sőt, ha teheté, háta mögé került, föltette a szemüveget, s épen úgy beszélt, mint ő. Tökéletesen tudta a jó öreg asszonyt utánozni, s az emberek nevettek fölötte. Nem sokára minden embert képes lőn beszédében s járásában utánozni, ki azon utczában járt, hol ők laktak, s azért azt mondta felőle valamennyi: Ennek igazán jó esze van! S pedig az üveg-

szem, mely szemeibe szállt, s szívébe szorult, volt mindennek oka. Ebből származott az is, hogy még a kis Gerdával is ingerkedett, ki őt oly igen szerette.

Játékai is egészen megváltoztak: ugyanis okosak lőnek! Egy téli napon, midőn ismét hópelyhek szállongáltak, gyújtóüveggel jött Gerdához, s föltartva kék kabátja egyik végét, felfogá vele a hópelyheket.

Nézz csak az üvegen át! — mondá a kis leányhoz, s minden hópelyhely sokkal nagyobbnak látszott; olyan volt valamennyi, mint pompás virág, vagy tiszszögű csillag. Ezt igazán gyönyörűség volt nézni!

Látod, mi művészi virágok? — kérde Miklós — sokkal mulatságosabb, mint az igazi virág! S csak egyetlen hiba sincs rajtuk; tökéletesen egyformán vannak elkülönítve. Csak ne olvadnának el!

Nem sokára ezután Miklós nagy téli keztyűkkel jelent meg, s szánkája vállán függött. A kis Gerdának így kiáltott épen a fülébe: — „engedelmet kaptam, hogy a nagy vásártéren szánkázhassam, a többi fiuk között“ — és eltűnt!

Ott a vásártéren a legvakmerőbb fiuk a szánjukat gyakran a parasztkocsikhoz kötötték, hogy egy darabon együtt haladhassanak. E mellett ugyancsak vigadtak ám. Midőn ma így legjobb játékban voltak, nagy szán futott arra, mely egészen fehérre volt festve; benne egy női alak ült, fehér

bundáda burkolózva, s fején durva szürke főkötővel. A szán kétszer került meg a vásártért; Miklós gyorsan hozzáköté kis kézi-szánkáját, s együtt szánozott. S a szán mind sebesebben csúszott előre, s végre befordult a legközelebbi utczába. Az alak, ki a szánban ült, most visszafordulván, nyájasan intett Miklósnak; olyan volt, mintha ismerték volna egymást. S valahányszor Miklós elakarta oldani kis szánkáját, ismét intett neki az alak a nagy szánban, s Miklós újólág ülve maradt. Végre egyenesen kivágtattak a város kapuján, s ekkor oly borzasztóan kezdett havazni, hogy a kis fiu kezét alig láthatta szemei előtt, mialatt gyorsabban siklott előre. Ekkor hirtelen elbocsátá a kötelet, hogy a nagy szántól szabadulhasson, de nem segített semmit; járműve szorosán oda volt csatolva, s mint a szél, repült előre. Végre egészen hangosan szólott segélyért, de senki nem hallotta őt; a hó forgott s keríngelt körülte, s a szán tovaszállt. Néha megzökkent, mintha árkokon s halmokon ment volna át. S ilyenkor a kis fiu megrémült; s ijedelme közt egy „Mi-atyánkot“ akart imádkozni, de egyáltalán véve semmi nem jutott egyéb eszébe, mint a nagy egyszeregy.

A hópelyhek mind nagyobbak lőnek; végre úgy néztek ki, mint megannyi fehér csirke, egyszerre azonban félreszálltak; a szán megállt, s az alak, ki benne ült, fölemelkedett. Egy hölgy volt. Bundája s főkötője csupa hó volt, maga nagy és nyulánk, s oly tündöklő fehér! A hókirályné volt!

Jó gyorsan szánkáztunk! — mondá Miklóshoz

- de hogy lehet úgy fázni! Bujj az én medvebundámba! Erre szánjába emelve Miklóst, beburkolta bundájába. Itt olyan formán érzé magát a kis fiu, mintha egész hóhalomba sülyedett volna.

Fázol még? — Kérdé tőle homlokát megcsókolván a hókirályné. Jaj e csók hidegebb volt a jégnél, ez át és át járta őt szívéig, mely ugy is már félig jégdarabbá vált. Ugy tetszett neki, mintha meg kellene halnia, de az csak egy pillanatig tartott, azután minden egészen jól ment ismét, s ő semmit nem érzett többé a hidegből.

Szánkámat! ne feledd szánkámat! — az jutott először eszébe s a kéziszánka azon fehér tyukok egyikére kötteték, melyek együtt röpültek a szánal. A hókirályné még egyszer megcsókolta Miklóst, s ekkor feledve lőn a kis Gerda, a nagyanya, s mindenki otthon.

Több csókot nem adok! — szólt — mert halálra csókolnálak.

Miklós reá nézett, s ő oly szép, oly okos volt! szebb arcot képzelni sem tudott volna. Most nem is hitte többé, hogy jégből van, mint akkor, midőn ablaka előtt ült s integetett neki, Szemei előtt a legtökéletesebbnek tűnt fel, s legkevésbé sem félt most már tőle, elbeszélé neki mit mindent tanult, hogy tud fejből számolni, sőt törtszámokkal is képes számítani az országok négyszögmértföldrét s a városok lakosainak számát, s a hókirályné mosolygott hozzá. De a kis fiu mondá, hogy még nem tanult eleget, s széttékintett a nagy légürben, a

zivatar zúgott és morgott, mintha régi dalokat dúdolna. S e dalok elszálltak, elszálltak erdőkön s tavokon, szárazon s vizen át. Mélyen alant a szél s a farkasok üvöltöttek, a hó szikrázott s fekete varjak repdestek fölötte káromgva. Mindezek felett az égen a telt hold állott; erre nézett Miklós a hosszú, hosszú téli éjeken át, s nappal a hókirályné oldalánál aludt.

Harmadik mese. Azon nő kertjéről, ki értett a varázslathoz.

De mi történt a kis Gerdával, midőn Miklós nem jött többé hozzá, s hol maradt tulajdonkép a kis fiu? Senki nem tudta, senki nem adhatott fölvilágosítást. A többi fiu elbeszélé, hogy látták, midőn Miklós kézi-szánkáját egy nagy s pompás szánhoz kötötte, s azzal együtt kivágtatott az utcákon át, a város kapuján. Senki nem tudta hova lett, és sok könnyü hullott érette. A kis Gerda keservesen és soká siratta. Aztán azt beszélték az emberek, hogy meghalt; hogy azon folyamba sülyedt, mely a város mellett foly. Ó, mi hosszú, s szomorú téli napok voltak ezek!

Végre megjelent a tavasz meleg napfényével.

Miklós meghalt s el van temetve! — szólt a kis Gerda.

Nem hiszem! — mondá a napfény.

Ö meghalt s el van temetve! — szólt a fecskékhez.

Nem hiszük! — viszonzák a fecskék, s végre a kis Gerda sem hitte el.

Fölhuzom piros czipőimet, melyet Miklós még nem is látott, s lemegyek a folyamhoz, megkérdem attól, — gondolá Gerda egy reggelen.

Nagyon korán kelt föl, megcsókolá öreg nagyanyját, ki még aludt, fölhuzta piros czipőit, s egészen magánosan a folyamhoz indult.

Igaz-e, — kérdé — hogy kis játszótársamat elvetted? Neked adom piros czipőimet, ha visszaadod. —

S a hullámok oly nyájasan látszának neki integetni. — Ekkor lehuzta kis új piros czipőit, a legkedvesebbet, mivel birt, s bedobta mind a kettőt a folyamba; de mind a kettő épen a part mellé esett, s a hullámok ismét vissza vitték Gerdához. Ugy látszott, mintha a folyam a legkedvesebbet, mivel birt, nem akarta volna tőle elvonni, miután a kis Miklós úgy sem volt már mellette. De Gerda azt hitte, hogy nem dobta elég messze czipőit, s épen azért bemászott egy csónakba, mely a nádasban állott, s végeig haladva, czipőit még egyszer bedobta a vízbe. A csónak azonban nem volt megkötve, s a mozgás által, melyet benne Gerda okozott, megindult, ezt a kis leány észrevette, és azonnal sietett kiszállni, mielőtt azonban tulsó végét elérte volna, a csónak egy rőfnyire tá-

vozott már a parttól, s most mind sebesebben sikamlott tova.

A kis Gerda nagyon megijedt, s elkezdett sírni, de senkiséem hallá őt, csak a szürke verebek, s ezek nem vihették volna ismét a partra, de ott repkedtek a part hosszában, s így daloltak: „Itt vagyunk! Itt vagyunk!“ mintha vigasztalni akarták volna a kis leánykát. E közben a csónakot a vízfolyás lefelé hajtá; a szegény kis Gerda ott ült benne, pusztá harisnyákban, kis piros cipői utána usztak, de nem érhatték utol a csónakot, mely mind gyorsabban haladt.

Szép volt mind a két part, gyönyörű virágok, vén fák, s lejtős dombok tűntek föl mentében, távolabb legelésző nyájuk, csak emberek nem voltak láthatók.

Talán a folyam Miklóshoz visz! — gondolá Gerda, s e gondolat által kissé megnyugtatta, fölállt, és sok órán át szemlélé a zöld partokat. — Végre nagy cseresnyés kertbe jutott, melyben kis házacska állott, csodálatos piros és kék ablakokkal; a kis háznak csak szalma-födele volt, de előtte két fakatona állt, s az arra vitorlázók előtt fegyverüket vállukhoz emelték.

Gerda odaszóllt hozzájuk, mert azt hitte, igazi katonák, de a fa katonák természetesen nem feleltek, a kis leány egészen közel haladt mellettök, hogy a vizár a csónakot egyenesen a száraz felé hajtá.

Gerda még hangosabban szólt. — Erre a há-

zacskából egy nagyon öreg asszony lépett elő, ki mankójára támaszkodék; fején nagy bársonykalapot viselt, melyre mindenféle szép virág volt festve.

Szegény kis gyermek! — mondá az öreg asszony — mint jutottál ama nagy, sodró folyamra, s mi üzött ily mélyen be a világba? — az öreg asszony egészen belépett a vízbe, bele akasztá mankóját a csónakba, s a szárazra vonván, kiemelé a kis Gerdát.

És Gerda úgy örült hogy ismét a szárazra juthatott, de kissé félt mégis az öreg asszonytól.

Jer ide, s beszéld el, ki vagy? — kérdé az öreg.

És Gerda elbeszélte mindent, mi vele történt, s az öreg asszony fejét csóválva, így szóllt: — Hm! hm! — S midőn mindent elbeszélte neki Gerda s megkérde, nem látta-e a kis Miklóst, azt mondá az öreg, hogy az nem járt erre, de majd visszajő, csak ne busuljon a kis Gerda, hanem egyék cseresnyét, s nézegesse meg virágait, melyek sokkal szebbek minden képeskönyvnél; s valamennyiök tud egy mesét. S erre megfogta Gerda kezét s bevezetvén a házba, reá zárta az ajtót.

Az ablakok magasan voltak, üvegei pirosak, kékek és sárgák valának, s a napvilág oly csodálatosan játszott mindenféle színt a szobában; az asztalon pedig a legédesebb cseresnye állott, s Gerdának szabad volt annyit enni belőle, mennyi csak tetszett. Mig ő cseresnyét evett, az öreg asszony megfésülte haját, és Gerda fürtei oly gyö-

nyörűen ragyogtak kis nyájas arcza körül, mely oly teljes és gömbölyü volt, mint a rózsa.

Ily szép kis leánykát már régen óhajtók magamnak! — mondá az öreg. — Majd meglátod, mi szépen fogunk mi ketten együtt élni. S minél tovább fésülte haját az öreg asszony, annál inkább elfelejté Gerda játszótársát, Miklóst; mert az öreg asszony értett a varázsláshoz, de nem volt gonosz varázsló. Ő csak saját kedvére varázslott kissé, s a kis Gerdát szerette volna magánál tartani. S azért kiment a kertbe, mankójával minden rózsafát megérinte, s bármi szépen virultak is, azonnal elsülyedtek a fekete földbe, úgy, hogy még helyüket sem lehetett látni. Az öreg attól tartott, hogy Gerda, ha rózsákat lát, a kis Miklós fog eszébe jutni, és megszökik.

Erre kivezette Gerdát a virágos kertbe. Ó mi szép s dicsőséges volt itt! Az évszakok minden ki-gondolható virága ott nyillott legszebb virágzásban; semmiféle képeskönyv nem lehetett volna szebb és tarkább. Gerda ugrándozott örömében, és játszott a kertben, míg a nap a nagy cseresnyefák mögött leszállt. Ekkor az öreg szép ágyacskát adott neki, piros selyemtakaróval, melyre kék ibolyák voltak himezve, s az alattoly édesen szunnyadt Gerda s oly enyhe álmái voltak, mint egy királynénak meny-nyegzője napján.

Másnap ismét szabad volt a virágokkal játszania a napfényen. Így ment sok napon át. Gerda végre minden virágot ismert az egész kertben, de

bármilyen sokféle volt is, úgy tetszett neki, mintha egy hibáznék közülök, de nem tudta melyik. — Így ült ott egykor, s az öreg asszony kerti kalapját nézegette, a melynek festett virágai közt éppen a rózsák voltak legszebbek. Az öreg feledé kalapjáról el-
 tűntetni a rózsát, midőn a többi rózsákat elvár-
 zsolta. De úgy van az, ha gondolataink nincsenek
 összeszedve! — Mit! — szólt Gerda — itt nem
 volna rózsák? — és összefutkosta a virágágyakat,
 s keresett, de nem talált rózsát. Ekkor leült, s
 sirt, könnyei éppen azon helyre hullottak, hol egy
 rózsátó lesülyedt, s midőn a forró könnyek a föld-
 det megnedvesíték, egyszerre csak felszökött ismét
 a rózsátó, éppen oly virulóan, mint ahogy lesüly-
 lyedt. S a kis Gerda megölelé a rózsákat, megcsó-
 kolta valamennyit, és a szép otthoni rózsákra gondolt
 és kedves Miklósára.

Ó, mint késtem! — mondá a kis leány. —
 Hiszen Miklóst akartam keresni! nem tudjátok
 merre van? kérdé a rózsáktól. — Azt hiszitek meg-
 halt s elveszett?

Nem halt meg! — mondák a rózsák. — Hiszen
 éppen most jövünk a földből, ott van valamennyi
 halott, de Miklós nem volt köztök.

Köszönet ezért is! — mondá Gerda, s elfutott
 a többi virághoz, beízott kehelykéikbe és kérdé:
 — Nem tudjátok hol maradt Miklós?

De minden virág ott állt a napon, s csak sa-
 ját történetéről álmodozott, és a történetekből so-

kat meg kelle Gerdának hallgatnia, Miklósról azonban nem volt semmi szó.

És mit mesél a tűzliliom?

Hallod a dobot! bum! bum! Csak két hangja van és mindig bum! bum! Hallod a nők panaszhangjait, s a papok szavát! — Hosszú vörös köpenyébe burkolózva áll a hindu asszony a máglyán; a lángok fölötte és holt férje fölött összecsapódnak! De a kis hindu nő a gyászolók között is az előre gondol; reá, kinek tűztekingete mélyebben nyomult szívébe, mint a lángok, mik testét nemsokára hamuvá égetendik. Vajjon elhalhat-e a szív forrósága is a máglya lángfüstje között?

Ezt épen nem értem; — mondá a kis Gerda.

Ez az én történetem! — szólt a tűzliliom.

S mit beszél a gyötény?

Keskeny hegyiút felett áll a régi lovagvár, hol sűrű repkény kúszik, s levél levélén az ódon falazatra s az erkélyre, melyen szép ifju leány áll, ki a párkányhoz támaszkodva, fölnez a hegyi úton. Rózsa nem függhet üdébben ágáu, mint ő; az almafa virág nem lebeg könnyebben, midőn a szél elrabolja fájáról. Mint suhog pompás selyem ruhája! — még most se jó az ifjú?

Miklóst érted? — kérdé a kis Gerda.

Saját álmaimról beszélek, — mondá a gyötény.

Mit tud a tavaszi hóvirág?

Két fa között függ két kötélén a hosszú deszka. Két takaros kis leány — ruhájok fehér, mint a hó, s kalapjukon hosszú zöld szalagok lengenek,

hintálóznak rajta. Fivérök, ki nagyobb volt mint ők, fölugrik a hintadeszkára, s karjaival a köteleket fogja át, mert egyik kezében teli szappanos vízzel csészét tart, s a másikban pipát, mellyel szappanbuborékot fuj. A hinta röpül, s a nedves golyók változó színpompában szállnak a légbe — még ott függ az utolsó szappan buborék a pipa fején, s a hinta mozog. Egy kis öleb, alig nehezebb mint egy szappanbuborék, föláll hátulsó lábaira s szintén hintálózni kíván; s ott röpül ő is a légen át, leesik a hintáról, ugat s haragszik. A gyermekek ingerkednek vele; a szappan buborék széteszik! Lebegő deszka, hinta muló képe az én dalom!

Az igen szép lehet, mit meséltél de oly szomoruan beszélsz, s csak egy szót sem szóltál Miklósról!

Mit tudnak a jáczintok?

Volt egyszer három szép nővér, s ezek borzasztó átlátszók voltak. Az egyiknek piros, a másiknak kék, a harmadiknak egészen fehér ruhája volt. Ölelkezve táncoltak tiszta holdfényben a fényes tóban. Nem tündérek, hanem emberi gyermekek voltak. Édes illat terjedt szét, s a leánykák eltűntek az erdőben. — Most az illat még erősebb lőn. Három koporsó, (a három leány feküdt benne) sikamlott a sötét erdőből a tó felé; fényes bogárkák szállongták körül, mint lengő gyertyafény. — Alszanak a tánczó leányok, vagy meghaltak? — Az esti lég azt mondja, meghaltak; az estharangok halottas dallammal kondultak meg.

Egészen elbúsítasz! — mondá a kis Gerda; --

Illatod oly erős, hogy a halott-leányokat juttatja eszembe. Ó, vagy talán a kis Miklós csakugyan meghalt? A rózsák lenn voltak a fekete földben, s azt mondják, nem!

Csingi! Csingi! bim! bam! — így harangoztak a jáczint harangoeskák. — Mi nem a kis Miklóstra harangozunk, őt nem ismerjük. Mi csak saját dalunkat zengjük, az egyetlen, melyet tudunk.

És Gerda a pongyola pitypangot kereste föl, mely két fényes levél közül nézett ki. — Te kis tiszta napocska vagy, — szólt hozzá — ó mond meg nekem, ha tudod, hol találhatom fel játszótársamat.

S a pongyola pitypang oly szépen ragyogott s Gerdára tekintett. Miféle dalt fog a pongyola pitypang dalolni? Ó az szinte nem Miklósról szólt.

Egy kis udvartéren a jó Isten napja oly melegen sütött az első tavasznapon, sugarai lesikamlottak a szomszédház fehér falaira, szorosán mellette az első sárga virágok zöldeltek, s aranykint virultak a meleg napsugárban. Az öreg nagyanya karszékében ült, unokája, a csinos szolgáló, hazatért rövid látogatásra, s megcsókolta nagyanyját.

— S ez áldott csók tiszta arany volt, arany az ajkon, arany a szivben, s arany odafent a reggeli órában. — Lásd! ez az kis történetem! — mondá a pongyola pitypang.

Szegény öreg nagyanyám! — sòhajtá Gerda. — Igen, ő bizonyosan vágyik utánam, busul értem, s a kis Miklósért. De nemsokára megyek,

s Miklóst is hazaviszem magammal. — Az nem segethet, hogy a virágokat sorra kérdezem, ezek csak saját dalaikat tudják, és semmi hirt nem mondanak Miklósról.

Azután felkötötte ruháját, hogy gyorsabban futhasson, de a pünkösdi liliom megcsapta lábait, midőn fölötte átszökött. Erre megállt, megnézte a hosszú száru virágot és kérdé: — Talán valami mondani valód van? s fülét egészen közel tartá a virághoz.

Ugyan mit beszélt a pünkösdi liliom?

Magamat látom! magamat látom! — mondá a liliom. — Ó mi kedvesen illatozom! — Fenn, a padlás szobácskában egy szép kis tánczosné lakott, csak félig volt felöltözve, majd az egyik, majd a másik lábán fordult meg, s nem gondolt a világgal, az egész kis leány szemfényvesztés volt. Egy theás bögréből vizet öntött fűző-derekára. A tisztaság mégis szép erény, mondá. A fehér ruha ott függött a falon, azt is a thea bögrében mosta ki, s megszáritá a fődélen. Felölté s nyakára sáfránysárga kendőt kötött: így ruhám még fehérebbnek látszik, mondá. Fel a lábbal! Nézd, mi egyenesen áll egyik lábán! Magamat látom! magamat látom! — mondá a pünkösdi liliom vékony szárain.

En nem fordulok rajta! — viszonzá Gerda. — Ezt nem szükség neked mesélned! — s erre elfutott a kert kijárata felé.

A kertajtó be volt zárva, de alig rázta s cibálta a megrozsdásodott zárt, midőn kiesett s az

ajtó felpattant, és most a kis Gerda teljes erejéből kezdett futni mezitláb a világba. Háromszor nézett vissza, de senki nem követte őt; végre nem tudott tovább szaladni; leült egy kőre, s midőn körültekintett, a nyárnak vége volt; már késő ősz volt. Ama kert, melyben a nap mindig sütött, s a virágok egész éven át nyiltak, eltűnt.

Istenem, mi nagyon elkéstem! — mondá a kis Gerda. — Hiszen már ősz van! Most már tovább nem szabad pihennem! És felállt, hogy tovább menjen.

Ó mi fáradtak és sebhelyesek lőnek kis lábai, s a mellett köröskörül oly hidegnek s fagyosnak látszott minden! A hosszú fűzfa-levelek egészen elsárgultak, a köd csöppökben függött rajtok, s egyik levél a másik után hullott a földre. Csak a kőkénynek volt még gyümölcse, de a fanyaru kőkény szemek csak összehúzzák a száját. Az egész természet oly szürke s nehézkesnek látszott.

Negyedik mese. Királyfi és királyleány.

Gerda ismét kipihente magát. — Ekkor egy nagy varju ugrosott épen azon hely felé, hol Gerda ült. Soka állt csöndesen előtte; Gerdára föltekintve, intett fejével, így krárogván: — Krap! Krap! jó

napot! jó napot! Jobban nem tudott beszélni, de úgy szerette volna megkérdezni a kis leánykát, hova megy ily egyedül. E szót „egyedül“ igen jól érté már az elhagyott Gerda, jól érté, mit fejez az ki. S épen azért elbeszélte egész éltét a varjunak, s megkérde tőle, nem látta-e Miklóst valahol.

S a varju gondolkodólag bólintgatott fejével, s így szólt: — Az meglehet, az meglehet!

Mit? Azt megmondhatnád-e? — szólt a kis leány, s csaknem agyonszorítá a varjat, oly hévvel csókolta meg.

Szépen okosan! okosan! — mondá a varju. — Azt hiszem a kis Miklós lesz; de téged a királyné mellett bizonyosan elfelejtett.

Hát királynénál lakik? — kérde Gerda.

No, hallgass meg! — viszonzá a varju. — De oly nehezemre esik nyelveden beszélni! Talán értesz varjulatínul is? Ugy jobban tudnám elbeszélni a dolgot.

Nem! — viszonzá Gerda — de nagyanyám igen jól érti a varju s szatócslatin nyelvet is. Bár én is megtanultam volna e nyelveket!

Semmit sem tesz! — mondá a varju. Beszéllek úgy, amint tudok, de mindenesetre rosszul fog menni. — És elbeszélte a varju mit, a tudott.

Ezen tartományban, hol most vagyunk: egy királyleány lakik, ki különösen okos. De hiszen el is olvasta s felejté aztán valamennyi hirlapot, mi csak e viláfon kiadaték, s így könnyü okosnak lennie. — Legközelebb, midőn trónján ült, mint

mondják, egy kis dal jutott eszébe, melyet magában dúdolgatott: — Miért ne mennék férjhez! — így kezdődik a dal. Ebben van valami, mondá a királyleány, s egyáltalában férjet akart magának; de annak beszélni kellene ám tudni, hogy ne csak ott álljon s nagy urasan nézzen ki, mert az igen unalmas volna. És összehivatá valamennyi udvarhölgyeit, s alig értesültek ezek a királyleány szándokáról, midőn valamennyien vidámak s boldogok lőnek, s így szólltak egyhangulag: — Azt én sem bánám! Már effélére én is gondoltam! — Elhiheted, hogy mind ez igaz, — bizonyítá a varju — mert én szelidített arámtól hallám, ki a várban futkároz, s mindezt tőle tudom.

E menyasszonp, természetesen,-szintén varju volt, mert a varjak csak hasonmásaikkal lépnek házasságra, s ezek csak varjak lehetnek.

A reggelilap másnap piros szalaggal s a királyleány névbetüivel jelent meg. Ebben olvasható volt, hogy minden jóra való fiatal embernek szabadságában áll a várba jönni, s szólni a királyleánynyal, s ki aztán oly jól tud közölök beszélni, mintha otthon volna, s a mellett a legszebb szavakkal társalog, azt fogja a királyleány választani. Igen! igen! Nekem elhiheted a dolgot, — mondá a varju — az emberek azonnal odacsődültek, s a legnagyobb tolongás s lótás-futás volt a várban; de első és második nap senkinek sem sikerült a próba. Minden kérő tudott beszélni, meddig az utcán volt, de amint a várkapun átlépett, s midőn

a testőröket ezüstben, s a cselédséget a lépcsőkön aranyban megpillantá, s midőn szemébe ötlöttek a termék sugárzó csillárjai, oly elfogult lett mind-egyik, hogy egyetlen szót sem birt kidadogni, csak mindig azt ismétlé, mit a királyleány épen mondott, s ezt a magas hölgy egyáltalában nem szenvedheté. Mig vissza nem kerültek az utczára, egészen el voltak kábulva, ott azután mindnyájan tudták, mit kellett volna mondaniok. A város-kaputól a várig hosszú sorban álltak a kérők, a hosszú várakozásban megéheztek s szomjaztak, de azért a várban semmit nem kaptak, még csak egy pohár tiszta vizet sem. Nehány az eszélyesbek közül dugott ugyan vajaskenyeret a zsebébe, de ezek nem oszták meg szomszédaikkal. — Hadd látszas-sék jó éhesnek! — gondolák — akkor legalább nem kell a királyleánynak.

De Miklós, a kis Miklós, mikor jött ő? ő is ott volt-e a hosszú sorban? — kérdé Gerda.

Türelem, türelem szivecském! Épen most jö-vünk rá. Harmadik nap ünnep volt, akkor meg-jelent a kis urfi ló és kocsi nélkül, s egészen kedé-lyesen sétált a vár felé, szemei fénylettek, mint a tieid, hosszú szép haja volt, de különben szegénye-sen vala öltözve.

Ez Miklós volt! ez Miklós volt! — örvendezett Gerda. — Hála Isten, feltaláltam őt! mondá, s tapsolt kezecskéivel.

Hátán egy kis pup volt! — mondá a varju.

Nem! az bizonyosan szánkája lehetett, — szólt Gerda — mert szánkájával ment el.

Meglehet, — viszonzá a varju — oly pontosan nem figyeltem rá. Azt azonban tudom szelidített arámtól, hogy legkisebbé sem csodálkozott, hogy a várban a testőröket ezüstben s a cselédséget aranyban látta, s nyájasan köszöntvén őket, így szólt: — A lépcsőkön állni nagyon unalmas lehet! Én inkább csak bemegyek. A pompás termek csak úgy ragyogtak a sok gyertyától; titkos tanácsosok s kegyelmes urak meztláb jártak körül arany edényekkel, úgy, hogy Miklós ugyancsak megdöbbenhetett volna, s hozzá még csizmái oly borzasztóan nyikorogtak, de azért csak ment bátran előre.

Ez bizonyosan Miklós volt! — mondá Gerda. — Jól emlékszem, hogy épen új csizmát kapott, mert hallottam már nagyanyám szobájából a nyikorgást.

Az bizonyos, hogy nyikorgott! — mondá a varju. — Bátran ment a királyleány felé, ki egyszer gyöngyön ült, mely oly nagy vala, mint egy kocsikerék, körüle az udvarhölgyek komornáik s szobaleányaikkal s az udvaroncok komornokaik s inasaikkal; ki csak egy kis gyerkőczöt tarthatott is, felállította; s minél közelébb álltak az ajtóhoz, annál kevélyebbnek látszottak. Az inasok inasát nézni, kit már csak egy papucsos gyerkőcz szolgált, egész a szemtelenségig büszkén feszelt a teremajtóban.

Az borzasztó lehetett! — mondá Gerda — és Miklós mégis megnyerte a királyleányt?

Ha nem lettem volna varju, ugy magam vettem volna el, bár mással vagyok eljegyezve. Épen oly jól beszélt, mint én, midőn varjulatul beszélek; ezt szelidített kedvesemtől hallám. Szabadelvű s szeretetre méltó volt, ő nem is ugy jött, mint kérő, hanem csak hogy az okos királyleányt megismerhesse, s kölcsönösen megelégedtek egymással.

Ó, Miklós nagyon okos volt! — mondá Gerda — tudott törtékkel fejéből is számolni! Elvezetsze végre a várba?

Könnyű azt mondani! — viszonzá a varju — de miként kezdjük el? — Majd szólok a dologról szelidített menyasszonyommal, ez majd tud nekünk tanácsot adni. Mert azt előre mondhatom neked, hogy a várban olyan kis leányka, minő te vagy, szép módon alig juthat be.

De én be fogok jutni. Ha Miklós meghallja, hogy én vagyok, bizonyosan azonnal kijő, hogy bebocsásson.

Várj reám ott ama fánál! — mondá a varju s elrepült.

Csak mikor már sötétedett, akkor tért vissza a varju. — Krap! Krap! — krárogott — menyasszonyom szívesen köszönt, s itt van számodra egy kis kenyér, mert bizonyosan éhes lehetsz, az éléskamrából hozta, holmindig van készlet. Az nem lehet, hogy a várba jőjj, hiszen mezitláb vagy. Az ezüstös testőrök s aranyos szolgák meg nem en-

gednék. De csak ne sirj! Hiszen majd bejuttatunk más módon. Menyasszonyom tud egy hátulsó lépcsőt, mely a királyleány hálószobájába vezet, s azt is tudja, hol van kulcsa.

S elmentek a kertbe, a nagy sétányon át, hol egyik levél a másik után hullott a fákról, s midőn a várban a gyertyák egymásután kioltattak, a varju a kis Gerdát egy hátulsó ajtó felé vezette, mely csak be volt támasztva.

Ó, mint dobogott ekkor a kis Gerda szive félelmében s óhajításában? Úgy tetszett neki, mint-ha valami roszt akarna, és pedig mégis tudni kívánta, vajjon a kis Miklós csakugyan itt van-e. Igen, neki kellett lennie! oly élénken látta maga előtt eszes szemeit, látta hosszú hajával, s világosan elképzeli, hogy egészen úgy mosolyog, mint midőn együtt ültek a rózsabokrok alatt. Bizonyosan meg fog ő is örülni, ha Gerdát látja, s megtudja, mi hosszú utat tőn miatta, s otthon mi szomorúak voltak mindyájan, midőn egészen kimaradt. Ó mi öröm s mi félelem!

Végre a lépcsőkre jutottak. Itt egy szekrényen kis lámpácska égett, s a padozat közepén a szelidített varju állt, mely fejét minden felé forgatta, s Gerdát megnézé, ki, mint nagyanya tanítá, bókot csinált előtte.

Völegényem oly sok szépet beszélt önről, kis-asszony! — mondá a szelidített varju. Vegye kérem a lámpát, majd én előlmegek. Az egyenes uton fogunk menni, s nem találkozunk senkivel.

Nekem mégis úgy látszik, mintha valaki utánunk jöne — mondá Gerda, s ugyanazon perczen valami elzúggott mellette, mely úgy tűnt föl a falon mint árnyék; repülő serényü s vékony lábu lovak, vadász-legények, urak és hölgyek lóháton.

Ezek csak az álmok, — mondá a varju — melyek azért jönnek, hogy a fenséges uraságok gondolatait vadászatra vigyék. Ez jó, mert így a királyfit és királyleányt ágyokban mégjobban megnézheti. De ha majd méltóságra jut, győzzön meg arról, hogy szive hálás.

Arról ne is szóljunk! — mondá az erdei varju.

Eközben eljutottak az első terembe. Ez rózsaszal s művészi virágokkal volt bevonva; az álmok mellettök repültek el, de oly szélesebesen, hogy Gerda a vadász-társaságot meg nem különböztetheté. — Egyik terem pompásabb volt, mint a másik; igazán el lehetett volna kábulni bennök. Most a királyi alvó-terembe jutottak. A födélzet nagy üveglevelü pálma volt, s a padozat közepén vastag arany-száron két ágy függött, mely két ágy liliumhoz vala hasonló. Az egyik fehér volt, s ebben aludt a király leány, a másik piros, és ebben kellett a kis Gerdának Miklóst keresnie. Óvatosan toltá félre a piros leveleket, s megpillanta egy barna nyakat. Ó Istenem! ez Miklós volt! Egészen hangosan ejté ki nevét, s odatartotta a lámpát, hogy jobban megnézhesse. — Az álmok lóháton ismét kizúgtak a teremből, — az alvó fölébredt,

fejét megfordítá és — — — nem a kis Miklós volt!

A királyfinak csak nyaka hasonlita Miklóséhoz, s ő mindenesetre fiatal és szép volt. A fehér lilom-ágyból fölpillantott a királyné, s megkérde, mi történt? — Erre a kis Gerda sírni kezdett, s elbeszélte egész történetét, s mindent, mit a varjak érte tőnek.

Te szegény kis teremtmény! — mondá a király s királyné egyszerre, s dicsérték a varjakat, s mondák, hogy nem haragusznak rájuk, de máskor ilyesmit ne tegyenek. Mind a mellett valami jutalmat kívántak nekik adni.

Szabadon akartok-e repülni, vagy talán állandó alkalmazást kívántok nyerni, mint udvari varjak, minden konyhai hulladékra nézve.

Mind a két varju meghajolt, s állandó alkalmazást kértek, s mondák, hogy mégis csak jó, ha valamiök az öreg ur számára megmarad: így nevezék öregségöket.

S a király fölkelt ágyából s Gerdának engedé át. Ennél többet valóban nem tehetett! A leányka azonban összekulcsolá kis kezeit, s arra gondolt, mi jök irányában az emberek és állatok! Az álmak ismét visszatértek, de most Isten angyalihoz lőnek hasonlók, s egy kis szánkát húztak, s abban Miklós ült, ki nyájasan integetett. De az egész mégis csak álom volt, s épen azért el is tűnt, midőn Gerda fölébredt.

Következő napon tetőtől-talpig bársonyba,

és selyembe öltöztették, s midőn ismét el akart utazni, a kapu előtt csupa aranykocsi állt; a király és királyné czimerei mint a csillagok, úgy fénylettek a kocsikon; kocsis, inas és fullajtár aranyszövetbe valónak öltözve, s maga a király és királyné segíték Gerdát a kocsiba, szerencsés utat kívánva számára. Az erdei varju, ki ezalatt megházasodott, elkisére a kis leányt három mértföldnyire; Gerda mellett ült, mert elől gyomor émelygés nélkül nem ülhetett. A másik varju induláskor a kapuban állt, s csapkadott szárnyaival, ez nem kísérhette őt; a feje fájt, mert mióta állandó alkalmazást nyert, igen sokat kapott enni. — Belül a kocsi czukor-lepénykéekkel vala bélelve, ládájába gyümölcs és borocska volt.

Adieu! Adieu! — mondá a király és királyné, s a kis Gerda sirt, vele sirt a varju is. Így ment a dolog az első három mértföldig, itt azonban a varju is bucsut vőn, s ez volt a legnehezebb bucsu. — Fölszállt egy fára és csapkodott fekete szárnyaival, meddig csak a kocsit láthatta, mely tisztán ragyogott, mint a fényes napsugár.

Ötödik mese. A kis rablóleány.

Sötét erdön hajtották át Gerda hintáját, mely úgy fénylett, mint a tűz. Ez szemébe tünt a rablóknak.

Ott arany van! ott arany van! — rikolták, s előrohanva, megragadák a lovak gyepelőit, agyonütötték a kis csatlóst, kocsist és inast, s a kis Gerdát kiránták a hintóból.

Ez kövér! s jó falat lesz! bizonyosan dióval tartották! — mondá a vén rablóasszony, kinek hosszú, borzas szakálla volt s oly torzonborz szemöldei, hogy szemeit eltakarták. — Olyan, mint a kis hizott bárány! De jó falat lesz ebből! — S elővett beszéde közben zsebéből egy nagy kést, mely oly szörnyűen csillogott, hogy borzasztó volt nézni.

Jaj! — mondá ugyanazon perczen a vén asszony, mert kis leánya, ki hátán függött, s oly vad és zabolázhatlannak látszék, hogy multság volt nézni, anyját épen fülön harapta. — Te gonosz állat! — szólt az anya, s ez alatt Gerda leszurásával késett.

Ez legyen játszótársam! — mondá a kis rablóleány — s adja nekem karmantyúját és szép ruháit, s aludjék velem — s erre ismét megharapta anyját úgy, hogy az fájdalmában magasan felugrott, s keringni kezdett; erre a rablók felkaczagtak, s mondák: — Látjátok, mint tánczol porontyával!

Kocsizni akarok! — szólt a kis rablóleány, s akaratának meg kelle történni, oly makacs volt.

Ő és Gerda bennültek tehát a kocsiban, s most árkon-bokron keresztül, mindig mélyebben jutottak az erdőbe.

A kis rablóleány épen akkora volt, mint Ger-

da, de erősebb nála, vállas és barna-bőrü. Szemei egészen feketék s csaknem búsak voltak. Megölelé Gerdát s így szólt: Meddig meg nem haragszom rád, nem szabad megölniök. Te bizonyosan királyleány vagy.

Nem! — mondá Gerda, s elbeszélt mindent mi vele történt, s hogy mennyire szereti a kis Miklóst.

A rablóleány egészen komolyan nézett Gerdára, intett kissé fejével, s így szólt: — Nekik nem szabad téged megölni még akkor sem, ha megharagszom rád. — S megtörölte Gerda szemeit, s bedugta mindkét kezét a karmantyúba, mely lágy és meleg volt.

Most megállt a kocsi egy rablótúr udvara közepén. A rablótúr széles hasadékaiból varjak repültek ki, s a nagy szelindekek, melyek csaknem elnyelték volna az embert, örömben ugrándoztak, de ugatás nélkül, mert az tiltva volt nekik.

A nagy, régi s befüstölt terem padozata közepén tűz lángolt; a füst fölfelé szállt, s magának kelle kimenetet keresnie; egy nagy serföző üstben a leves főtt, a nyársakon vad-nyulakat és házi-nyulakat forgattak.

Ma éjjel nálam s valamennyi állatkáim között fogsz aludni! — mondá a rablóleány. Miután enni kaptak, bevonultak a szögletbe, hol szalma s takarók voltak leterítve. Fölöttük legalább száz galamb ült léczeken, s valamennyien aludni látszottak, de mégis megfordultak kissé, midőn a két kis leány lefeküdt.

Ezek mind az enyéim! — mondá a rablóleány, miközben egyik galambot megragadá s úgy megrázta, hogy az csak úgy vergődött szárnyaival. Adj neki egy csókot, — mondá s Gerdának egyenesen képébe dobta a galambot. — Amott az erdei semmirekellők ülnek, ezek mindjárt elszálnak, ha be nem zárom őket. S az ott kedvenczem, Bé! — s ezzel szarvánál fogva egy iramszarvast húzott elő, melynek rézkarika volt nyakán, s meg vala kötve. — Ezt is meg kell csipnünk, különben tovább áll. Minden estve megcsiklandozom nyakát éles késemmel, attól nagyon fél. — E szóknál a kis leány hosszú kést vön elő egy falhasadékból, s végig csusztatá az iramszarvas nyakán. A szegény pára dobogot lábával, de a kis rablóleány nevetett fölötte, s Gerdát bevonta ágyába.

A kést is az ágyba veszed, midőn aludni mégy? — kérdé Gerda, miközben aggalmasan nézett a kése.

Én mindig késsel kezemben alszom — szolt a kis rablóleány. — Nem lehet tudni, mi történhetik. — Meséld el még egyszer, mit a kis Miklósról tudsz, s miért meutél búdban a világba. — Es Gerda még egyszer elbeszélte történetét elejétől fogva, s a vadgalambok turbékoltak hozzá, a többi galamb azonban aludt. De Gerda nem volt képes szeméit bezárni; hiszen nem tudta élni fog-e, vagy meg kell halnia. A rablók még mind a tűz körül ültek, ittak s daloltak, s a rablóasszony mulattatá-

sül bukfenczeket hányt. Ó, ez igazán borzasztó látvány volt a szegény kis Gerdára nézve!

Erre így szóltak egyszerre a vadgalambok: Gurr! gurr! mi láttuk a kis Miklóst. Egy fehér jércze vitte szánkáját; ő a hó királyné kocsiján ült, ki épen az erdőből jött, midőn mi még fészünkben voltunk. A hókirályné reá fujt a kis galambfiakra s mindnyájan meghaltak tőle, ket-tőnkön kívül. Gurr! gurr!

Mit beszéltek ott fenn? — kérde Gerda. — Hova utazott a hókirályné? — Tudtok valamit felőle.

Lapp országba utazott, mert ott mindig van hó és jég. Kérdezd meg csak az iramszarvast, ki amott a kötélén meg van kötve.

Van ott hó és jég, s az dicső, — mondá az iramszarvas — szabadon lehet ugrándozni körül a nagy, a fényes völgyekben; a hókirálynénak is ott van nyári sátora, de állandó palotája fenn van az északi sarkon.

Ó Miklós, édes Miklósom! — sóhajtá Gerda.

Feküdjél csöndesen, különben beléd döföm késemet, — mondá a rablóleány.

Másnap reggel elbeszélt neki Gerda mindent, mit a vadgalambok mondtak, s a kis rablóleány egészen komoly arczczal hallgatta, de intett fejével, s így szólt: — Az mindegy! Hát tudod te hol van Lapp-ország? — kérde az iramszarvastól.

Ki tudhatná jobban mint én! — viszonzá az

iramszarvas, s fejében csak úgy szikráztak szemei. Hiszen ott születtem s növekedtem, s ott ugrándoztam a havas földeken!

Hald! — szólta a kis rablóleány Gerdához. — Látod, hogy férfaink valamennyien távoztak, csak anyám maradt a háznál. Később a nap folytán inni szokott ama nagy üvegből, s kissé elszunnyad utána; majd akkor teszek valamit érted.

Erre kiugrott a kis rablóleány az ágyból, anyjához futott, megölelte, s megrángatá szakállát. Egyetlen édes kecskebakom! jó reggelt! mondá, s anyja csupa szeretetből, úgy megcsipte a kis leány orrát, hogy az piros és kék lett.

Midőn az anya hozzálátott palaczkjához, s elszunnyadt, akkor a kis rablóleány az iramszarvashoz ment, így szólván: — Nagy örömömre válnék, ha ma estve még egyszer megcsiklándozhatnálak éles késemmel, mert oly bolondosan nézesz olyankor, azonban mindegy, eloldom a kötelet s kiségitlek, hogy Lappországba futhass. De használd ám azután lábaidat, s vidd e kis leányt a hókirályné palotájába, hol játszótársa lakik. Hiszen jól hallottad mit mesélt nekem, tudom jól, hogy értesz a lesekedéshez!

Erre az iramszarvas magasan felugrott örömeiben. A rablóleány föltette Gerdát az iramszarvas hátára, sőt azon elővigyázattal is élt, hogy kis párnát is tőn alá, melyre ülhessen, s oda kötötte őt. Itt van prémes topánkád is — mondá a rablóleány Gerdához — mert ugyan hideg utad lesz, de karman-

tyúdat megtartom, az nagyon szép. Azért azonban, hogy meg ne fagyjanak kezeid, itt vannak anyám nagy téli keztyüi; ezek könyöködig fognak érni! — Igy! most épen olyan nagy vagy, mint az én rút anyám!

Gerda sirt örömében.

Nem szenvedhetem ha pityeregsz — mondá a kis rablóleány. — Hiszen csak most kellene igazán vidámnak lenned. — S itt van még két kis cipő s egy sonka az utra, hogy éhen meg ne halj. Ezeket is felkötötte az iramszarvasra. Erre a kis rablóleány megnyitá az ajtót; a kutyákat becsalta, s a kötelet, melylyel az iramszarvas meg volt kötve, elvágta késével s így szólt hozzá: — Most szaladj, de jól vigyázz a kis leányra.

És Gerda mindkét kezét a rablóleánynak nyujtá, bucsút mondott, s aztán elszáguldott az iramszarvas, s árkon-bokron át, keresztül futott a nagy erdön, posványokon s pusztaságokon, és mindig teljes erővel csak északfelé tartott. A farkasok ordítottak, s a hollók károgtak. Rics, rucs! hangzott fent a levegőben, s olyan volt, mintha piros eső esett volna.

Látod az északi fényt? — mondá az iramszarvas. Nézd csak, mi szépen világít! És még gyorsabban futott, mint előbb, éjjel-nappal folytonosan.

A cipők elfogytak, s a sonka s ekkor megérkeztek Lappországba.

Hatodik mese. A lapp nő és a finn nő.

Egy kis házacská előtt álltak meg. Az ugyan meg lehetős nyomoruságos volt; födele egész a földig ért, s ajtaja oly alacsony volt, hogy az embereknek hason kellett csúszniok, ha ki-vagy beakartak menni. Senki nem volt a háznál, csak egy öreg asszony, ki épen azzal látszott foglalkozni, hogy halzsiros lámpa mellett halakat süssön. Az iramszarvas elbeszélte neki Gerda egész történetét, előbb azonban a magáét, minthogy azt fontosabbnak tartá. A kis leányka úgy át volt fázva a nagy hideg miatt, hogy beszélni sem tudott.

Ó ti szegény élősdiek! — mondá a lappasszony, midőn történetét végig hallgatta, akkor ugyan soká kell még szaladnotok. Még száz mértfölddel mehettek fellebb, egészen be Finnországba; mert ott lakik a hókirályné kertjében, s minden estve kék világot éget. Majd irok néhány sort egy szárított tőkehalra, mert papirosom nincsen; azt majd odaadom, vigyétek föl a finnasszony számára; ki több felvilágosítást adhat nálam.

S midőn Gerda kissé fölmelegedett s enni és inni kapott, akkor irt a lappnő néhány sort a nevezett szárított halra; kérte Gerdát, őrizné azt meg gondosan s ismét jól felköté őt az iramszarvas hátára. Tovább mentek. Huss! huss! így zúgott a

lég; egész éjjel a legszebb kék világ égett, s így érték el Finnországot, s bekopogtak a finn-hölgy kéményén — mert ajtaja nem volt házának.

Mi forróság volt itt; a finn hölgy csaknem minden ruha nélkül járt; s kicsi s nagyon piszkos volt. Azonnal föloldozgatá a kis Gerda ruháit, lehuzta kezéről a nagy téli keztyüket — az iramszarvas fejére egy darab jeget tön, s aztán elkezdte olvasni, mi a szárított tőkehalra írva volt. Háromszor olvasta át, és ekkor tudta könyv nélkül, s betette a tőkehalat a főzőfazékba, mert még egészen ehető állapotban volt, s az asszony nem akarta, hogy valami kárba vesszen.

Azután elmesélte az iramszarvas előbb saját s aztán Gerda történetét, s a finnhölgy pislogott szemeivel, de egy szót sem szólt reá.

Te oly okos vagy! — mondá az iramszarvas. — Én tudom, hogy a négy szelet át tudod fűzni varrótűd fokán. Midőn a hajós az egyik csomót megoldja, jó szelet kap, ha a másodikat, akkor élesen fúj, s midőn megoldja a harmadikat s negyediket, akkor olyan vihar támad, hogy erdőket tép ki. Nem akarnál-e oly jó lenni, hogy e kis leányka számára készítenél valami italt, mely által tizenkét férfiú erejét nyerné, hogy megbirkózhathnák a hókirálynéval.

Tizenkét férfi erejét? szólt a finn-nő — igen, az segíthetne valamit! és azután ment, hogy egy csomagot elővegyen, abból egy bőrt vett ki

s széthajtogatá. Mindenféle csodálatos jegyek s betűk voltak e bőrön, s a finn nő oly buzgón kezdé olvasni, hogy homlokáról az izzadság csepegett.

De az iramszarvas oly igen nagyon kérte őt Gerdáért, s a kis leányka is oly esengve nézett reá könyvelt szemeivel, hogy az öreg asszony ismét pislogni kezdett, s az iramszarvast egy szögletbe félrevonta. Valamit sugott fülébe, miközben friss jeget borított fejére.

A kis Miklós minden estve a hókirálynéval van, s ott mindent dicsőnek s szépnek gondol, s azt véli, az a világ legszebb része. De ez onnan származik, hogy egy üvegtöredék jutott szívébe s egy üvegszem repült a szemébe. E dolgoknak onnan ki kell jönniök, különben soha nem lesz belőle rendes ember, s a hókirályné megtartja hatalmát fölötte.

Nem tudnál valamit beadni a kis Gerdának, miáltal mindezek felett hatalmat nyerhetne?

Nagyobb hatalmat nem adhatok neki, mint minővel jelenleg bír, s nem látod-e, mi nagy hatalom ez? Nem látod-e, hogy emberek s állatok önkénytelenül szolgálnak neki, s mezítláb át küzdé magát a világon? Neki nem szükség hatalmát általunk megtudni; mely abban áll, hogy kedves, ártatlan kis gyermek. Ha maga nem képes a hókirálynéhoz jutni, s a kis Miklós szemeiből s szívéből kivenni az üveget, akkor nem segíthetünk rajta. — Innen két mértföldnyire kezdődik a hókirályné kertje; odáig elviheted a kis leányt. Ott azonban tedd le őt a nagy bokornál, mely a hó között teli van piros eperrel. Ne

bucsuzgass soká, hanem térj azonnal ide vissza. És ezzel a finn-hölgy ismét felülteté a kis Gerdát az iramszarvasra, mely minden erejéből tovább szaladt.

Ó! ott felejtettem meleg topánkáim s keztyüimet! — szólt a kis Gerda, midőn kezein s lábain érzé a metsző hideget; de az iramszarvasnak nem volt szabad megállania, s így csak tovább futott, míg a nagy eperbokorig ért a hó között. Itt letette Gerdát, megcsókolá ajkait, s ugyancsak nagy könyek hullottak az állat szemeiből, s aztán mint csak tudott, sietett vissza.

S ott állt a szegény kis Gerda keztyü s cipő nélkül a borzasztó finn hidegség között, egészen egyedül! — Tovább szaladt, oly gyorsan, amint csak tudott. A hópehely sűrűen esett, de nem az égből, mert az tisztán fénylett, mint az északi fény. A hópelyek egyenesen a földön futottak, s minél közelebb értek, annál nagyobbakká lőnek. Gerda emlékezett, mi nagyon szépek voltak azon hópelyhek, melyeket egykor a gyújtó üvegen át nézett, de itt egészen más nagy s borzasztó dolgok valának azok, sőt éltek is, mert már a hókirályné előpóstái voltak. Alakjuk is egészen különös volt; néhány úgy nézett ki mint egy fertelmes tuskésdisznó, mások, mint fejeiket öltögető kigyó, s ismét mások, mint bojtos, vastag medvék. De valamenyi élő, fehér hópehely volt.

Ekkor elkezdé a kis Gerda Miatyánkját imádkozni, s a hideg oly nagy volt, hogy saját lehelle-tét is láthatta, mely füstként jött szájából. De mind könnyebb s könnyebb lőn lélekezete, végre piczi

apró kis angyalkák alakultak körülte, kik amint a földet érinték, nagyobbak lőnek. Mind ezen angyalkák fején sisak volt, s kezökben paizs és dárda, s szárnyuk mind nagyobb lőn. Midőn Gerda elvégzé „Miatyánk“-ját, egész sereg angyaltól vala körülvéve, s ezek dárdáikkal megrohanák a hópolyheket, s úgy közibök ütöttek, hogy ezer darabra pattogtak, s Gerda biztosan mehetett tovább. Az angyalkák megsimogatók kezeit s lábait, s a kis leány nem érzé többé oly nagyon a hideget, s gyorsan ment tovább, míg végre a hókirályné palotáját elérte.

Most előbb azt kell megtudnunk, mikép van a kis Miklós. Ő természetesen, nem gondolt többé Gerdára, s legkevésbé arra, hogy a palota kapuja előtt áll.

Hetedik mese. Mi ment végbe a hókirályné palotájában, s mi történt tovább.

A palota falai porhanyó hóból voltak, az ablakok s ajtók metsző szelekből; több mint száz terem volt benne, a szerint, amint a hó összegyűlt; a legnagyobb közülök, sok mértföldnyi távolsáig nyult, s valamennyit erős északifény világítá; tiszta, üres, jéghideg és fényes volt valamennyi. Ide soha nem tért be az öröm, csak egy kis medvelabda

sem találkozott e széles termekben, melylyel a vihar szele játszhatott volna, s mely mellett a jeges medve hátulsó lábaira állva, tánczra s ugrándozásra kerekedhetnék; semmi játékszer s mulatság sem volt, csak dermesztő hideg, s pusztaság volt a hókirályné palotájában. Az északi csillagocskák oly pontosan égtek, hogy legmagasabb s alacsonyabb álláspontjukat, a kéz ujjain ki lehetett volna számítani. A nagy, üres hóterem közepén befagyott tó állott; jégtakarója ezer darabra volt törve, de egyik darab tökéletesen akkora volt, mint a másik, s az egész, valódi remekmunka. — E jégtó közepén a hókirályné ült, ha honn vala, s ilyenkor azt szokta mondani, hogy ő az ész tük-rén trónol, s az az egyetlen igaz, s legjobb tükör a világon.

A kis Miklós egészen kék, sőt csaknem fekete lőn a hidegben, de ezt észre sem vette; mert a hókirályné lecsókolá ajkairól a jeges borzongást s szive már csaknem egész jégdarab volt. Épen az-zal vala elfoglalva, hogy élesszögű, lapos jéggöröngyöket czipeljen be, melyeket minden felé forgatott, mintha valamit akarna belőlök idomítani, épen úgy, mintha mások kis falevelkékből chinai alakokat raknak össze. Miklós épen úgy tőn, s valóban a legművészebben alakítá a jégrögeket. Ezt az ész jégjátékának nevezte. Szemei előtt a kirakott alakok kitünők s nagyon pontosak voltak. S ennek az üvegszem volt oka, mely szemében volt. Ily módon oly alakzatokat rakott össze, me-

lyek egész szavakat képeztek, még sem sikerült neki azt kirakni, mit sajátlag akart, e szót örökkévalóság! mert a hókirályné így szól hozzá: Ha e szót ki birod rakni, magad ura léssz, s akkor az egész világot neked ajándékozom, s ráadásul egy-pár egészen új korcsolyát. De semmiképen sem ment.

Most már elzúgok a meleg tartományokba — mondá a hókirályné — hogy megnézzem a fekete fazekakat. Ezek alatt a tűzhegyeket érté, az Aetnát és Vezuvot, mint mi szoktuk nevezni. — Kissé megfehéritem őket — mondá — mert az nagyon jól veszi ki magát a citromfák és szőlőtők között. — S ezzel elszállt, s a kis Miklóst egyedül hagyá a sok mértföldnyi nagy s üres jégteremben. A kis fiu nézte a jégrögeket, egyre törte fejét, úgy, hogy végre egészen mereven ült ott, mintha megfagyott volna. Ekkor történt, hogy a kis Gerda a nagy metszőszélkapun át a palotaudvarba lépett, de esteli imádságát mondá el mellette, s azonnal megszűnt az éles szél, mintha nyugalomra akarna menni, és Gerda belégett a nagy, üres és hideg jégtermekbe. Itt pillantá meg Miklóst, s azonnal megismerte, nyakába ugrott, kebléhez ölelte s így szól: Miklós! kedves, édes Miklós! végre hát mégis feltaláltalak! — De Miklós nem mozdult, hanem némán s hidegen ült ott. Ekkor keserű könnyeket hullatott a kis Gerda, s ezek Miklós keblére hullottak, s benyomulván szívébe, felolvaszták a jégdarabot s fölemészték az

üvegtöredéket, mely benne volt. Miklós Gerdára tekintte, s elkezdtek együtt dalolni:

Rózsa virit a völgyben!
Menny a gyermek keblében.

És erre Miklós is könyekbe tört ki, s oly hevesen sirt, hogy könnyeivel együtt az üvegszem is kiesett szemeiből; s most megismerte játszótársát s örvendve így szólt: — Gerda! édes jó Gerdám! hol voltál oly soká? — De hol voltam én? — S körültekintett. — Ó mi hideg van itt! mi üres, s puszta minden? — És Gerdába fogódzék, ki örömeiben sirt és nevetett egyszerre. — Ez dicső látvány volt, úgy, hogy magúk a jégcsucok is táncolni kezdtek fölötte, s midőn elfáradva ismét előbbi helyökre tértek, akkor épen azon betüket képezék, miket a hókirályné Miklósnak feladatul adott, mely őt maga urává tette volna, s a mellett egész világot s reá egy pár egészen új korszolyát is nyerendett.

És Gerda megcsókolá Miklós arcját, s arca ismét piros lön, mint előbb; megcsókolá szemeit, s azok ismét úgy ragyogtak, mint Gerda szemei, megcsókolta kezeit, megcsókolta lábait, és Miklós ismét azonnal erős s egészséges lön.

Most már visszajöhetett bátran a hókirályné, mert fényesen ragyogó jégbetük jegyezték Miklós szabadságlevelét fel, e szót ö r ö k k é v a l ó s á g.

És kezökkel összefogódzva hagyták el a palotát; beszéltek nagyanyjukról, s a földézet rózsáiról, s a merre mentek, ott lecsöndesült a szél s

kisütött a napfény. Midőn elérték a piros eperbokrot, ott állt az öreg iramszarvas s várt reájok; hozott magával egy iramtehenet s ennek tölgyeteli volt tejjel, s adott belőle a kicsinyeknek inni, s megcsókolta mindkettőnek száját. Azután elvitték az állatok Gerdát és Miklóst az öreg lappnőhöz, ki uj ruhát varrt számokra, s összeigazgatott egy szánkát.

Az iramszarvas, s a fiatal iramtehén a szán mellé ugrottak, s elkisérték őket az ország határáig. Itt, hol az első zöld már fakadozott, bucsut vőnek a gyermekek a lappnőtől s a két iramszarvastól. — Éljetek boldogan valamennyien! — mondák. S az első kis madarak dalolni s csicse-regni kezdtek, az erdők teli voltak bimbóval, s az egyikből pompás lovon, (melyre Gerda azonnal reáismert, mert egyike volt az arany kocsi elé fogott lovaknak) fiatal leány közelite, piros sipkával fején, pisztolyokkal nyerge mellett. A kis rablóleány volt, ki megunta már az otthont. Észak felé s még tovább kívánkozott, hogy felvidulhasson. Gerda azonnal reáismert, és volt azután öröm!

Valóságos kóborló vagy! — mondá Miklóshoz a kis rablóleány — szeretném tudni, megérdemled-e, hogy miattad a világ végéig fusson valaki? — De Gerda megsimogatá arcát, s a király és királyné után kérdezősködött.

Azok idegen tartományokba utaztak! — mondá a rablóleány.

És a varju? — kérdé Gerda.

A varju meghalt, — viszonzá a rablóleány. — A szelidített varju özvegyen maradt, s egy darab fekete pamutszövettel gyászol fél lábán. Nagyon epeszti magát és sokat fecseg. De meséld el végre, hogy volt dolgod, s miként találtál e kóborlóra.

És Gerda s Miklós elbeszéltek mindent.

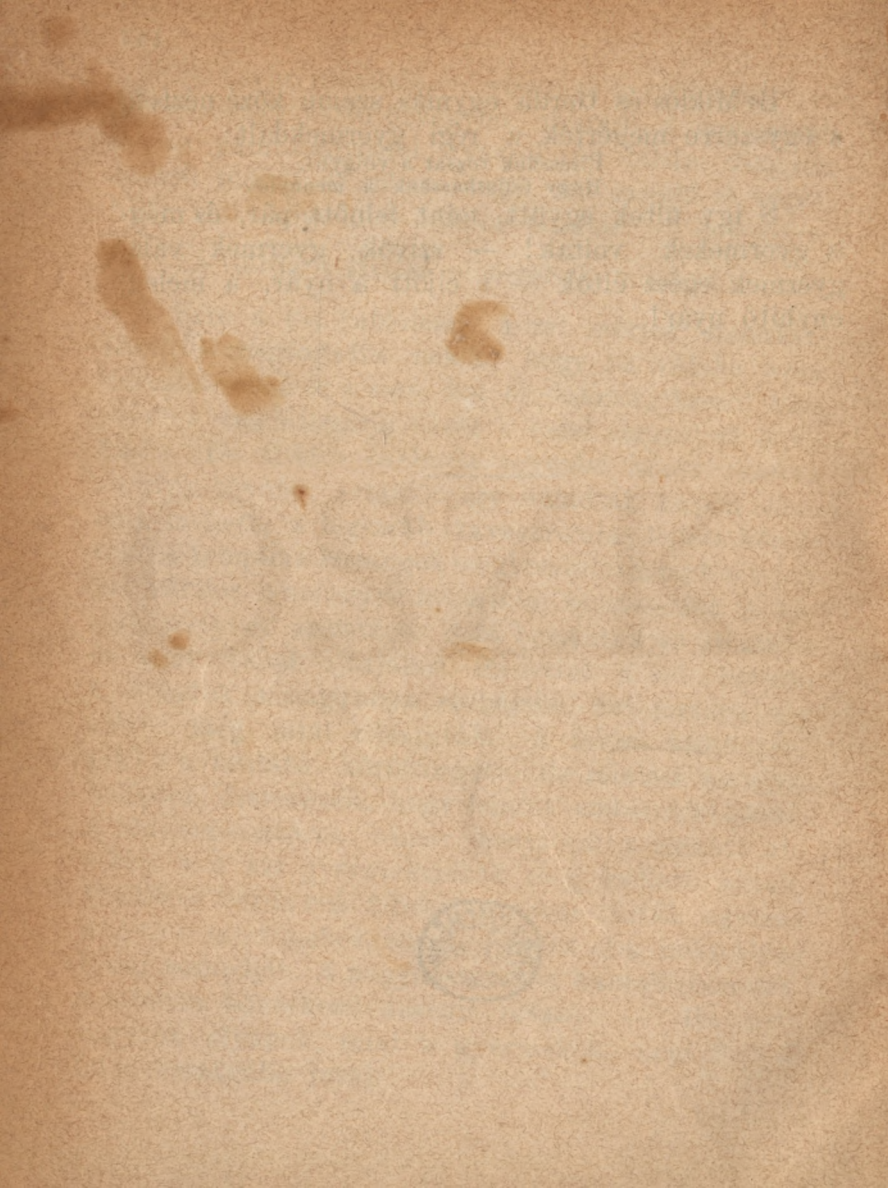
Erre a kis rablóleány kezét szorítja mindketővel, s megfogadta nekik, hogy ha valaha azon városba vetné őt a sors, hol ők laknak, beszél hozzájuk s meglátogatja őket; s ezzel elugratott a világba. De Miklós és Gerda egymást kézen vezetve mentek tovább, s midőn így haladtak szépen egymás mellett, a legszebb tavaszvirulás fejlett körülöttök; a templom-harangok megkondultak, midőn a két kis vándor a toronyra tekintett, megismerék a várost, melyben születtek. S ők bementek az utcákba és saját házuk ajtajához, fölsiettek a sok lépcsőn s beléptek a nagymama szobájába, hol minden úgy állott még, mint elhagyták. A falóra ütött pik! pik! s a mutató körülforgott, de mialatt az ajtón beléptek, észrevehék, hogy felnőtt emberekké lőnek. A fődélzet-csatorna rózsái benyitnak a nyitott ablakon, s a kis gyermekszékek még mellette állnak. Miklós és Gerda reá ültek s szorosan tarták egymás kezét, s mint nehéz álmod, feledék el a hókirályné hideg pompáját. A nagymama ismét karszékében ült, s a biblia következő szavait olvasá: — Ha nem vagytok olyanok, mint a gyermekek, nem fogtok Isten országába jutni.

És Miklós és Gerda egymás szeme közé néztek,
s egyszerre megérték a régi gyermekdalt:

Ültessünk rózsát a völgybe,
Hogy feljuthassunk a mennybe.

S így ültek együtt, mint felnőtt pár, és még-
is gyermekek voltak! — szívök gyermek vala,
gyermek egész éltek — s eljött a nyár, a meleg,
enyhitő nyár!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

3600

OSZK

6544

I/A

